

PRAKTYCZNE WYCHOWANIE FIZYCZNE

**opracowanie i wdrożenie nowatorskiego Programu Praktyk
Pedagogicznych na kierunku nauczycielskim
Wychowanie Fizyczne w Akademii Wychowania Fizycznego
w Krakowie**

RAPORT KOŃCOWY

Projekt okładki:

Artur Król

Skład i łamanie:

Artur Król

Publikacja przygotowana w ramach projektu „Praktyczne Wychowanie Fizyczne - opracowanie i wdrożenie nowatorskiego Programu Praktyk Pedagogicznych na kierunku nauczycielskim Wychowanie Fizyczne w AWF w Krakowie”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Źródło finansowania projektu:

POKL, działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty konkursowe

Okres realizacji: 01.06.2011 - 30.06.2015

Kwota dofinansowania: 3 741 610,00 zł

Lider Projektu: Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie

Partnerzy Projektu: Gmina Miejska Kraków, Stowarzyszenie Edukacja dla Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Towarzystwo Amicus.

SPIS TREŚCI

I. Geneza projektu.....	7
II. Założenia merytoryczne projektu.....	8
III. Przebieg projektu.....	9
1. Opracowanie Programu Praktyk Pedagogicznych.....	9
a) Praktyka wdrożeniowa (asystencka) w szkole podstawowej.....	11
b) Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole podstawowej.....	12
c) Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w szkole podstawowej.....	12
d) Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w gimnazjum	13
2. Przygotowanie materiałów merytorycznych i uruchomienie platformy e-learningowej.....	13
3. Rekrutacja szkół i opiekunów.....	14
4. Warsztaty dla opiekunów.....	14
a) E-uczeń – bezpieczeństwo w Internecie.....	15
b) Nauczyciel wobec trudnych sytuacji wychowawczych.....	16
c) Nauczyciel wobec dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.....	16
d) Praktyczne umiejętności wychowawcze nauczyciela.....	17
e) Umiejętności rozwiązywania trudnych sytuacji w pracy nauczyciela.....	18
f) Praca nauczyciela WF z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.....	17
5. Zakup sprzętu dla szkół.....	19
6. Seminaria.....	20
a) Wieloperspektywiczność współczesnego wychowania fizycznego.....	20
b) Nowoczesne wychowanie fizyczne – nowoczesny nauczyciel. Wykorzystanie technologii informatycznych w pracy nauczyciela wychowania fizycznego	21
c) Kształcenie nauczycieli Wychowania Fizycznego w kontekście wyzwań stojących przed współczesną szkołą	21
7. Realizacja programu praktyk dla studentów.....	22
IV. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych.....	22
1. Praktyka wdrożeniowa (asystencka) w szkole podstawowej.....	22
a) Ocena programu praktyki.....	22
b) Ocena przygotowania studenta do realizacji zadań podczas praktyki.....	29
c) Ocena nauczyciela - opiekuna praktyk.....	30
d) Ocena platformy e-learningowej.....	32

e) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie.....	34
f) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie.....	36
g) Ocena praktyki wdrożeniowej w kontekście przygotowania do kolejnego etapu praktyki.....	38
h) Ocena współpracy z metodykiem.....	39
i) Ocena współpracy z organizatorami projektu.....	41
j) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie.....	42
2. Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole podstawowej.....	44
a) Ocena programu praktyki.....	44
b) Ocena atrakcyjności zadań realizowanych w ramach praktyki.....	48
c) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf....	49
d) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk.....	52
e) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie.....	55
f) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie.....	56
g) Ocena współpracy z metodykiem.....	57
h) Ocena współpracy z organizatorami projektu.....	58
i) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie.....	60
3. Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w szkole podstawowej.....	60
a) Ocena programu praktyki.....	60
b) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf.....	64
c) Ocena poziomu metodycznego przygotowania studentów.....	67
d) Ocena poziomu organizacyjnego przygotowania studentów.....	69
e) Ocena poziomu komunikacyjnych umiejętności studentów.....	71
f) Ocena poziomu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych.....	73
g) Przygotowanie do realizacji praktyki w ocenie studentów.....	74
h) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk.....	76
i) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie.....	77
j) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie.....	77
k) Ocena współpracy z metodykiem.....	79
l) Ocena współpracy z organizatorami projektu.....	80
m) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie.....	81
4. Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w gimnazjum.....	81
a) Ocena programu praktyki.....	81
b) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf.....	85
c) Ocena poziomu metodycznego przygotowania studentów.....	87
d) Ocena poziomu organizacyjnego przygotowania studentów.....	89

e) Ocena poziomu komunikacyjnych umiejętności studentów.....	91
f) Ocena poziomu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych.....	93
g) Przygotowanie do realizacji praktyki w ocenie studentów.....	95
h) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk.....	96
i) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie.....	97
j) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie.....	99
k) Ocena współpracy z metodykiem.....	100
l) Ocena współpracy z organizatorami projektu.....	101
m) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie.....	102
V. Rezultaty i produkty projektu.....	103
a) Produkty projektu.....	103
b) Rezultaty twarde projektu.....	103
c) Rezultaty miękkie projektu.....	105
VI. Podsumowanie.....	106
Spis rysunków.....	112
Spis tabel.....	117

I. Geneza projektu

Praca nauczyciela oraz znaczenie tego zawodu w społeczeństwie jest niezwykle istotne, dlatego wymaga stałego monitorowania jakości procesu przygotowania młodych nauczycieli do pracy z uczniami oraz modyfikowania i dostosowywania obowiązujących wytycznych w tym zakresie do zmieniającej się rzeczywistości i wymagań współczesnej szkoły.

Pomimo ogromnego znaczenia praktyk w procesie przygotowania studentów do pracy nauczyciela jakość praktyk pedagogicznych jest słaba, co sprawia, że młodzi nauczyciele nie są dostatecznie przygotowani do prawidłowego realizowania procesu dydaktyczno-wychowawczego w placówkach oświatowych.

Podczas opracowywania założeń do projektu zwrócono szczególną uwagę na wyniki przeprowadzonych badań, dotyczących pracy nauczyciela i przygotowania studentów do pracy w tym zawodzie. Wynikało z nich, że aż 68% ankietowanych nauczycieli wyraziło niezadowolenie z poziomu przygotowania do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego (Grażyna Kosiba, Eligiusz Madejski – Praktyczne przygotowanie studentów do zawodu nauczyciela w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie, 2009). Ponadto aż 52% ankietowanych absolwentów kierunku nauczycielskiego zadeklarowało, że praktyki nie przygotowały ich wystarczająco do pełnienia samodzielnie roli nauczyciela.

Analiza przyczyn występowania powyższych problemów wykazała, że wynikają one z niedostatecznego dostosowania programu praktyk do potrzeb zmieniającej się szkoły oraz niedostateczne przygotowanie teoretyczne studentów do rozwiązywania problemów wychowawczych i poznawczych. Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań własnych, aż 87% studentów zadeklarowało potrzebę uzupełnienia i usystematyzowania wiedzy przed rozpoczęciem praktyki, 70% wskazało potrzebę pogłębienia wiedzy z zakresu psychologii i umiejętności związanych z rozwiązywaniem konfliktów. Niedostateczne przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne skutkuje nieporadnością młodych nauczycieli wychowania fizycznego w obliczu coraz częściej pojawiających się problemów wychowawczych i emocjonalnych uczniów.

Wyniki badań przeprowadzonych przez studentów wskazały jednoznacznie występowanie u nauczycieli, pełniących role opiekunów praktyk, rozbieżności między poziomem kompetencji posiadanych a niezbędnymi do efektywnego realizowania zadań opiekuna praktyk – wskazania od 35% ankietowanych studentów.

Świadomość konieczności stałego rozwijania kompetencji posiadają również sami nauczyciele, aż 100% ankietowanych wyraziło chęć uczestnictwa w różnych formach doksztalcania.

Niezwykle istotnym zdiagnozowanym problemem związanym z realizacją zarówno praktyk, jak i samych zajęć wychowania fizycznego jest niedostateczne wyposażenie szkół w sprzęt sportowy, co zadeklarowało aż 63% studentów. Brak dostatecznego wyposażenia uniemożliwiał studentom nabywanie umiejętności związanych z tworzeniem i organizacją własnego warsztatu pracy oraz posługiwaniem się jego podstawowymi elementami (metodami, środkami, formami organizacyjnymi, itp.) adekwatnie do potrzeb i możliwości uczniów.

Bardzo ważna dla prawidłowego realizowania procesu praktyk jest współpraca na poziomie uczelni i szkoły, niezwykle istotne jest też zaangażowanie dyrekcji w proces organizacji i realizacji zadań przez studentów. Niedoskonałości w tym zakresie skutkują brakiem troski o zapewnienie studentom właściwych warunków do realizacji praktyk, co przekłada się na niedostateczną dbałość o jakość ich przebiegu. Od efektywnej współpracy szkół i uczelni w ogromnej mierze zależy jakość procesu przygotowania studentów do wejścia w zawód nauczyciela.

Analiza wyników badań oraz powodów występowania problemów pozwoliła opracować koncepcję projektu, która uwzględniała w swych założeniach wprowadzenie zmiany jakościowej zarówno w samym procesie praktyk, jak i w jego założeniach merytorycznych.

II. Założenia merytoryczne projektu

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy związane z realizacją praktyk przez studentów w ramach projektu założono wypracowanie nowatorskiego programu praktyk pedagogicznych, umożliwiającego elastyczne dopasowanie do potrzeb zarówno studentów, jak i nauczycieli i uczniów.

Zaplanowane zostało wdrożenie modelu doskonalenia opiekunów praktyk oraz nawiązania trwałej współpracy pomiędzy uczelnią a szkołami uczestniczącymi w procesie realizacji praktyk dla studentów.

Cel projektu:

Zrealizowanie przez 540 studentów kierunku nauczycielskiego Wychowanie Fizyczne praktyk pedagogicznych w oparciu o nowatorski Program Praktyk Pedagogicznych w wybranych 65 szkołach Gminy Miejskiej Kraków, przygotowanych do efektywnego realizowania procesu praktyk.

Cele szczegółowe:

1. Opracowanie i wdrożenie Programu Praktyk Pedagogicznych wprowadzającego zmianę jakościową w procesie przygotowania studentów kierunku wycho-

wanie fizyczne do pełnienia roli nauczyciela – wychowawcy.

2. Rozwój u 130 nauczycieli kompetencji zapewniających efektywne pełnienie roli opiekuna praktyk, dzięki udziałowi w programie blended-learningowym
3. Rozwój u 540 przyszłych nauczycieli kompetencji niezbędnych do efektywnego pełnienia roli nauczyciela – wychowawcy, dzięki odbyciu praktyk pedagogicznych realizowanych w oparciu o nowatorski program.
4. Podniesienie jakości zaplecza dydaktycznego w 65 szkołach Gminy Miejskiej Kraków, dzięki wyposażeniu w nowoczesny sprzęt sportowy, niezbędny do efektywnego prowadzenia zajęć.
5. Upowszechnienie wypracowanego mechanizmu współpracy szkół Gminy Miejskiej Kraków realizujących praktyki pedagogiczne i uczelni, dzięki zorganizowaniu 2 konferencji i 3 seminariów.

III. Przebieg projektu

1. Opracowanie Programu Praktyk Pedagogicznych

Najważniejszym i wiodącym elementem projektu, bez którego nie byłoby możliwości jego realizacji było opracowanie nowatorskiego Programu Praktyk Pedagogicznych (PPP). Program miał wprowadzać zmianę jakościową zarówno w samym programie, jak i w zakresie merytorycznym poszczególnych elementów praktyki.

Opracowanie Programu Praktyk Pedagogicznych dotyczyło przygotowania założeń merytorycznych procesu praktyk, przygotowania materiałów merytorycznych dla nauczycieli i studentów oraz programu szkoleń. W pierwszej kolejności przeprowadzona została analiza jakości i efektywności dotychczas realizowanego programu, w tym celu przeprowadzono badania wśród studentów i nauczycieli oraz analizę desk-research programów praktyk realizowanych na innych uczelniach. Przeprowadzone zostały również spotkania w formule paneli dyskusyjnych, które pozwoliły ustalić największe problemy związane z realizacją praktyk oraz wytyczyć założenia dotyczące nowych standardów.

Podstawowym założeniem dla przygotowania nowego programu praktyk było interdyscyplinarne ujęcie zagadnień edukacyjnych oraz motywowanie do stosowania pełnego wachlarza metod i technik kształcenia. Tworząc projekt założeń dla programu praktyk starano się również uwzględnić realia współczesności, w jakich funkcjonuje szkoła oraz pracujący w niej nauczyciele, uczniowie i współpracujący ze szkołą rodzice.

Zgodnie z powyższymi założeniami zespół opracowujący program praktyk przyjął, że program praktyk będzie uwzględniał:

- tworzenie warunków motywujących studentów i nauczycieli – opiekunów praktyk do samokształcenia i samodzielnego aktualizowania/rozszerzania wiedzy teoretycznej i praktycznych umiejętności związanych z zawodem nauczyciela, a także różnych form pracy opiekuńczo-wychowawczej z dziećmi i młodzieżą w szkole oraz poza szkołą, w tym pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych (uczeń dysfunkcyjny, uczeń zdolny itp.);
- przygotowanie do organizacji i realizacji zajęć ruchowych w edukacji wczesnoszkolnej;
- przygotowanie studentów do konstruktywnego rozwiązywania sytuacji problemowych związanych zarówno z prowadzeniem lekcji, jak i innych pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć (analiza przykładowych rozwiązań lekcyjnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych, formułowanie wniosków edukacyjnych, rozwijanie refleksji nad podejmowanymi działaniami i ich skutkami, dokonywanie samokontroli i samooceny itp.);
- opracowanie skutecznych narzędzi monitorowania i dokumentowania przebiegu praktyki studenckiej (arkusze obserwacji lekcji, rozmowy pohospitacyjne, karty oceny studentów praktykantów, ankiety ewaluacyjne po każdej praktyce itp.);
- praktykowanie w różnych warunkach i miejscach: środowisku rówieśniczym, na zajęciach pozaszkolnych, w poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz w różnych sytuacjach edukacyjnych: na lekcjach, podczas przerw, na zajęciach pozalekcyjnych, imprezie szkolnej, wycieczce itp.
- budowanie współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami praktyk: uczelnią a szkołą, nauczycielami – szkolnymi opiekunami praktyk a metodykami – uczelnianymi opiekunami praktyk.

Analiza uzyskanych informacji pozwoliła przygotować założenia dotyczące zmian, jakie należy wprowadzić do dotychczas realizowanego systemu praktyk. Najistotniejszą zmianą było wprowadzenie nowego, dodatkowego modułu praktyk – modułu psychologiczno-pedagogicznego. Podczas tego elementu studenci mieli poznawać zakres pracy wychowawczej szkoły, nauczyciela oraz specjalistów wspierających proces wychowawczy uczniów – psychologów i pedagogów szkolnych, a także pracę psychologów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Zakres merytoryczny miał dotyczyć również przygotowania studentów do pracy opiekuńczo-wychowawczej oraz umiejętności związanych z prowadzeniem zajęć ruchowych w klasach I-III.

Wprowadzenie nowego modułu spowodowane było największym problemem, na jaki wskazywali zarówno studenci, jak i nauczyciele, czyli niedostateczne rozwinięcie zagadnień związanych z aspektami psychologicznymi i pedagogicznymi w pracy

nauczyciela i wychowawcy, w szczególności na problemy współczesnej szkoły i młodzieży.

Opracowany w ramach projektu program praktyk pedagogicznych zakładał przez studentów realizację następujących rodzajów elementów:

- Praktyki wdrożeniowej (asystenckiej) w szkole podstawowej
- Praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej
- Praktyki pedagogicznej (nauczycielska) w szkole podstawowej
- Praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum

Przygotowany program praktyk miał na celu kompleksowe przygotowanie studentów do pracy nauczyciela wychowania fizycznego oraz zapoznanie ich z organizacją oraz działalnością dydaktyczno-wychowawczą szkoły. Praktyki miały również umożliwić studentom weryfikację wyobrażeń związanych z wyborem kierunku studiów oraz specjalizacji. Dla każdego studenta – praktykanta jest to bowiem czas na zadanie sobie pytania, czy rzeczywiście chcę być nauczycielem i czy potrafię pracować dla dobra dzieci i młodzieży?

Do osiągnięcia tych celów dąży się etapowo, na studiach licencjackich studenci odbywają trzy rodzaje praktyk w szkole podstawowej – asystencką (wdrożeńiową), nauczycielską i psychologiczno-pedagogiczną oraz praktykę nauczycielską w gimnazjum. Szczegółowy zakres merytoryczny poszczególnych praktyk znajduje się w przygotowanym podręczniku, poniżej przedstawiamy podstawowe założenia związane z poszczególnymi etapami procesu praktyk.

a) Praktyka wdrożeniowa (asystencka) w szkole podstawowej

Praktyka wdrożeniowa (asystencka) stanowi pierwszy etap przygotowania studentów do pracy w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego. Studenci – praktykanci powinni przede wszystkim poznać szkołę jako instytucję służącą edukacji i wychowaniu. Realizacja związanych z tym zadań polega w pierwszej kolejności na zapoznaniu się z pełniącymi różne funkcje miejscami w szkole: od sekretariatu szkoły czy pokoju nauczycielskiego po miejsca, gdzie studenci będą realizować zadania związane bezpośrednio z nauczaniem przedmiotem, czyli salą gimnastyczną, boiskami przyszkolnymi, szatniami itp. Ważną częścią praktyki jest zapoznanie studenta z podstawowymi w pracy nauczyciela wf dokumentami, np. programem zajęć wychowania fizycznego, dziennikiem lekcyjnym, konspektami i scenariuszami prowadzonych zajęć. Ponadto studenci – praktykanci powinni nauczyć się właściwie obserwować lekcje i rzeczowo je omawiać. W tym celu nauczyciel – opiekun prak-

tyk zobowiązany jest poprowadzić dla studentów różne lekcje, zarówno ze względu na miejsce prowadzenia, jak również ze względu na różne ich typy i rodzaje, a także omówić je wspólnie ze studentami. Podczas praktyki wdrożeniowej studenci powinni pomagać w organizacji prowadzonych przez nauczyciela lekcji, poprzez np.: przygotowanie i sprawdzenie sprzętu do zajęć, sprawdzanie obecności uczniów, sędziowanie zabaw i gier ruchowych, asekurację i instruowanie ćwiczących, korygowanie ich błędów. W trakcie praktyki wdrożeniowej studenci przygotowują też i prowadzą fragmenty lekcji – część I i/lub III.

b) Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole podstawowej

Podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej studenci przygotowują się do pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela oraz do prowadzenia zajęć ruchowych w klasach I-III. Praktyka ta stanowi niejako ogniwo łączące praktykę asystencką z tzw. praktyką śródroczną, czyli praktykę, podczas której studenci zapoznają się z pracą szkoły i nauczycieli w charakterze obserwatora z praktyką, w której samodzielnie już prowadzą lekcje wychowania fizycznego. Praktyka psychologiczno-pedagogiczna realizowana jest głównie w szkole, ale podczas jej trwania studenci zapoznają się też z pracą oświatowych poradni psychologiczno-pedagogicznych i/lub świetlicy terapeutycznej. W szkole natomiast poznają szkolny program wychowawczy, pracę nauczyciela – wychowawcy klasy, pedagoga i/lub psychologa szkolnego, pracę i zadania pielęgniarki szkolnej, program i specyfikę zajęć w świetlicy szkolnej oraz specyfikę pracy z dzieckiem w wieku wczesnoszkolnym, w tym szczególnie zajęć wychowania fizycznego.

c) Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w szkole podstawowej

Celem praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej jest przygotowanie studenta do pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela wychowania fizycznego na II poziomie edukacji. Podczas tej praktyki studenci samodzielnie przygotowują i prowadzą lekcje z uczniami, a także obserwują i omawiają wraz z nauczycielem lekcje prowadzone przez studentów – praktykantów. Ta część praktyk studenckich ukierunkowana jest też na nabycie umiejętności planowania, obserwowania i dokumentowania zajęć.

d) Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w gimnazjum

Praktyka pedagogiczna w gimnazjum stanowi dla studentów ostatni etap przygotowania praktycznego do samodzielnej pracy w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego. Podczas tej praktyki studenci – podobnie jak podczas praktyki w szkole podstawowej – samodzielnie przygotowują i prowadzą lekcje z uczniami, a także obserwują i omawiają wraz z nauczycielem lekcje prowadzone przez innych studentów – praktykantów. Poznają również specyfikę pracy z młodzieżą na III etapie edukacji. Ciągły charakter praktyki umożliwia nauczycielowi-opiekunowi praktyk wskazanie przysłemu adeptowi zawodu jego mocnych i słabych stron.

2. Przygotowanie materiałów merytorycznych i uruchomienie platformy e-learningowej

Założenia merytoryczne do kursu e-learningowego opracowane zostały przez zespół ekspertów Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie, Uniwersytetu Pedagogicznego, Kuratorium Oświaty w Krakowie oraz nauczycieli wychowania fizycznego, a następnie umieszczone na dedykowanej platformie e-learningowej w formie kursu.

W opracowanym na potrzeby realizacji projektu kursie zawarte zostały wszystkie treści niezbędne dla prawidłowej realizacji praktyk zarówno na poziomie nauczyciela – opiekuna jak i studenta – praktykanta.

Przygotowane materiały metodyczne i merytoryczne umieszczane były na platformie e-learningowej adekwatnie do celów i zadań poszczególnych etapów praktyk. Uruchomienie w ramach projektu platformy e-learningowej umożliwiło bieżące uzupełnianie i aktualizowanie wiedzy przez nauczycieli i studentów. Jednocześnie dzięki platformie e-learningowej studenci i nauczyciele mogli podnosić swoje kompetencje w sposób zindywidualizowany, w dogodnym miejscu, czasie i tempie. Niezwykle istotnym atutem wykorzystania w realizacji programu praktyk platformy było pozyskanie nowoczesnego narzędzia umożliwiającego efektywną komunikację pomiędzy nauczycielami, studentami oraz osobami organizującymi i nadzorującymi proces praktyk.

Wśród opracowanych dokumentów znalazły się zarówno materiały merytoryczne, jak i wszelkiego rodzaju pomoce dydaktyczne oraz związane z organizacją i realizacją procesu praktyk.

Wdrażane przez cały okres realizacji projektu modyfikacje pozwoliły na przygotowanie materiałów pomocnych dla nauczycieli, ale przede wszystkim dla studentów, zwieńczeniem prac w tym zakresie było powstanie podręcznika metodycznego.

Niezwykle ważnym elementem wdrożonych modyfikacji było przygotowanie cyklu filmów edukacyjnych, które poza wartościami edukacyjnymi stanowią też doskonały materiał wspierający prowadzenie ze studentami dyskusji związanych z problemami, z jakimi spotykają się nauczyciele podczas pracy w szkole.

W ramach projektu przygotowano 10 krótkich filmów poruszających problemy z szeroko pojętego zakresu wychowawczego oraz 5 filmów demonstrujących różnego rodzaju lekcje wychowania fizycznego.

3. Rekrutacja szkół i opiekunów

Niezwykle istotnym elementem realizacji praktyk studenckich są szkoły, w których się one odbywają oraz nauczyciele pełniący role opiekunów studentów. W założeniach projektu przyjęto, że do udziału w projekcie rekrutowanych zostanie 65 szkół Gminy Miejskiej Kraków, przy czym zgłoszenia szkół zawierały jednocześnie zgłoszenia nauczycieli.

W celu zgłoszenia chęci udziału w projekcie przedstawiciele szkół byli zobowiązani do wypełnionego przez dyrekcję elektronicznego formularza zgłoszenia, a następnie dostarczenie kompletu dokumentów zawierających formularz zgłoszeniowy, deklarację uczestnictwa w projekcie, oświadczenie o zatrudnieniu min. 2 nauczycieli spełniających kryteria dla opiekunów praktyk oraz zgodę na zrealizowanie przez studentów spotkań z psychologiem lub pedagogiem szkolnym na jej terenie.

Wyboru szkół dokonała Komisja Rekrutacyjna, w oparciu o doświadczenie w zakresie prowadzenia praktyk szkół oraz typowanych nauczycieli oraz możliwość realizacji bloku psychologiczno-pedagogicznego.

Każda szkoła zgłaszająca chęć udziału w projekcie musiała zatrudniać min. 2 nauczycieli mogących pełnić rolę opiekunów praktyk, którzy ukończyli studia na poziomie magisterskim, zgodne z przedmiotem praktyk oraz posiadali status nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego.

4. Warsztaty dla opiekunów

Bardzo ważnym dla efektywnego realizowania procesu praktyk było przygotowanie nauczycieli do pełnienia roli opiekunów praktyk dla studentów w nowym programie praktyk pedagogicznych. W tym celu, przez rozpoczęciem ich pracy przeprowadzone zostały spotkania informacyjne, cykl warsztatów oraz seminaria metodyczne.

Nauczyciele biorący udział w warsztatach podzieleni zostali na grupy, natomiast warsztaty realizowane były w podziale na te skierowane do nauczycieli ze szkół podstawowych i do nauczycieli gimnazjów.

W ramach warsztatów realizowanych dla nauczycieli szkół gimnazjalnych przeprowadzono następujące bloki tematyczne:

- E-uczeń – bezpieczeństwo w Internecie;
- Nauczyciel wobec trudnych sytuacji wychowawczych;
- Nauczyciel wobec dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Natomiast w przypadku nauczycieli szkół podstawowych szczególny nacisk został położony na aspekty związane z psychologicznymi i pedagogicznymi aspektami pracy nauczyciela, zrealizowane zostały trzy bloki tematyczne:

- Praktyczne umiejętności wychowawcze nauczyciela;
- Umiejętności rozwiązywania trudnych sytuacji w pracy nauczyciela;
- Praca nauczyciela WF z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

a) E-uczeń – bezpieczeństwo w Internecie

Cel warsztatów:

- Wzrost wiedzy nauczycieli w zakresie zagrożeń wynikających z korzystania z Internetu oraz sposobów ich przeciwdziałaniu.
- Rozwój umiejętności związanych ze wsparciem uczniów zagrożonych wpływem Internetu i cyberprzestrzeni.

Treści:

- "Zjawisko Internetu" – specyfika funkcjonowania Internetu i funkcjonowania użytkowników w Internecie.
- Rodzaje zagrożeń w Internecie: uzależnienia, przemoc, pedofilia, pornografia, przestępstwa, szkodliwe treści, szkodliwe kontakty, prywatność.
- Szkoła – nauczyciel – uczeń – rodzic – prawo – Internet. Co można, co trzeba, co musimy zrobić jako nauczyciele w sytuacjach zagrożenia ucznia w Internecie.
- Co może nauczyciel w sytuacji zagrożenia ucznia w Internecie?
- Pedofilia – zakres zjawiska, przeciwdziałanie, zapobieganie zachowaniom ryzykownym.
- Mechanizm uzależnienia od komputera/Internetu – objawy, diagnoza, zagrożenia dla dziecka.
- Gry – zabawa czy zagrożenie? Mechanizm uzależnienia, zaburzenia funkcjonowania, symptomy, klasyfikacja gier .
- Charakterystyka zjawiska cyberprzemocy, zapobieganie i reagowanie na zjawisko.
- Przestępstwa – czy mój uczeń może być internetowym przestępcą? Prawo a zachowania młodzieży w Internecie.

- Jak i gdzie szukać pomocy i wsparcia w sytuacjach zagrożenia ucznia.

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), realizacja części teoretycznej oraz praktyczne ćwiczenia wykorzystujące metody aktywizacyjne oraz dyskusja oparta o własne doświadczenia.

b) Nauczyciel wobec trudnych sytuacji wychowawczych

Cel warsztatów:

- Wzrost wiedzy nauczycieli w zakresie przyczyn powstawania trudnych sytuacji wychowawczych i sposobów radzenia sobie z „ucniem trudnym”.
- Rozwój umiejętności wychowawczych przydatnych w budowaniu relacji wychowawca – dziecko i rozwiązywaniu problemów.

Treści zajęć:

- Jak nawiązywać i podtrzymywać kontakt z uczniem w trudnych sytuacjach szkolnych?
- Jak budować prawidłowe relacje wychowawcze?
- Więzy, zasady, konsekwencje – jako filary prawidłowych relacji wychowawczych.
- Problematyka kary w wychowaniu – jej funkcje – oczekiwania a rzeczywistość. Jak odróżnić karę od konsekwencji?
- Sposoby rozwiązywania konfliktów i problemów w relacji nauczyciel - uczeń.
- Praca z uczniem agresywnym - Rozumienie agresji – przyczyny, dynamika, uwarunkowania pojawiania się zachowań agresywnych na terenie szkoły. Nauczyciel wobec agresji – obawy, źródła poczucia bezpieczeństwa, przeciwdziałanie, napięcia. Sposoby utrzymywania porządku w klasie. Komunikacja z uczniem – jak reagować na agresję.
- Praca z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej – Procesy i mechanizmy rządzące rodziną dysfunkcyjną. Przystosowanie dziecka do systemu rodzinnego. Role dzieci i sposoby pracy uwzględniające obciążenie dziecka.

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), warsztat prowadzony metodami aktywnymi, z użyciem m. in.: burzy mózgów, pytań cyrkulacyjnych, metod dramowych, pracy w grupach, dzielenia się osobistym doświadczeniem. W trakcie zajęć pojawiają się także elementy wykładowe wzbogacone prezentacją multimedialną.

c) Nauczyciel wobec dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Cele zajęć:

- Wzrost wiedzy uczestników na temat przyczyn zaburzeń i mechanizmów funkcjonowania dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Rozwój umiejętności nauczycieli w zakresie pracy z uczniami przejawiającymi zaburzenia zachowania i zaburzenia emocjonalne.

Treści zajęć:

- Praca z dzieckiem nadpobudliwym psychoruchowo i z ADHD – Źródła nadpobudliwości psychoruchowej. Funkcjonowanie i potrzeby dziecka. Zasady pracy z uczniem.
- Praca z dzieckiem z zaburzeniami zachowania – Rodzaje i geneza zaburzeń zachowania. Możliwości nawiązania efektywnej współpracy z uczniem.
- Praca z dzieckiem z zaburzeniami emocjonalnymi (lęki, zahamowania, zaburzenia nerwicowe, obniżona samoocena) – Jak rozumieć stan emocjonalny dziecka? Sposoby reagowania i obniżania napięcia emocjonalnego.
- Praca z uczniem po traumatycznych wydarzeniach życiowych (przemoc, nadużycia seksualne, utrata rodzica itp.) - Jak rozpoznać objawy zespołu stresu pourazowego (PTSD)? Jak pomóc dziecku poradzić sobie z sytuacją posttraumatyczną?

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), warsztat prowadzony metodami aktywnymi, z użyciem m. in.: burzy mózgów, pytań cyrkulacyjnych, metod dramowych, pracy w grupach, dzielenia się osobistym doświadczeniem. W trakcie zajęć pojawiają się także elementy wykładowe wzbogacone prezentacją multimedialną.

d) Praktyczne umiejętności wychowawcze nauczyciela

Cele zajęć:

- Rozwój kompetencji związanych z wychowawczym aspektem pracy nauczycieli.
- Wzrost umiejętności praktycznych związanych z pracą wychowawczą

Treści zajęć:

- Nawiązywanie prawidłowej relacji wychowawczej z uczniami.
- Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w sytuacjach szkolnych.
- Umiejętność stawiania granic i zasad w relacjach wychowawczych.

- Karanie i nagradzanie oraz zachęcanie i pochwały – jak efektywnie motywować uczniów.

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), warsztat prowadzony metodami aktywnymi, z użyciem m. in.: burzy mózgów, pytań cyrkulacyjnych, metod dramowych, pracy w grupach, dzielenia się osobistym doświadczeniem. W trakcie zajęć pojawiają się także elementy wykładowe wzbogacone prezentacją multimedialną.

e) Umiejętności rozwiązywania trudnych sytuacji w pracy nauczyciela

Cele zajęć:

- Rozwój umiejętności związanych ze sposobami radzenia sobie z trudnymi sytuacjami w pracy nauczyciela i wychowawcy

Treści zajęć:

- Praca z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych.
- Ćwiczenia w radzeniu sobie z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze.
- Procesy grupowe, etapy rozwoju grupy, role w grupie – nauczyciel wobec szkolnych gier uczniów.

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), warsztat prowadzony metodami aktywnymi, z użyciem m. in.: burzy mózgów, pytań cyrkulacyjnych, metod dramowych, pracy w grupach, dzielenia się osobistym doświadczeniem. W trakcie zajęć pojawiają się także elementy wykładowe wzbogacone prezentacją multimedialną.

f) Praca nauczyciela WF z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Cele zajęć:

- Wzrost wiedzy nauczycieli dotyczący specjalnych potrzeb edukacyjnych i sposobów pracy z uczniami je posiadającymi.
- Rozwój umiejętności dotyczących sposobów pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Treści zajęć:

- Wczesna diagnoza trudności uczniów.
- Dzieci z zaburzeniami sensomotorycznymi i ich funkcjonowanie w grupie.

- Pomoc uczniowi z nadpobudliwością psychoruchową i deficytami uwagi.
- Praca z uczniami z zaburzeniami zachowania, zachowaniami opozycyjno – buntowniczymi, zaburzeniami emocjonalnymi, lękami, fobiami.
- Uczniowie z zachowaniami agresywnymi i autoagresywnymi.
- Praca z uczniami po traumatycznych przeżyciach i będący w sytuacjach kryzysowych.
- Rozpoznawanie i pomoc uczniom z innymi deficytami i zaburzeniami w szkole.

Metody pracy:

Praca w małej grupie (do 20 osób), warsztat prowadzony metodami aktywnymi, z użyciem m. in.: burzy mózgów, pytań cyrkulacyjnych, metod dramowych, pracy w grupach, dzielenia się osobistym doświadczeniem. W trakcie zajęć pojawiają się także elementy wykładowe wzbogacone prezentacją multimedialną.

Realizacja warsztatów, których tematyka dobrana została zgodnie z zaplanowanym programem praktyk umożliwiła przygotowanie nauczycieli do pracy ze studentami. Ponadto nauczyciele rozwinęli kompetencje w zakresie współczesnych problemów wychowawczych, z którymi mają coraz częściej do czynienia.

Pozyskaną wiedzę nauczyciele – opiekunowie praktyk mogli dzielić się ze swoimi studentami podczas realizowanych przez nich zadań w ramach praktyk.

Z ankiet przeprowadzonych po warsztatach jednoznacznie wynika, że nauczyciele byli zadowoleni z doboru tematyki z perspektywy przydatności w wykonywanej pracy, a także że przyczyniły się one do rozwoju ich kwalifikacji poprzez aktualizację fachowej wiedzy i umiejętności – 96% uczestników.

Średnio ponad 80% uczestników oceniło formę warsztatów jako atrakcyjną, wysoko zostało ocenione przygotowanie prowadzących – ponad 90% ocen pozytywnych.

5. Zakup sprzętu dla szkół

Szkoły zakwalifikowane do udziału w projekcie zostały wyposażone w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji nowatorskiego programu praktyk pedagogicznych. Analiza problemów wskazała, że w szkołach bardzo dużym problemem rzutu- jącym na realizację zajęć z wychowania fizycznego jest niedostateczne wyposażenie w sprzęt sportowy. Z jednej strony powoduje to, że uczniowie oceniają lekcje jako nudne i niepomagające w osiągnięciu lepszej sprawności, z drugiej zaś uniemożliwia kompleksowe przygotowanie studentów podczas praktyk do realizacji różnego rodzaju zajęć, bowiem baza uniemożliwia pełną realizację przyjętych programów nauczania. Doprowadza to do sytuacji, w której aż 17% uczniów szkół podstawowych

i 21% gimnazjalnych nie uczestniczy w lekcjach, a studenci nie są dobrze przygotowani do pracy nauczyciela bowiem z powodu ograniczonej infrastruktury sportowej znacząco obniża się zakres realizacji programów nauczania.

Zdiagnozowane problemy w tym zakresie zostały zniwelowane poprzez zaplanowanie zakupu sprzętu do szkół uczestniczących w realizacji projektu. W celu najlepszego dopasowania planowanych zakupów do zapotrzebowania przeprowadzono rozeznanie w szkołach uczestniczących w realizacji projektu, a dopiero na tej podstawie przygotowano opisy przedmiotów zamówienia.

6. Seminaria

Podczas realizacji projektu bardzo duży nacisk został położony na rozwój u nauczycieli kompetencji, w szczególności tych związanych z radzeniem sobie z problemami występującymi coraz częściej podczas pracy zarówno z uczniami, jak i współpracy z ich rodzicami. Zorganizowane zostały 3 seminaria, podczas których wszyscy nauczyciele pełniący w projekcie rolę opiekunów praktyk poszerzali swoją wiedzę w zakresie współczesnych aspektów związanych z wychowaniem fizycznym.

Bardzo ważnym elementem seminariów była możliwość dyskusji, z jednej strony nauczyciele mieli możliwość wymiany doświadczeń, a z drugiej mogli uzyskać porady od specjalistów – prowadzących.

Organizacja seminariów umożliwiła również utrwalenie mechanizmu współpracy pomiędzy nauczycielami a uczelnią, jako instytucją wspierającą ich w działaniach związanych z pracą ze studentami.

a) Wieloperspektywiczność współczesnego wychowania fizycznego

TEMAT	PROWADZĄCY
Problemy współczesnego wychowania fizycznego a współczesne modele nauczania	Prof. nadzw. AWF, dr hab. Michał Bronikowski <i>Zakład Metodyki Wychowania Fizycznego Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu</i>
Edukacja zdrowotna w nowej podstawie programowej – podstawy teoretyczne i przykłady wdrożeń	Dr Ida Laudańska-Krzemińska <i>Zakład Podstaw Wychowania Zdrowotnego Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu</i>

b) Nowoczesne wychowanie fizyczne – nowoczesny nauczyciel.

Wykorzystanie technologii informatycznych w pracy nauczyciela wychowania fizycznego

TEMAT	PROWADZĄCY
Metody nauczania przygotowujące do całonocnej aktywności fizycznej	dr hab. Danuta Umiastowska prof. nadzw US <i>Zakład Metodyki Wychowania Fizycznego Uniwersytet Szczeciński</i>
Gry wideo sterowane ruchem w wychowaniu fizycznym	dr Jacek Polechoński <i>Zakład Metodyki Wychowania Fizycznego Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach</i>
Technologia informatyczna w treningu i edukacji zdrowotnej	dr Dariusz Pośpiech <i>Zakład Specjalnej Edukacji Fizycznej Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach</i>

c) Kształcenie nauczycieli Wychowania Fizycznego w kontekście wyzwań stojących przed współczesną szkołą

TEMAT	PROWADZĄCY
Teoria i praktyka Wychowania Fizycznego – bliskie czy dalekie światy?	dr hab. prof. nadzw. Marian Bukowiec <i>Katedra Teorii i Metodyki Wychowania Fizycznego, Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie</i>
Edukacja wczesnoszkolna pierwszym krokiem do kultury fizycznej	dr Bożena Pawlak <i>Instytut Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie</i>
Rola nauczyciela w podejmowaniu wyzwań stojących przed współczesną szkołą	mgr Artur Pasek <i>Kuratorium Oświaty w Krakowie</i>

7. Realizacja programu praktyk dla studentów

W ramach projektu planowane było przeprowadzenie trzech edycji praktyk realizowanych zgodnie z opracowanym programem praktyk pedagogicznych. Przed rozpoczęciem trzeciego semestru studenci odbywali tygodniową praktykę wdrożeniową w szkołach podstawowych, podczas trzeciego i czwartego semestru studenci spędzali jeden dzień w tygodniu w szkołach realizując zadania praktyki psychologiczno-pedagogicznej i pedagogicznej. Przed rozpoczęciem semestru piątego realizowana była dwutygodniowa praktyka pedagogiczna w gimnazjum.

Podczas każdej edycji praktyk prowadzone były testy wiedzy, ale przede wszystkim działania związane z ewaluacją programu i zakresu praktyku. Po zrealizowaniu każdego elementu programu praktyk następowała jego ocena dokonywana zarówno przez studentów jak i nauczycieli, po analizie wyników przygotowywana była stosowana aktualizacja uwzględniająca uwagi i wskazówki.

Wprowadzane modyfikacje dotyczyły platformy e-learningowej, w zakresie jej funkcjonalności oraz treści merytorycznych na niej umieszczanych, sposobu organizacji projektu oraz zmian w zakresie założeń i przebiegu programu praktyk.

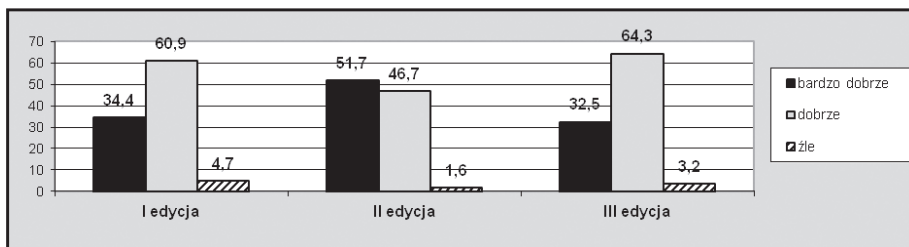
Bieżące monitorowanie oraz wdrażanie modyfikacji jest niezwykle istotnym elementem procesu edukacji, umożliwia bowiem jego dostosowanie do zmieniających się warunków. Szczególnie istotne znaczenie ma to w kształceniu nauczycieli, bowiem dynamiczne środowisko pracy stawia stale nowe wymagania.

IV. Analiza wyników ankiet ewaluacyjnych

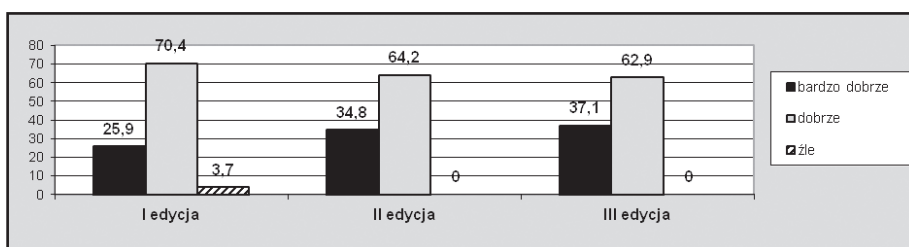
1. Praktyka wdrożeniowa (asystencka) w szkole podstawowej

a) Ocena programu praktyki

Na każdym etapie realizowanych praktyk zarówno nauczyciele, jak i studenci zobowiązani byli do oceny programu praktyki oraz aspektów ważnych dla realizacji jej zadań. Do oceny tej wykorzystano przygotowane dla każdego rodzaju praktyki ankiety ewaluacyjne – dla nauczycieli i studentów. Opinie badanych stanowiły podstawę dla modyfikacji programu praktyk, wprowadzania w niej sugerowanych (i zweryfikowanych przez Radę Ekspertów) zmian, poprawek, uzupełnień i postulatów.

Ryc. 1. Ocena programu praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana przez studentów (%)

Ryc. 2. Ocena programu praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli (%)

Jak widać na ryc. 1, w każdej kolejnej edycji praktyki wdrożeniowej jej program oceniony został przez studentów dobrze bądź bardzo dobrze. W I i III edycji dominowały oceny dobre (odpowiednio: 60,9% i 64,3%), w II edycji – bardzo dobre (51,7%). Niewielki odsetek badanych studentów ocenił program praktyki negatywnie. Podobny rozkład ocen: dobrych i bardzo dobrych, możemy obserwować u nauczycieli – opiekunów praktyk. Podczas pierwszej edycji program praktyk na poziomie bardzo dobrym i dobrym oceniło 96,3% ankietowanych, a źle jedynie 3,7%. W kolejnych edycjach program praktyki wdrożeniowej nie był oceniany negatywnie. W przypadku ocen dokonywanych przez nauczycieli należy zwrócić uwagę na to, że ocena dokonywana była przez tę samą grupę osób, a co za tym idzie zmiana poziomów oceny w poszczególnych edycjach jest bardziej miarodajna i odzwierciedla dokonywane w programie modyfikacje.

Należy zwrócić uwagę na to, że dokonywane podczas realizacji projektu modyfikacje wpływały pozytywnie na ocenę programu praktyki wdrożeniowej, finalnie pozwalając na osiągnięcie w 3 edycji najwyższej oceny.

Wśród pozytywnych opinii badanych na temat programu praktyki wdrożeniowej przeważały następujące:

Studenci:

Program umożliwił zapoznanie się z działaniem szkoły, podstawowymi dokumentami i powolnemu wdrażeniu się w pracę z dziećmi. swoje umiejętności i usystematyzować wiedzę o sposobie przeprowadzenia danego tematu zajęć, nabyć umiejętności komunikowania się z uczniami. Jedyłą wadą, jak dla mnie, był czas trwania praktyki. Myślę, że 5 dni jest to za krótki czas.

Program ten pozwala studentom poznać specyfikę pracy nauczyciela wychowania fizycznego. Samodzielne prowadzenie części lekcji daje możliwość uzyskania cennego doświadczenia oraz wskazuje co należy jeszcze poprawić

Umożliwił on nam zapoznanie się z pracą i "życiem" szkoły ze strony nauczyciela, konfrontację z napotkanymi w szkole problemami w pracy z młodzieżą oraz poczucie satysfakcji jakie daje ten zawód.

Wszystko było dobrze zorganizowane i stopniowo wprowadzano nas w nasze obowiązki, tzn. najpierw hospitacje, sprawdzania obecności, zbiórki, a później kolejne rozgrzewki i coraz większe zaangażowanie się w zajęcia.

Program praktyki wdrożeniowej był dobry, pozwalał na zapoznanie się z funkcjonowaniem szkoły, oraz dał możliwość uczestniczenia w życiu szkolnym. Pokazał pracę nauczyciela wychowania fizycznego i sposób radzenia sobie z wszystkimi sytuacjami.

Zapoznałam się z pełną dokumentacją szkoły, regulaminami, podstawowymi zasadami jej funkcjonowania, co znacznie ułatwiło pracę z dziećmi oraz ukazało inne oblicze szkoły to z perspektywy nauczyciela. Cieszę się, że już na praktyce wdrożeniowej mieliśmy możliwość pracy z dziećmi.

Uważam, że założenia praktyki, jak i program są bardzo dobrze skonstruowane. Ma ona na celu zapoznanie studentów z najogólniej mówiąc szkołą, pierwszy kontakt w roli już nie ucznia, a nauczyciela. Zadania, które oferuje ten etap praktyk, skutecznie przybliżają pracę szkoły, jej funkcjonowanie w tym najbardziej podstawowym zakresie.

Nauczyciele:

Studenci mają możliwość zapoznania się z pełnym cyklem pracy nauczyciela WF. Zapoznają się ze szkołą i klasami, z którymi później będą prowadzić zajęcia. Wdrażają się do pierwszych samodzielnych działań.

Program ten pozwala zapoznać się studentom z pracą nauczyciela, ze specyfiką tego zawodu. Studenci poprzez prowadzenie I i III części lekcji mieli możliwość sprawdzenia się jako przyszli nauczyciele.

Wachlarz zagadnień był obszerny i wyczerpujący. Biorąc pod uwagę, że jest to tylko jeden tydzień, dobrze rozłożono akcenty obejmujące pracę szkoły jako placówki oraz same zajęcia lekcyjne.

Program umożliwia zapoznanie studentów z środowiskiem szkolnym.

Wszystko w programie było jasne i dobrze zaplanowane.

Program zawiera wszystko, co jest najistotniejsze dla pierwszego kontaktu studenta ze szkołą i nauczaniem przedmiotem.

Myślę, że program jest dobry. Studenci zapoznają się ze szkołą, specyfiką pracy nauczyciela, z dokumentacją oraz z klasami, z którymi na kolejnym etapie praktyk będą prowadzić całe lekcje.

Program pozwala na obserwację różnych lekcji, zapoznanie się z realiami pracy w szkole, wymaga od studenta aktywnego udziału w obserwowanych lekcjach, powiązania praktyki z teorią.

Studenci są powoli wdrażani w prowadzenie lekcji przez co lepiej przygotowują się do zajęć nie są rzucani na głęboką wodę, lecz stopniowo przygotowują się do pisania konspektów i prowadzenia lekcji. Wypełnianie arkuszy obserwacji zmusza studenta do dokładniejszego obserwowania lekcji, a przecież przez obserwację też się uczymy. Student stopniowo poznaje tajniki bycia nauczycielem, poznaje całe zespoły klasowe oraz szkołę.

Praktyka wdrożeniowa zapoznaje ze szkołą, w której studenci kontynuują następane praktyki i jest to dla nich wstęp do pracy, zapoznają się z podstawą programową, możliwościami szkoły, zespołami uczniów, sposobem pracy, wymaganiami itd.

Program zawierał różnorodne aspekty pracy nauczyciela. W ciągu tych 5 dni studenci zobaczyli jak szkoła jest zorganizowana, jak wygląda praca na lekcji, sami też prowadzili fragmenty lekcji, mieli styczność z różnymi sytuacjami wychowawczymi.

Praktyka wdrożeniowa spełnia swój cel. Student poznaje specyfikę placówki, zapoznaje się z dokumentacją szkolną, zadaniami szkoły oraz z obowiązującymi regulaminami i zwyczajami w szkole.

W każdej edycji praktyki wdrożeniowej do najbardziej pozytywnych i cennych zarazem doświadczeń związanych z pierwszym kontaktem ze szkołą w charakterze nauczyciela studenci (w pierwszej kolejności) zaliczyli możliwość bezpośredniego zetknięcia się z praktyką szkolną, najczęściej podkreślając daną im możliwość sprawdzenia się jako prowadzący zajęcia ruchowe z dziećmi (I edycja - 62,5%, II edycja - 67,5%, III edycja - 64,3%). Rzadziej badani studenci, wśród korzyści wynikających z realizacji omawianej praktyki, wskazywali na doświadczenia i umiejętności wynikające z obserwowania uczniów i nauczycieli w ich wspólnym działaniu i towarzyszącej tej obserwacji analizie i refleksji (I edycja - 38,3%, II edycja - 31,6%, III edycja - 28,3%), a poznanie szkoły – różnych aspektów jej funkcjonowania – okazało się atrakcyjne i ciekawe w I edycji jedynie dla 4,9% badanych, w edycji II dla 13,3% badanych, a w III edycji dla 8,2% .

Według mnie najciekawszą częścią praktyk było prowadzenie części I i III lekcji ze względu na pierwszą taką styczność z pracą nauczyciela.

Samo prowadzenie części 1 i 3 zajęć, po raz pierwszy została dana nam możliwość wejścia w interakcję z dziećmi.

Dla mnie najbardziej interesujące było asystowanie w lekcjach, ponieważ miałam okazję pracować podczas lekcji zarówno z nauczycielem, jak i z uczniami. Nie było to bierne przyglądanie się, ale uczestniczenie w zajęciach z pomocą nauczyciela.

Najbardziej interesującą częścią praktyki wdrożeniowej była zdecydowanie możliwość przyglądnięcia się „od wewnątrz” pracy doświadczonej kadry nauczycielskiej i ich podejścia do uczniów. Praktyka umożliwiła mi dokładne poznanie struktury szkoły, w której miałem okazję pracować. Kolejnym cennym doświadczeniem okazało się prowadzenie lekcji pod okiem opiekuna i uwagi jakie zastały mi udzielone. Dzięki temu miałem możliwość wyciągnąć wnioski ze swojej pracy.

Program praktyk, choć generalnie oceniony pozytywnie, pozostawił jednak pewien niedosyt wśród jego uczestników – zarówno nauczycieli, jak i studentów. W krytycznych opiniach studentów na temat programu praktyki, w I jej edycji zwracano uwagę m.in. na zbyt mało samodzielnie prowadzonych zajęć z dziećmi w stosunku do lekcji obserwowanych – prowadzonych przez nauczycieli (47,9%), zbyt obszernej i sformalizowanej dokumentacji praktyk (26,4%), na konieczność zapoznawania się ze zbyt dużą liczbą dokumentów szkolnych (17,2%) oraz na organizację praktyk (18,9%). Tu wskazywano na nadmiar zadań do zrealizowania w krótkim – pięciodniowym czasie praktyki (18,9%) oraz nieprecyzyjne komunikaty płynące z podmiotów zaangażowanych w realizację projektu (biuro projektu, kadra AWF projektu, metodyk AWF) (7,8%). Badani studenci zwracali też uwagę na niedostateczną bazę dydaktyczną szkoły (6,2%), brak możliwości korzystania z doświadczeń innych, niż opiekun praktyk, nauczycieli (5,6%), brak zaangażowania nauczyciela podczas praktyki (4,8%) oraz na negatywne stosunki między władzami szkoły a nauczycielem wychowania fizycznego (3,6%). Ponad jedna trzecia (35,1%) praktykantów nie wniosła żadnych krytycznych uwag dotyczących programu omawianej praktyki.

W II edycji omawianej praktyki ponad połowa studentów (59,3%) nie miała zastrzeżeń do programu praktyki wdrożeniowej, a krytyczne uwagi pozostałych badanych dotyczyły – podobnie jak w I edycji choć w mniejszym stopniu – zbyt obszernej i sformalizowanej dokumentacji praktyk (18,8%), zwiększenia samodzielnie prowadzonych zajęć z dziećmi (10%), ubogiej bazy do realizacji zajęć ruchowych w szkołach (10,3%), organizacji praktyki (8,6%) oraz lepszego przygotowania studentów do radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach, związanych z utrzymaniem dyscypliny, radzeniem sobie z uczniem trudnym itp. (6%).

W III edycji praktyki wdrożeniowej (asystenckiej) 65,7% studentów nie miało krytycznych uwag dot. jej programu. Pozostali natomiast postulowali zwiększenie samodzielnie realizowanych zajęć ruchowych z dziećmi (7,9%) oraz ze względu na różnorodność i liczbę zadań, czasu trwania praktyki (5,3%). Na problemy wychowawcze zwróciło uwagę 4,4% badanych, a na zbyt obszerną dokumentację – 12,6% praktykantów.

Mamy praktyki co jest bardzo dobre, bo przygotowuje nas do pracy, ale po co aż tyle papierkowej pracy. Czas na to poświęcony można by było zupełnie inaczej spożytkować.

Praktyka była bardzo przydatna, aby oswoić się z warunkami panującymi w szkole i z pierwszymi kontaktami z dziećmi, z prowadzeniem zajęć. Jedyne mankament, to jak zawsze za dużo papierów.

Pracy w szkole podstawowej w ciągu praktyki towarzyszy zbyt wiele tzw. papierkowej roboty, około 30 stron łącznie z dziennikiem do wypełnienia, to zdecydowanie zbyt wiele. Znam wielu studentów i wiem, że każdy de facto spisał arkusze obserwacji od innych bądź wypełniał je byle jak, „jak na tydzień to o wiele za dużo.

Studenci powinni prowadzić więcej lekcji z dziećmi, powinni prowadzić całe lekcje.

Oprócz samych praktycznych lekcji wychowania fizycznego, powinniśmy również brać udział w jednej lekcji wychowawczej.

Większej interakcji z uczniami i częstszych możliwości prowadzenia zajęć.

Moim zdaniem na praktykach wdrożeniowych za dużo było papierkowej roboty, a za mało pracy z dziećmi. Uważam, że zamiast wypełniać arkusze, lepiej byłoby prowadzić zajęcia, asystować nauczycielowi, sędziować.

Moim zdaniem niczego nie zabrakło. Powiedziałbym, że było zbyt wiele papierków do wypełniania.

Nauczyciele natomiast wśród negatywnych aspektów dotyczących programu praktyki wdrożeniowej najczęściej wymieniali: w I jej edycji mankamenty dotyczące organizacji praktyki (np. opóźnienia w dokumentacji na platformie, niekorzystny ich zdaniem termin praktyki (początek roku szkolnego) oraz krótki czas praktyki (47,4%), mało sprawny system komunikacji w projekcie (obieg informacji: nauczyciel – opiekun praktyk – student – biuro organizacji projektu, 42,1%), zbyt dużo dokumentacji związanej z praktyką oraz niewystarczające przygotowanie studentów do jej wypełniania (21%). W II edycji omawianej praktyki na problemy związane z organizacją praktyki wskazało 30,4% badanych nauczycieli, postulat zwiększenia prowadzonych przez studenta części lekcji wyraziło 26,1% badanych, a na mało sprawny system komunikacji w projekcie wskazało 8,7%. W III edycji krytyczne uwagi nauczycieli (choć

sporadyczne) dotyczyły organizacji praktyki (11,8%) oraz zwiększenia liczby prowadzonych przez studentów części lekcji (8,8%).

Zbyt wiele pracy papierkowej

Program jest dobry, ale studenci są zagubieni, nie radzą sobie z prowadzeniem dokumentacji praktyk.

Myślę, że za dużo było zadań do wykonania.

Trudno powiedzieć, może większego kontaktu studenta z uczniami (rozmowy sytuacyjne, poznawanie ich problemów, potrzeb, zainteresowań), a także udziału studentów w radach pedagogicznych, imprezach szkolnych itd.

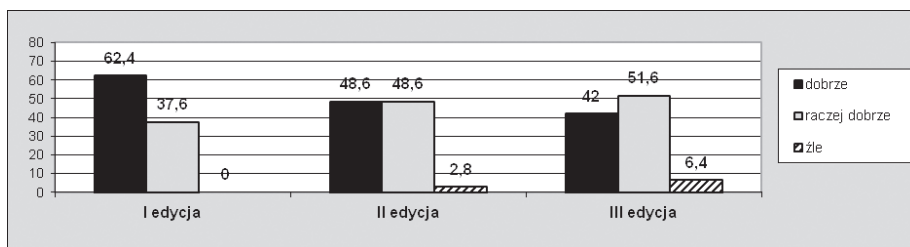
Uważam, że niestety wszystko jest skierowane przede wszystkim na sprawy papierkowe, schematy jak wszystko ma wyglądać. Praktyka nie zawsze idzie w parze z teorią. Powinien być większy nacisk na to, by wdrażać się do praktycznego prowadzenia zajęć.

Przede wszystkim praktyka była zbyt krótka. Warsztat pracy nauczyciela, jego umiejętności merytoryczne, jak i doświadczenie zawodowe ciężko poznać w tak krótkim czasie. Kiedy dzieci są niegrzeczne lub podczas zajęć wynikają różne inne niespodziewane sytuacje, my jako obserwatorzy, jesteśmy w stanie je uchwycić. Taka wiedza to istny skarb, a tą bardzo ciężko zdobyć na studiach, gdzie pracujemy w środowisku „inkubatoryjnym”, utopijnym, kiedy wszystko jest idealne, a dzieci, w tym wypadku studenci, chętni do ćwiczeń

Uważam, że program i czas praktyki wdrożeniowej był wystarczający na zapoznanie się z właściwą pracą nauczyciela i pozwolił na obserwację oraz realizację wyznaczonych mi zadań. Ze względu iż jest to dopiero początek praktyki w szkole, dodatkowe zadania nie były konieczne.

b) Ocena przygotowania studenta do realizacji zadań podczas praktyki

Nauczyciele, oprócz programu praktyki wdrożeniowej, oceniali też przygotowanie studentów do realizacji zadań praktyki: właściwe przygotowanie do lekcji (np. odpowiedni strój, przygotowana dokumentacja praktyk, punktualność), aktywne asystowanie w podczas lekcji, aktywne uczestniczenie w obserwacji lekcji itp.

Ryc. 3. Ocena przygotowania studenta do realizacji zadań praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana na przez nauczycieli (%)

Jak widać na rycinie 3, w I edycji praktyki wdrożeniowej, w ocenie przygotowania metodycznego i merytorycznego studentów nauczyciele byli podzieleni. Najlepiej przygotowanie to ocenione zostało w I edycji omawianej praktyki (dobrze – 62,4%, raczej dobrze – 37,6%). Żaden nauczyciel nie zakwestionował przygotowania studentów do realizacji zadań praktyki. W II edycji prawie połowa nauczycieli (48,6%) dobrze oceniła studentów pod tym względem, pozostali odnieśli się do tego przygotowania sceptycznie (kategoria: raczej dobrze – 48,6%) bądź negatywnie (kategoria: źle – 2,8%). Opinie te pogłębiły się w III edycji praktyki wdrożeniowej. Natomiast wszyscy opiekunowie praktyk zgodnie stwierdzili, że znajdujący się pod ich opieką studenci prezentowali pozytywne postawy na praktyce, wskazując m.in. na zaangażowanie, sumienność, kulturę osobistą praktykantów.

Ubolewam jedynie że studenci przychodzą z bardzo małą wiedzą z zakresu metodyki nauczania: nie znają lub nie chcą powtórzyć metod, form organizacyjnych, co uniemożliwia im dobrą obserwację lekcji.

Studenci, którzy są u mnie w szkole rozumieją na czym polega praktyka, rzetelnie starają się wykonać przydzielone im zadania. Są bardzo serdeczni i opiekuńczy w stosunku do dzieci i jednocześnie dbają o ich bezpieczeństwo.

c) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk

Dużą rolę w budowaniu nastawienia studenta do pracy w szkole (zawodu) odgrywa nauczyciel – opiekun praktyk, który może pomóc mu odnieść pierwszy pedagogiczny sukces lub sprowadzić jego zawodowy debiut do serii porażek. Nauczyciele będący opiekunami, pierwszymi nauczycielami studentów w ich praktycznym przygotowaniu do zawodu, powinni być wzorem pracy nauczycielskiej. Bowiem praktyki

są często powielaniem doświadczeń innych nauczycieli, wzorowaniem się na nich.

Do zakresu obowiązków opiekunów praktyk w placówkach realizujących praktyki należy:

1. zapewnienie praktykantom warunków do realizacji zadań zgodnie z rodzajem praktyki, jej celami i programem;
2. ustalenie harmonogramu praktyki umożliwiającego wywiązanie się studenta z wszystkich zadań dla danej praktyki;
3. zapoznanie studentów z różnymi zakresami pracy, zadaniami oraz specyfiką pracy nauczyciela, (psychologa, pedagoga, trenera, terapeuty lub menedżera),
4. wdrażanie praktykantów do samodzielnej pracy na określonym stanowisku, zgodnie z kierunkiem kształcenia;
5. wyznaczanie konkretnych zadań, a także monitorowanie przebiegu praktyki każdego studenta, w tym obserwowanie, omawianie i dokumentowanie przebiegu pracy praktykanta,
6. nadzorowanie, obserwowanie, opiniowanie i ocena wykonania zadań przez praktykanta,
7. wdrażanie studentów do prowadzenia dokumentacji pracy oraz nadzorowanie i kontrolowanie dokumentacji praktyki prowadzonej przez studenta.
8. W ankietach studenci zostali poproszeni o dokonanie oceny swojego opiekuna praktyk, poprzez ustosunkowanie się do pewnych jego atrybutów (cech) bądź braku tych atrybutów.
9. Jak pokazują dane w tabeli 2 studenci wysoko ocenili swoich opiekunów praktyk. Zdecydowana ich większość wskazywała na pozytywne atrybuty nauczycieli (doświadczony, zaangażowany w pracę, chętnie odpowiada na pytania, dobrze współpracuje ze studentami, ma dobre podejście do uczniów). Negatywne ich cechy, takie jak: brak zaangażowania w pracę z dziećmi, profesjonalnego podejścia do uczniów czy studentów, wskazywali nieliczni studenci.

Tab. 1. Ocena opiekunów praktyk dokonana przez studentów (%)

CECHA	I edycja	II edycja	III edycja
Doświadczony	82	85	94,2
Zaangażowany w pracę	82,8	86,7	85,2
Ma dobre podejście do uczniów	78,1	90	90,3

Dobrze współpracuje ze studentami	82	80	87
Chętnie odpowiada na zadawane pytania	76,6	50	85,7
Niedoświadczony	0,8	-	0,6
Niezaangażowany w pracę	0,8	-	2,6
Nie ma dobrego podejścia do uczniów	1,6	0,8	0,6
Nie współpracuje ze studentami	0,8	-	1,9
Niechętnie odpowiada na zadawane pytania	-	0,8	1,9

Pozytywna ocena nauczycieli – opiekunów praktyk świadczyć może o prawidłowo przeprowadzonym procesie rekrutacji nauczycieli biorących udział w projekcie, ale również o ich przygotowaniu do pracy ze studentami podczas realizowanych warsztatów (szkoleń) oraz seminariów.

Założenia projektu wskazywały elementy związane z przygotowaniem nauczycieli do pracy jako niezwykle istotny element mający wpływ na prawidłową realizację zadań. Opracowana tematyka szkoleń pozwoliła nauczycielom odświeżyć i zmodyfikować wiedzę teoretyczną, poznać szczegółowo założenia programowe praktyki oraz przygotować się do pełnienia roli mentorów.

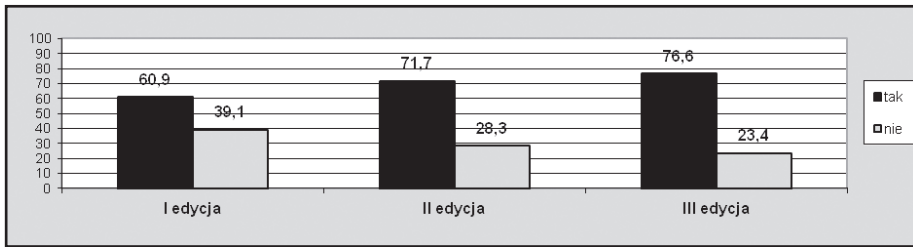
Wyniki oceny nauczycieli wskazują jednoznacznie, jak ważne jest stałe podnoszenie kompetencji przez nauczycieli. Dzięki szkoleniom i kursowi e-Learningowemu byli oni doskonale przygotowani i zmotywowani do pełnienia roli opiekunów praktyk. W ramach przygotowania nauczycieli do pełnienia roli opiekunów praktyk zrealizowane zostały szkolenia miękkie, które wzmocniły kompetencje nauczycieli w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.

d) Ocena platformy e-learningowej

Bardzo istotnym elementem realizowanych w projekcie praktyk była platforma e-learningowa, która zgodnie z miała stanowić uzupełnienie i wsparcie dla poczy-

nań edukacyjnych nauczycieli i studentów. Na przygotowanej na potrzeby realizacji projektu platformie, adekwatnie do celów i zadań poszczególnych etapów praktyk, zamieszczone były różnorodne materiały dotyczące organizacji praktyki, jej celów i zadań, a także zgodnie z charakterem danej praktyki odpowiednie materiały metodyczne i merytoryczne.

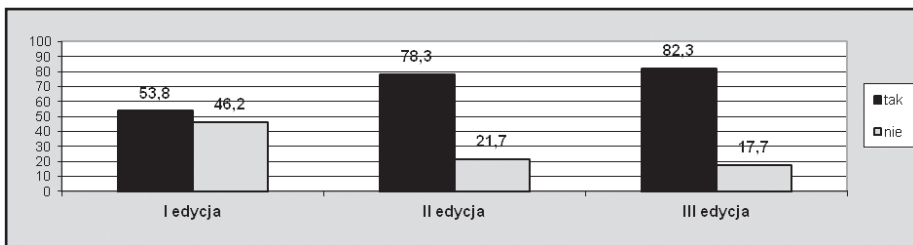
Funkcjonująca przez cały czas trwania praktyk platforma stworzyła możliwość uzupełniania i aktualizowania wiedzy w sposób zindywidualizowany, w dogodnym dla studenta i nauczyciela czasie.

Ryc. 4. Ocena platformy e-learningowej dokonana przez studentów (%)

Pozytywnie platformę e-learningową oceniło 60,9% studentów I edycji, 71,7% II oraz 76,6% edycji III.

W ocenach studentów można zaobserwować w kolejnych latach wzrost, który prawdopodobnie był spowodowany udoskonaleniami w zakresie funkcjonalności platformy.

Ryc. 5. Ocena platformy e-learningowej dokonana przez nauczycieli (%)

W pierwszej edycji jedynie nieco ponad połowa nauczycieli (53,8%) potwierdziła, że forma kursu e-learningowego jest dla nich bardziej atrakcyjna aniżeli np. tradycyjne wykłady, jednak pozostali nie byli zadowoleni z takiej formy edukacji. Jednak należy zwrócić uwagę na następujący w kolejnych latach przyrost. Bardzo znaczy przy porównaniu edycji I i III – wzrost aż o 28,5%. Należy tu zwrócić uwagę na występujący i osób starszych opór przez zmianami i nowościami, co mogło mieć znaczący wpływ

na ocenę narzędzia będącego nowoczesnym rozwiązaniem technologicznym. W kolejnych edycjach widać zdecydowany wzrost poziomu ich ocen, w porównaniu do 53,8% w I edycji do aż 82,3% ocen pozytywnych w III edycji, co może świadczyć o wzroście atrakcyjności nowoczesnego narzędzia do wykorzystania w bieżącej pracy ze studentami.

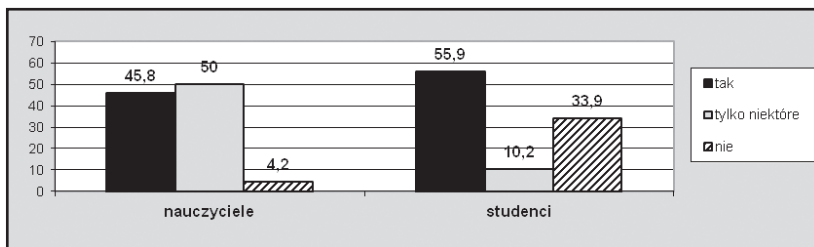
Na poziom oceny platformy dokonany przez studentów i nauczycieli w I edycji mógł mieć również wpływ bardzo krótki okres, jaki minął od uruchomienia projektu do czasu rozpoczęcia realizacji praktyki. Nie wszystkie funkcjonalności były jeszcze dopracowane, co miało znaczący wpływ na odbiór platformy jako narzędzia wykorzystywanego w procesie realizacji praktyki.

W II edycji już 71,7% studentów oraz 78,3% nauczycieli potwierdziło większą atrakcyjność platformy w stosunku do tradycyjnego, bezpośredniego przekazu. W III edycji tendencje te wzmocniły się, o czym świadczą pozytywne opinie o niej – aż 82,3% nauczycieli i 76,6% studentów. Tu należy nadmienić, że platforma – podobnie jak np. arkusze obserwacji lekcji – była udoskonalana w każdej edycji praktyk.

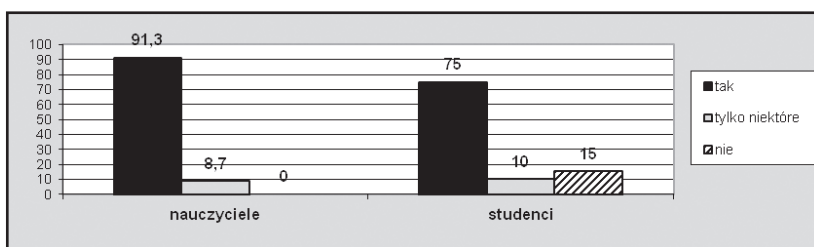
e) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie

Badani różnie oceniali materiały umieszczone na platformie (ryciny 6, 7, 8) pod kątem ich przydatności w realizacji zadań praktyki. W I edycji 55,9% studentów i 45,8% nauczycieli uznało materiały za bardzo pomocne dla realizacji zadań praktyki, odpowiednio 10,2% i 50% uznało, iż tylko niektóre spełniają taką wspierającą funkcję, a aż 33,9% studentów oceniło je pod tym względem negatywnie. W II edycji zdecydowana większość studentów (75%) oraz prawie wszyscy nauczyciele (91,3%) ocenili materiały umieszczone na platformie, jako cenne i pomocne w realizacji zadań praktyki, 10% studentów i 8,7% nauczycieli wskazało na wybrane materiały, a 15% studentów uznało je za mało przydatne. W III edycji, podobnie jak w drugiej już zdecydowana większość nauczycieli i studentów nie miała wątpliwości, co do przydatności materiałów umieszczonych na platformie dla realizacji zadań praktyki.

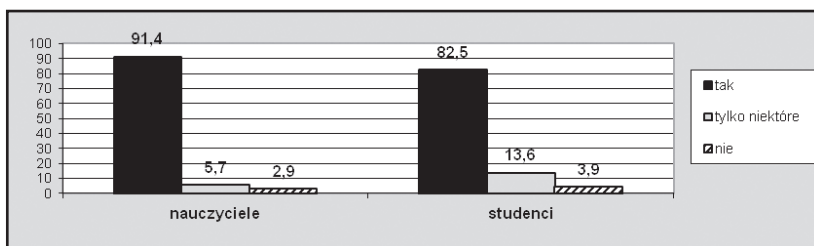
W przypadku nauczycieli zauważalny jest zdecydowany wzrost pomiędzy ocenami dokonany w edycji I i II, po czym nastąpiła stabilizacja, natomiast w przypadku studentów zdecydowanie widać przyrost pomiędzy ocenami w poszczególnych edycjach. Wyniki ocen nauczycieli i studentów jednoznacznie wskazują na ogromny wpływ wprowadzanych w programie modyfikacji, w odpowiedzi i zgodnie z sugestiami osób w nim uczestniczących.

Ryc. 6. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) (%)

Ryc. 7. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) (%)

Ryc. 8. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) (%)

W każdej edycji omawianej praktyki **studenci** za najbardziej pomocne w realizacji zadań praktyk uznali:

- materiały zawarte w poradniku metodycznym (głównie o lekcji, jej tokach, zapisie),
- przykładowe arkusze obserwacji lekcji,
- materiały dotyczące organizacji i realizacji praktyki,
- teksty dotyczące specyfiki pracy nauczyciela oraz jego warsztatu pracy,
- materiały zawierające prawne aspekty funkcjonowania nauczyciela w szkole.

Nauczyciele natomiast najczęściej wskazywali na:

- przykładowe arkusze obserwacji lekcji,
- informacje dotyczące organizacji i realizacji praktyki,
- poradnik metodyczny.

Na pytanie skierowane do studentów o materiały, których brakowało na platformie, najczęściej pojawiały się postulaty uzupełnienia jej o:

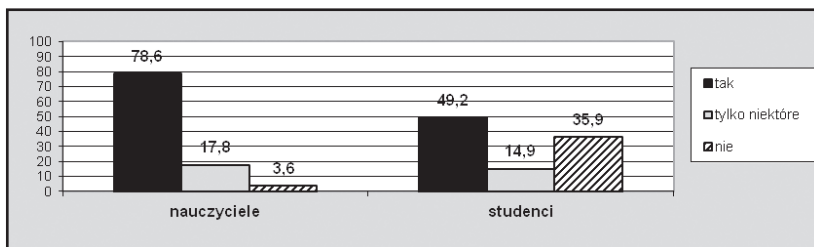
- materiały z psychologii wychowawczej i społecznej (praktyczne rozwiązania trudnych sytuacji, dyscyplinowanie uczniów itp.),
- materiały metodyczne (konspekty, zasoby ćwiczeń, praktyczne rozwiązania lekcji itp.),
- przykładowo wypełnioną dokumentację praktyk (dziennik praktyk, harmonogram praktyk, arkusze obserwacji itp.)
- treści multimedialne (filmy, prezentacje),

Nauczyciele – opiekunowi praktyk nie wskazali zagadnień, o które – ich zdaniem – należałoby uzupełnić treści znajdujące się na platformie.

Podczas praktyki wdrożeniowej dużo problemów sprawiały studentom zadania polegające na umiejętności obserwacji i hospitacji lekcji pod kątem jej przebiegu bądź analizy wybranych elementów (zastosowane metody, formy, zasady dydaktyczne itp.). Konieczność obserwowania lekcji i równoczesnego zapisu jej przebiegu w arkuszu obserwacji sprawiły praktykantom dużą trudność. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez studentów i nauczycieli problemy, a jednocześnie ze względu na wagę tego typu działań w przygotowaniu do zawodu nauczyciela, arkusze obserwacji były modyfikowane i doskonalone w każdej, kolejnej edycji praktyk.

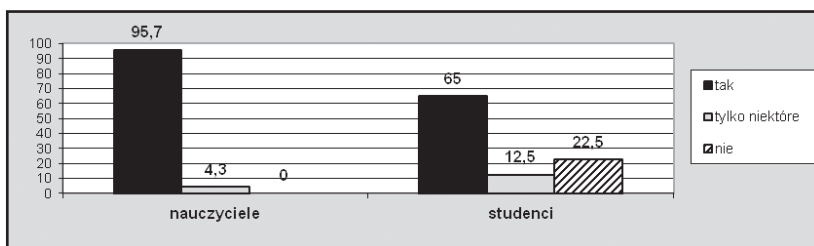
f) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie

Ocena materiałów merytorycznych przygotowanych dla studentów i nauczycieli dotyczyła nie tylko ich przydatności, dużą uwagę zwracano również na to aby forma materiałów była przystępna i atrakcyjna.

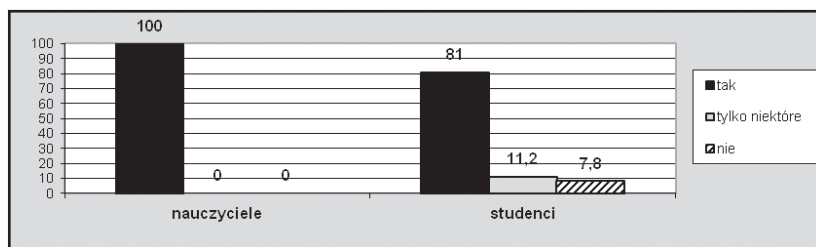
Ryc. 9. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) (%)

Niestety jak widać na rycinie 9, w I edycji praktyk badani studenci dość sceptycznie ocenili materiały pod tym względem. Na pytanie, czy były one w ich odczuciu ciekawe, 49,2% potwierdziło taką opinię, 14,9% stwierdziło, że tylko niektóre materiały przeczytali z zaciekawieniem, natomiast 35,9% zakwestionowało ich atrakcyjność. Znacznie korzystniej ocenili materiały nauczyciele. Dla 78,6% były one atrakcyjne, pozostali wskazali na niektóre (17,8%) albo zakwestionowali ich atrakcyjność (3,6%). Rozbieżność w poziomie oceny studentów i nauczycieli można tłumaczyć kwestiami związanymi z różnicami pokoleniowymi, studenci – młodzi ludzie dorastający w otoczeniu nowoczesnych technologii i nauczyciele – osoby uczące i przyswajające nowinki.

Ryc. 10. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) (%)

W II edycji praktyk materiały umieszczone na platformie okazały się ciekawe dla 65% badanych studentów, dla 12,5% tylko niektóre z nich były interesujące, a 22,5% praktykantów wyraziło się negatywnie na temat ich atrakcyjności. W tej edycji aż 95,7% nauczycieli potwierdziło atrakcyjność materiałów, a tylko 4,3% z nich stwierdziło, że tylko niektóre były ciekawe. W III edycji aż 81% praktykantów potwierdziło atrakcyjność materiałów umieszczonych na platformie e-learnigowej, 11,2% wskazało na niektóre, a tylko 7,8% badanych wyraziło na ich temat oceny negatywne. Wszyscy nauczyciele pozytywnie ocenili omawiane materiały.

Ryc. 11. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (III edycja) (%)

Najciekawsze dla studentów, we wszystkich edycjach omawianej praktyki, okazały się materiały dotyczące:

- warsztatu i specyfiki pracy nauczyciela wf,
- aspektów psychologicznych w pracy z dziećmi,
- lekcji – stosowanych w niej metod i form, konspektów itp., czyli poradnik metodyczny,
- prawnych aspektów funkcjonowania nauczyciela w szkole,
- arkuszy obserwacji.

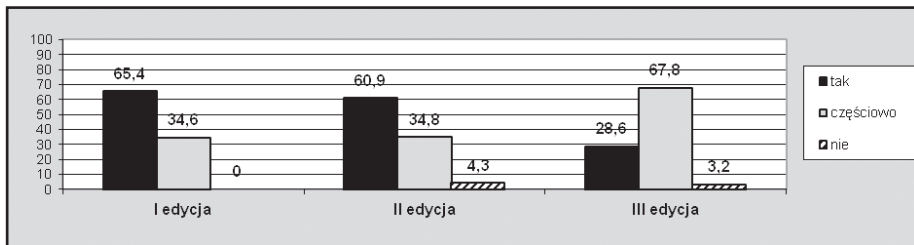
Nauczyciele natomiast najwyżej, ze względu na atrakcyjność, ocenili materiały dotyczące organizacji i realizacji praktyki oraz poradnik metodyczny

Dbając o jakość i atrakcyjność materiałów, z których korzystali uczestnicy praktyk i biorąc pod uwagę opinie studentów i nauczycieli na ich temat, sukcesywnie po każdej edycji każdego rodzaju praktyk, modyfikowano je i uzupełniano. Niektóre z nich były też przemieszczane na inne, niż pierwotnie etapy praktyk, np. z praktyki wdrożeniowej na praktykę nauczycielską w szkole podstawowej.

g) Ocena praktyki wdrożeniowej w kontekście przygotowania do kolejnego etapu praktyki

Po zakończeniu praktyki wdrożeniowej do opiekunów skierowane zostało również pytanie, czy w ich ocenie zrealizowana praktyka przygotowała będących pod ich opieką studentów do kolejnej praktyki w szkole. W tym zakresie badani nauczyciele mieli podzielone zdanie, w I edycji nauczyciele w większości potwierdzili zawartą w pytaniu opinię (65,4%), pozostali (34,6%) byli bardziej sceptyczni w tej materii. Żaden nauczyciel nie zakwestionował jednak realizacji celu praktyki, jakim jest przygotowanie studenta do następnych etapów praktycznego wdrażania się do pracy w szkole. W II edycji praktyki wdrożeniowej opinie te były podobne, choć 4,3%

nauczycieli stwierdziło, że w taki sposób realizowana praktyka (jej organizacja, zbyt krótki czas trwania) nie przygotowała wystarczająco studentów do kolejnej praktyki w szkole. W III edycji większość badanych sceptycznie oceniło praktykę pod tym względem (67,8%), a jedynie 28,6% badanych potwierdziło zawartą w pytaniu opinię.

Ryc. 12. Opinie nauczycieli na temat praktyki wdrożeniowej w kontekście przygotowania do kolejnego etapu praktyki w szkole podstawowej (%).

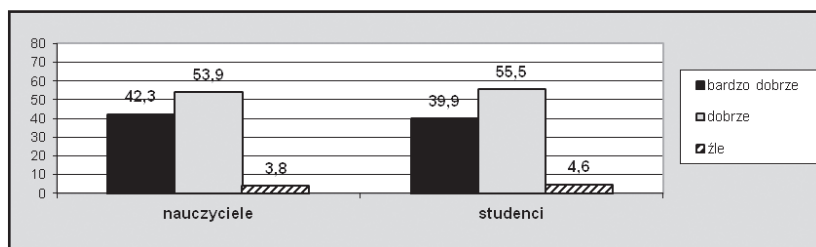
Porównując wyniki nie jest możliwe określenie żadnej prawidłowości, jednak należy zauważyć, że na ocenę rzutować musiała zmiana w każdym roku ocenianych studentów, zwłaszcza w kontekście zdecydowanie wzrastającej oceny programu i zakresu praktyki.

h) Ocena współpracy z metodykiem

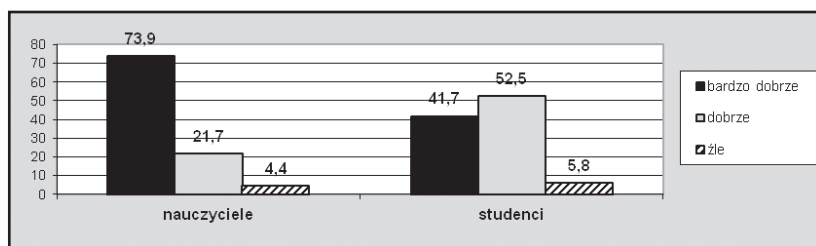
Bardzo ważną rolę w organizacji i realizacji zadań praktyki odgrywa metodyk, który pełni funkcję opiekuna praktyk ze strony uczelni. Do jego obowiązków należą m.in.

1. współpraca z dyrekcją szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, klubów sportowych oraz innych placówek, w których studenci odbywają praktykę;
2. współpraca z nauczycielami i innymi pracownikami szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej, placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz innych placówek, w zakresie realizacji praktyki przez studenta, zgodnie z jej celami, zadaniami i programem;
3. pomoc merytoryczna zarówno dla praktykantów, jak i dla osób pełniących obowiązki opiekunów praktyk w szkołach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, klubie sportowym i innych placówkach, gdzie studenci odbywają praktykę;
4. monitorowanie oraz ocena realizacji wszelkich zadań studenta – praktykanta, zgodnie z celami, zadaniami i programem praktyk w szkole i innych placówkach, w tym obserwacja prowadzonych przez studentów zajęć i realizacji innych za-

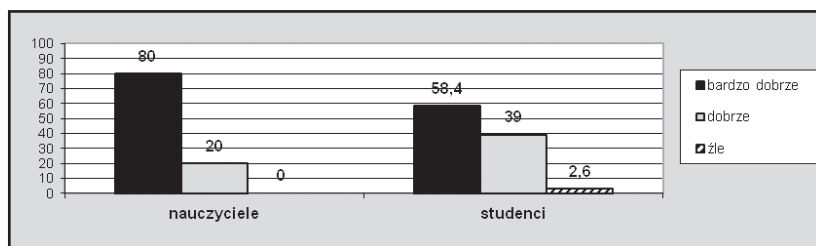
- dań praktykanta, ich omawianie, a także kontrola dokumentacji praktyki;
- 5. nadzorowanie jakości pracy opiekuna praktyk studentów w szkole lub innej placówce, w której student odbywa praktykę;
- 6. ocena praktyki studenta oraz wypełnienie obowiązującej dokumentacji.

Ryc. 13. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 14. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

Ryc. 15. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

W pierwszej edycji realizowanej praktyki współpracę z metodykiem oceniło na poziomie bardzo dobrym 42,8% nauczycieli oraz 39,9% studentów, na poziomie dobrym 53,9% nauczycieli i 55,5% studentów, a źle jedynie 3,8% nauczycieli i 4,6% studentów.

W kolejnych edycjach można zaobserwować wzrost pozytywnych ocen, w szczególności istotna jest ocena nauczycieli, bowiem współpracowali oni z metodykami w każdej realizowanej praktyce. Zdecydowany wzrost poziomu ocen pozytywnych może świadczyć o wypracowanym mechanizmie współpracy oraz poprawie komunikacji pomiędzy osobami zaangażowanymi w realizację procesu praktyk dla studentów.

i) Ocena współpracy z organizatorami projektu

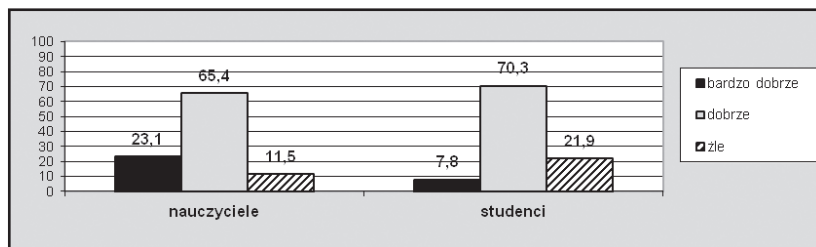
Nieco bardziej sceptycznie badani – nauczyciele i studenci, odnieśli się do współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej. Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki wdrożeniowej współpraca ta przez większość badanych została oceniona dobrze, przy czym nauczyciele lepiej, w porównaniu ze studentami, odnieśli się do tej współpracy. Studenci częściej, w porównaniu z nauczycielami wyrażali na ten temat negatywne opinie.

W I edycji współpracę z kadrą zarządzającą projektem na poziomie bardzo dobrym oceniło 23,1% nauczycieli i 7,8% studentów. 65,4% nauczycieli oraz 70,3% studentów oceniło ją dobrze, natomiast źle 11,5% nauczycieli i 21,9% studentów.

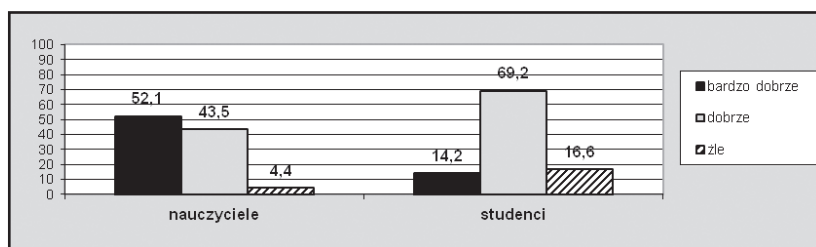
W edycji II nastąpił zdecydowany wzrost ocen pozytywnych wśród nauczycieli, aż 52,1% z nich oceniło tę współpracę bardzo dobrze, 43,5% dobrze, a jedynie 4,4% źle. W przypadku studentów oceny były zbliżone do ocen uzyskanych w edycji I, 14,2% oceniło współpracę dobrze, 69,2% dobrze a 16,6% źle.

W edycji III oceny studentów pozostały na poziomie porównywalnym z dwoma poprzednimi edycjami: 17,3% ocen bardzo dobrych, 70% dobrych i 12,7% złych. Natomiast w przypadku nauczycieli nastąpił kolejny przrost w ocenach, współpracę bardzo dobrze oceniło 73,4% badanych, dobrze 24% a źle jedynie 2,6%.

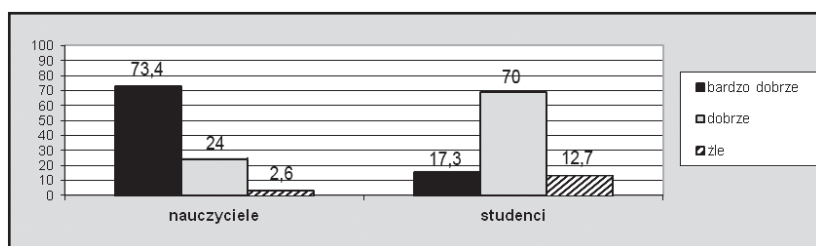
Może to świadczyć, o tym że kolejne edycje studentów zmagają się z tymi samymi problemami i barierami, przy czym zauważyć tu należy, że był to pierwszy kontakt studentów ze sformalizowanym sposobem „pracy”. W przypadku ocen nauczycieli można zaobserwować zdecydowaną poprawę, co świadczy o przełamywaniu barier oraz coraz efektywniejszym realizowaniu współpracy na poziomie organizacyjnym.

Ryc. 16. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (I edycja)

Ryc. 17. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)

Ryc. 18. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)

j) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie

Jak pokazują dane zawarte w tabeli 1, badani różnie w kolejnych edycjach oceniali przekaz informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki wdrożeniowej. W I edycji omawianej praktyki aż 50% nauczycieli wyraziło na ten temat negatywne opinie. Lepiej przekaz ten ocenili studenci – 70% z nich potwierdziło, że informacje te były dla nich jasne i wyczerpujące.

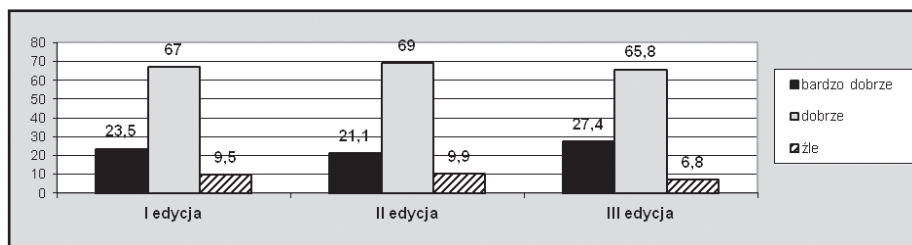
Tab. 2. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki wdrożeniowej w poszczególnych jej edycjach

Badani	I edycja		II edycja		III edycja	
	tak	nie	tak	nie	tak	nie
nauczyciele	50	50	60,9	39,1	100	0
studenci	70,3	29,7	58,3	41,7	85,7	14,3

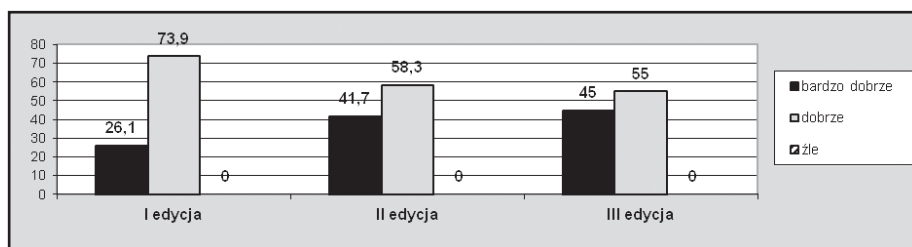
Sposób informowania studentów i nauczycieli o projekcie i praktyce polegał na tym, iż część informacji – w odczuciu organizatorów te najważniejsze – została przekazana na zebraniu organizacyjnym, a w całości zostały one umieszczone na platformie e-learningowej. Niestety nauczyciele i studenci nie przyzwyczajeni jeszcze do systematycznego korzystania z platformy pominieli umieszczone na niej informacje, ograniczając tym samym swoją wiedzę na temat założeń projektu i sposobu organizacji praktyki wdrożeniowej do informacji przekazanych na zebraniu. W II edycji, informacje o których mowa zostały umieszczone (odpowiednio wcześniej) zarówno na platformie, jak i szczegółowo omówione na spotkaniu organizacyjnym. Jednak i w tej edycji, oceny działań informacyjnych organizatorów projektu, choć nieco wyższe, też nie były satysfakcjonujące, bowiem aż 40% nauczycieli i 41,7% studentów nie było zadowolonych z tego przekazu. Studenci i nauczyciele po raz kolejny podkreślali niedosyt informacji, najczęściej na temat wypełniania niezbędnych do realizacji praktyk dokumentów np. dzienniczków praktyk czy arkuszy obserwacji. W III edycji informacje, o których mowa zostały umieszczone zarówno na platformie, jak i szczegółowo omówione na spotkaniu organizacyjnym. Dodatkowo ważne dla realizacji praktyki informacje były systematycznie przekazywane drogą elektroniczną. Jak widać taka wielopłaszczyznowa prezentacja informacji okazała się najbardziej skuteczna. Badani ocenili ją wysoko. Wszyscy nauczyciele i zdecydowana większość studentów (85,7%) potwierdziła, że były one właściwie przekazywane.

2. Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole podstawowej

a) Ocena programu praktyki

Ryc. 19. Ocena programu praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej dokonana przez studentów (I, II i III edycja)

Ryc. 20. Ocena programu praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli (I, II i III edycja)

Program omawianej praktyki przez wszystkich nauczycieli i zdecydowaną większość studentów oceniony został pozytywnie. Jak widać na powyższych rycinach w obu badanych grupach dominowała ocena dobra. O ile jednak w ocenach studenckich proporcje między ocenami bardzo dobrymi i dobrymi we wszystkich edycjach omawianej praktyki są podobne, a także około 10% studentów w I i II edycji praktyki oceniło jej program negatywnie, o tyle wśród nauczycieli, w kolejnych edycjach, można zauważyć wzrost odsetka badanych, którzy ocenili program omawianej praktyki bardzo dobrze. Żaden nauczyciel nie wyraził też negatywnej opinii o praktyce psychologiczno-pedagogicznej.

A oto przykłady najczęściej wyrażanych opinii przez **nauczycieli**:

Uważam, że program praktyk był bardzo dobry. Obejmował najważniejsze i najbardziej istotne sprawy dotyczące funkcjonowania szkoły, pracy nauczyciela oraz możliwości rozwoju uczniów. Umożliwiał naukę radzenia sobie w sytuacjach trudnych we współ-pracy z pedagogiem.

W planie do realizacji znalazły się praktycznie wszystkie aspekty pracy nauczyciela, rozpoczynającego pracę w placówce. Studenci mogli poznać parce szkoły, zapoznać się z pracą pedagoga, świetlicą, zapoznali się z pracą z dziećmi w klasach I-III

Program praktyki daje duże możliwości zapoznania z pracą wychowawczo - opiekuń-czą nauczyciela w szkole oraz z funkcjonowaniem szkoły, Zadania do realizacji były do-brze zaplanowane i rozłożone w czasie.

Moim zdaniem wyczerpano większość zagadnień. Być może trochę brakowało zajęć praktycznych z dziećmi z różnymi dysfunkcjami. Spotkanie z pedagogiem i omawianie teorii nie spełnia tego zadania. Praktyczne zajęcia i ich obserwacja a nawet możliwość poprowadzenia takich zajęć uświadomi studentom trudności, jakie mogą napotkać w swojej przyszłej pracy.

Uważam, iż studenci mieli możliwość zapoznania się z różnymi formami zajęć, zdania-mi i pracą SU, klubu sportowego działającego przy szkole, pracą pedagoga , psycholo-ga, pracy w świetlicy szkolnej, pracą wychowawcy klasowego itp. Ponadto mogli budo-wać swoją wiedzę i umiejętności podczas prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w klasach I- III, oraz obserwacji tych lekcji i ich wspólnego omawiania. Szeroka gama zadań wyznaczonych do realizacji przez studentów pozwoli rozszerzyć ich wiedzę i ważne umiejętności w ich przyszłej pracy nauczyciela wychowania fizycznego.

Studenci mają możliwość obserwacji pracy nie tylko nauczyciela wf, ale również pracy pedagogów szkolnych, która w procesie edukacyjnym w niektórych przypadkach jest bardzo ważna. Poznają również bardziej formalną pracę szkoły, co też jest bardzo istot-nym elementem w późniejszym odnalezieniu się w szkole.

Studenci natomiast w swoich opiniach o programie praktyki psychologiczno-pedagogicznej podkreślali przede wszystkim jej wielostronność (wszechstronność), co umożliwiło im za-poznanie się z bardzo różnymi aspektami pracy nauczyciela i sferami funkcjonowania szkoły.

W programie podobało mi się spotkanie nie tylko na zajęciach z dziećmi ale i z psychologiem i pedagogiem, który opowiedzieli o swojej pracy i ciekawych inicjatywach podejmowanych przez nich.

Program modułu psychologiczno - pedagogicznego w szkole podstawowej uważam za raczej dobrze opracowany. Poznałam metody funkcjonowania szkoły, pracę wychowawców, dyrektora szkoły, pielęgniarek oraz Pań pracujących w poradni pedagogicznej. Nauczyłam się prowadzić zajęcia fakultatywne oraz pracę z dziećmi w klasach 1- 3.

Program wyczerpujący, ciekawy, można poznać, jak działa szkoła i wszystkie jej organy od wewnątrz.

Program obejmował swoimi zagadnieniami wiele sfer. Począwszy od zapoznania się z dziennikami pracy nauczyciela, po statut szkoły i możliwość sprawdzenia się w prowadzeniu zajęć.

Zobaczyliśmy, jak działa szkoła od samych podstaw, dowiedzieliśmy się, że to nie tylko prowadzenie lekcji, lecz masa innych obowiązków nauczycieli dydaktyki, psychologów, pedagogów i innych osób.

To, że wśród studenckich i nauczycielskich opinii o programie praktyki psychologiczno-pedagogicznej przeważały te pozytywne, nie oznacza, że badani nie mieli krytycznych uwag na jej temat. W I edycji studenci – podobnie jak w przypadku praktyki wdrożeniowej – w dodatkowych uwagach na temat programu praktyki podkreślali, że w porównaniu z działaniami, które polegały głównie na obserwacji i poznawaniu pracy różnych osób (dyrektora, opiekuna świetlicy, pedagoga szkolnego itp.) oraz zapoznawaniu się z dokumentacją szkoły (np. statut szkoły, programy wychowawcze, profilaktyczne) zbyt mało czasu przeznaczono na bezpośredni kontakt z praktyką, a mianowicie na prowadzenie zajęć ruchowych z dziećmi w klasach I-III (11,6%). Jak widać studenci chcieliby prowadzić jak najwięcej lekcji („więcej praktykować, a mniej obserwować” – jak napisał jeden z nich). Studenci narzekali też na zbyt dużo formalności związanych z wypełnianiem dokumentacji praktyk (20,9%). W II edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej krytycznych uwag studentów było niewiele i dotyczyły one zbyt obszernej dokumentacji praktyk (5,9%) oraz proporcji pomiędzy poszczególnymi zadaniami praktyki (mało samodzielnego prowadzenia zajęć – 3,9%). Najmniej krytycznych uwag na temat programu praktyki psychologiczno-pedagogicznej badani studenci wyrazili w III jej edycji, a ew. braki w jej programie

dotyczyły uzupełnienia jej o organizację wycieczki szkolnej, zawodów sportowych oraz zwrócenia większej uwagi na rozwiązywanie konfliktów wśród uczniów oraz pracę z dziećmi niepełnosprawnymi.

Studenci chwalili też platformę e-learningową, dzięki której – w ich opinii – poprawiła się komunikacja w obrębie projektu, między poszczególnymi jego podmiotami (kadra zarządzająca projektem, biuro projektu, metodyk praktyk itp.). Zdarzały się też wypowiedzi negatywne dotyczące np. zbyt długiego czasu oczekiwania na odpowiedź, nieprzychylnego stosunku do studenta, chaosu informacyjny.

Nauczyciele natomiast oceniając program praktyki psychologiczno-pedagogicznej w I jej edycji – podobnie jak studenci – postulowali przede wszystkim zwiększenie proporcji – w stosunku do innych zadań praktyki – prowadzonych przez praktykantów zajęć ruchowych z dziećmi w klasach I-III (38,8%) oraz zwrócenie większej uwagi na ich przygotowanie do właściwego postępowania z uczniem (rodzicem) w sytuacjach trudnych i konfliktowych (22,2%) czy braku dyscypliny w klasie (11,1%)
Wśród zadań, których – zdaniem nauczycieli – zabrakło w programie praktyk znalazły się m.in. uczestnictwo studentów w zajęciach z dziećmi ze specjalnymi trudnościami edukacyjnymi (44,4%) oraz w zajęciach organizowanych poza szkołą, np. wycieczkach, zawodach sportowych (33,3%), a także zwiększenie ilości zadań związanych z pracą wychowawczą nauczyciela (16,7%). 11,1% nauczycieli postulowało również uczestniczenie praktykantów w spotkaniu z rodzicami.

W II i III edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej krytyczne uwagi nauczycieli dotyczyły jedynie nadmiaru dokumentacji szkolnej, z którą student musi się zapoznać (10,5%). Natomiast zdecydowana większość nauczycielskich uwag o programie praktyk zwierała pozytywne opinie, w których w szczególności podkreślano różnorodność realizowanych w praktyce zadań, co pozwoliło zapoznać studenta z bardzo różnymi aspektami pracy szkoły (63,1%) oraz innowacyjność projektu (47,4%).

A oto typowe opinie nauczycieli:

Program jest dobrze przygotowany, zapoznaje studentów z pracą w szkole, z jej problemami. Studenci zapoznają się z z pracą nauczyciela nie tylko związaną z nauczaniem, ale z całą strukturą szkoły, radami pedagogicznymi, godzinami wychowawczymi z pracą pedagoga, psychologa. Uważam jednak, że ta część praktyki powinna być bardziej rozbudowana ze względu na coraz większe deficyty psycho-fizyczne dzieci.

Studenci powinni podejmować próby samodzielnego prowadzenia lekcji wychowawczych, ponieważ oprócz bycia nauczycielem wychowania fizycznego, mogą być też wychowawcą klasy, a to nie to samo, co rozwiązywać problemy wychowawcze na lekcji wf.

W programie praktyki zabrakło spotkania z higienistką szkolną w celu analizy najczęstszych urazów i wypadków na lekcjach wf oraz rozmowy na temat najczęstszych chorób bądź schorzeń dzieci.

W programie praktyki należałoby zwrócić większą uwagę na pracę z dzieckiem trudnym i mniej uzdolnionym ruchowo.

W ocenie programu praktyki zapytano również studentów, które zadania praktyki cieszyły się ich największym zainteresowaniem. O stopień zainteresowania studentów poszczególnymi zadaniami praktyki zapytano również ich opiekunów.

b) Ocena atrakcyjności zadań realizowanych w ramach praktyki

Tab. 3. Najbardziej atrakcyjne zadania praktyki psychologiczno-pedagogicznej w opinii studentów

L	Rodzaj zadania/działania	I edycja	II edycja	III edycja
1	spotkanie z dyrektorem szkoły	37,8	31,9	48
2	spotkanie z pedagogiem/psychologiem szkolnym	59,4	57,7	65
3	zajęcia w świetlicy	57,3	61,4	59
4	lekcja wychowawcza	48,7	50	53,8
5	zajęcia w klasach I-III	71,8	84,5	77
6	spotkanie w PPP	45,9	52,8	53,8

Tab. 4. Najbardziej atrakcyjne zadania praktyki psychologiczno-pedagogicznej w opinii nauczycieli (%)

L	Rodzaj zadania/działania	I edycja	II edycja	III edycja
1	spotkanie z dyrektorem szkoły	39,2	41,7	48
2	spotkanie z pedagogiem/psychologiem szkolnym	59,6	66,7	65
3	zajęcia w świetlicy	58,3	69,6	59
4	lekcja wychowawcza	56,8	54,2	53,8
5	zajęcia w klasach I-III	72,5	87,5	77
6	spotkanie w PPP	49,7	54,8	63,6

Jak pokazują dane zwarte w powyższych tabelach, w każdej edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej zainteresowanie studentów poszczególnymi zadaniami praktyki było podobne. Największym zainteresowaniem wśród praktykantów, we wszystkich trzech edycjach praktyki, cieszyły się zajęcia ruchowe z dziećmi w klasach I-III (71,8% do 84,5%), najniżej natomiast zostało ocenione spotkanie z dyrektorem szkoły. Nauczyciele – podobnie jak studenci – oceniając ich zainteresowanie zadaniami praktyki – w pierwszej kolejności wskazali na prowadzenie zajęć ruchowych z uczniami na etapie wczesnoszkolnym (od 72,5% do 87,5%), najniżej natomiast ocenili zainteresowanie studentów spotkaniem z dyrektorem szkoły.

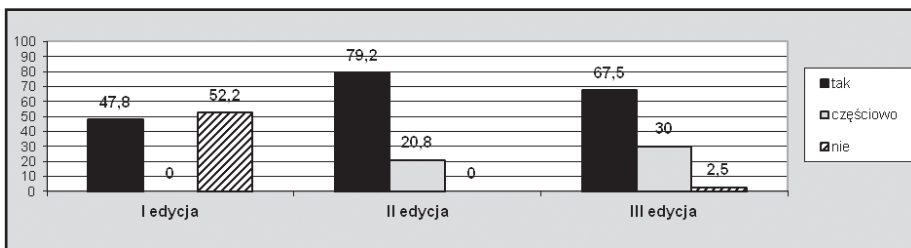
Tak wysokie i pozytywne oceny poszczególnych zadań realizowanych w ramach praktyki świadczą o trafnym ich doborze na etapie planowania szczegółowego zakresu praktyk.

c) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf

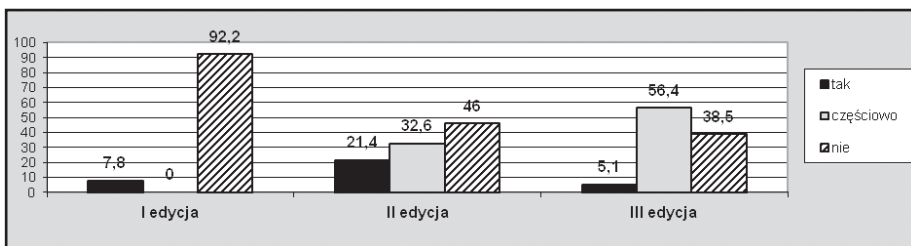
Podczas poprzedniej praktyki (wdrożeńowej) zadania studentów ograniczały się głównie do obserwacji pracy nauczyciela i pomagania mu w realizacji zadań lekcji (np. sprawdzenie obecności, przygotowanie sprzętu do ćwiczeń). Praktykanci podejmowali też pierwsze próby prowadzenia fragmentów zajęć ruchowych z dziećmi – I i/lub III części lekcji. W obecnie analizowanej praktyce zasięg realizowanych przez studentów zadań był znacznie większy. Studenci nie tylko zapoznawali się z pracą

różnych osób zaangażowanych w edukację szkolną ucznia, ale podejmowali też próby prowadzenia części głównej lekcji i całych jednostek lekcyjnych. Ponadto ta część praktyki – oparta na bezpośrednim kontakcie z uczniem – realizowana była w klasach I-III, czyli na etapie, na którym najczęściej zajęcia wychowania fizycznego prowadzone są przez specjalistów edukacji wczesnoszkolnej. Nauczyciele w rzadko mają kontakt z dziećmi w tym wieku. Również programy przedmiotów metodycznych przygotowujących do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego, ten etap edukacji uczniów traktują dość powierzchownie. Wprawdzie wiedza merytoryczna i metodyczna, dotycząca różnych aspektów pracy z dziećmi w wieku wczesnoszkolnym była uzupełniana za pośrednictwem platformy e-learningowej, niemniej jednak realizacja zajęć ruchowych w klasach I-III była dla praktykantów dużym wyzwaniem.

Chcąc poznać efekty tych pierwszych zmagania studentów z realizacją bardzo różnych zadań na lekcji wf, zadano nauczycielom pytanie o merytoryczno-metodyczne przygotowanie praktykantów do prowadzenia zajęć z uczniem edukacji wczesnoszkolnej, a studentów zapytano o ewentualne trudności, jakie towarzyszyły im w czasie samodzielnego prowadzenia lekcji wf w klasach I-III.

Ryc. 21. Przygotowanie studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf w klasach I-III – w opinii nauczycieli (%)

Ryc. 22. Trudności z samodzielną realizacją zadań lekcji wf – w opinii studentów (%)

Jak widać na rycinach 21 i 22 samodzielna realizacja zadań przez studentów, w pierwszej edycji praktyk, zostały ocenione przez nauczycieli najniżej – ponad połowa z nich uznała, że studenci nie są wystarczająco przygotowani do realizacji zadań

lekcji w klasach I-III. W drugiej i trzeciej edycji oceny te były znacznie przychylniejsze – zdecydowanie dominowały opinie pozytywne (kategoria: tak), a następnie umiarkowane (kategoria: częściowo). W II edycji prawie 80% nauczycieli oceniło przygotowanie studentów wysoko i żaden z nich nie zakwestionował ich metodycznych umiejętności. W III edycji 2,5% nauczycieli zakwestionowało przygotowanie merytoryczne i metodyczne studentów do pracy z dziećmi w klasach I-III. Nauczyciele, w których ocenie studenci nie radzili sobie z prowadzeniem lekcji bądź też mieli duże z tym trudności, najczęściej wskazywali na brak przygotowania psychologicznego do pracy z małymi dziećmi oraz trudności w nawiązaniu z nimi dialogu (formułowanie dostosowanych do możliwości percepcji uczniów w tym wieku komunikatów werbalnych). Rzadziej nauczyciele narzekali na braki w przygotowaniu metodycznym i merytorycznym (adekwatność zadań do umiejętności uczniów, właściwe stosowanie zasad dydaktycznych, niewielki zasób ćwiczeń itp.). Najmniej krytycznych uwag dotyczyło organizacji lekcji (kontrola czasu i tempa lekcji, zarządzanie sprzętem itp.).

Ta dość wysoka ocena studenckich kompetencji dokonana przez nauczycieli – opiekunów praktyk koliduje z opiniami samych studentów, którzy znacznie bardziej sceptycznie odnieśli się do swoich umiejętności i wskazali na szereg trudności, które napotykali w pracy z najmłodszymi uczniami. W I edycji aż 92,2% praktykantów stwierdziło, że samodzielne prowadzenie lekcji lub jej fragmentów w klasach I-III było dla nich trudne i najczęściej wskazywali na problemy z utrzymaniem dyscypliny w klasie – (55,6%) oraz nawiązywaniem relacji z małymi dziećmi (48,2%). Część z nich wskazywała też na trudności w doborze zadań lekcji oraz ćwiczeń do potrzeb i możliwości uczniów w młodszym wieku szkolnym, mnogość zadań do zrealizowania na lekcji, zbyt liczne grupy ćwiczebne, a także trudne warunki pracy (lekcje poza salą gimnastyczną, braki w sprzęcie itp.). Znacznie lepiej studencka samoocena wypadła w II edycji praktyk – 21,4% czuło się pewnie prowadząc zajęcia z małymi dziećmi, prawie jedna trzecia z nich oceniła swoje przygotowanie jako średnie, a dla 46% studentów takie działania okazały się zbyt trudne. Podobnie, jak w I edycji studenci w tej krytycznej dla siebie samoocenie podkreślali swoje braki w utrzymaniu dyscypliny w klasie (50%), przygotowaniu metodycznym i merytorycznym, a mianowicie braku wiedzy w postępowaniu z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (trudności w dobrze metod i ćwiczeń) – 20%, komunikowaniu się z uczniem – 5%. Studenci narzekali też na trudne warunki prowadzenia zajęć (niedostateczna baza dydaktyczna szkoły, liczna klasa, miejsce zajęć np. korytarz szkolny – 25%). Również w III edycji praktyk studenci lepiej ocenili swoje przygotowanie w porównaniu z edycją I. Wprawdzie ponad połowa z nich czuła się w większym lub mniejszym stopniu przygotowana do realizacji zadań wychowania fizycznego na tym etapie edukacji (w pełni – 5,1% badanych), to jednak 38,5% praktykantów nie radziła sobie z pracą

z dziećmi w klasach I-III.

Ta niska w I edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej samoocena studentów oraz formułowane przez nauczycieli – opiekunów praktyki krytyczne uwagi na temat ich pracy spowodowały znaczną modyfikację programu omawianej praktyki w zakresie przygotowania studentów do organizacji i realizacji zadań wychowania fizycznego w klasach I-III. Zwiększono liczbę godzin przeznaczonych na pracę z najmłodszymi uczniami, zmieniono program przedmiotu Metodyka wychowania fizycznego, zwiększając zakres treści związanych ze specyfiką pracy z dziećmi w klasach I-III, a na platformie e-learningowej pojawiły się dodatkowe treści z zakresu m.in.: specyfiki komunikacji nauczycieli i uczniów w edukacji wczesnoszkolnej, kreowania dyscypliny w klasach 1-3 szkoły podstawowej, charakterystyki psychologicznej dziecka w wieku wczesnoszkolnym, socjalizacji dziecka na poziomie wczesnoszkolnym oraz specyfiki budowania grupy w tym wieku.

W praktyce psychologiczno-pedagogicznej zadania nauczyciela – opiekuna praktyk były bardzo były bardzo zróżnicowane. Oprócz wdrażania studenta do pracy z uczniem najmłodszym, nauczyciel zobowiązany był zapoznać go z różnymi sferami funkcjonowania szkoły (np. świetlica szkolna) i osobami wspierającymi proces edukacyjny (np. pedagog/i/lub psycholog szkolny). W kolejnym pytaniu ankiety zapytano studentów o ocenę swojego opiekuna praktyk. Studenci spośród podanych cech, mieli wybrać te, które w największym stopniu go charakteryzują. Jak pokazują dane zawarte w poniższej tabeli, we wszystkich trzech edycjach omawianej praktyki, zdecydowana większość praktykantów w pierwszej kolejności wskazała na takie atrybuty swojego nauczyciela, jak: doświadczenie, zaangażowanie w pracę, umiejętność nawiązywania relacji z uczniami oraz dobrą współpracę ze studentami.

d) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk

Tab. 5. Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk dokonana przez studentów

CECHA	I edycja	II edycja	III edycja
Doświadczony	84,5	90,1	89,1
Zaangażowany w pracę	82,3	85,9	85,5
Ma dobre podejście do uczniów	78,4	84,5	83,7

Dobrze współpracuje ze studentami	91,2	80,3	9,6
Chętnie odpowiada na zadawane pytania	67,8	26,8	88
Niedoświadczony	-	1,4	-
Niezaangażowany w pracę	2,1	1,4	-
Nie ma dobrego podejścia do uczniów	-	2,8	-
Nie współpracuje ze studentami	2,1	2,8	0,9
Niechętnie odpowiada na zadawane pytania	-	2,8	0,9

A oto najczęściej pojawiające się opinie studentów o nauczycielach – opiekunach praktyk.

Opiekun bardzo rzetelny, chętny do współpracy i pomocy. Doradzający w trudnych sytuacjach i dający słuszne uwagi. Spostrzegawczy i zachęcający do pracy.

Mój opiekun praktyk jest bardzo kompetentny. posiada dużą ilość wiedzy, którą nieustannie przekazuje. potrafi odpowiedzieć na każde pytanie oraz udziela wielu przydatnych rad, jestem zadowolona, że na taką osobę trafiłam.

Oceniam swojego opiekuna praktyk bardzo wysoko. Mój opiekun praktyk był zaangażowany w projekt, przekazywał nam cenne wskazówki dotyczące pracy nauczyciela wychowania fizycznego, korygował błędy. Dzięki temu zrobiłem duży postęp podczas trwania tej praktyki.

Nauczyciel z wieloletnim doświadczeniem, przekazał nam najwięcej ważnych treści związanych z prowadzeniem zajęć z dziećmi, najczęstsze błędy, powiedział, czego unikać, co robić w danej sytuacji, przedstawił nam większość problemów, z jakimi spotyka się nauczyciel wychowania fizycznego.

Swojego opiekuna praktyk oceniam bardzo dobrze, dało się zauważyć, że chce nas czegoś nauczyć i przykłada do tego wszelkich starań. Ze strony opiekuna cała praktyka była dobrze przygotowana i przeprowadzona.

Opiekun zorganizował wymagane przez program zajęcia. Chętnie odpowiadał na zadawane pytania. Nie omawiał jednak zajęć, które były przeprowadzone przez studentów. Niewiele przekazywał swojego doświadczenia. Nie do końca dyscyplinował grupę studencką.

Mój opiekun praktyk był bardzo życzliwy, pokazał bardzo dużą kulturę osobistą w kontakcie ze studentami. Wyczerpująco odpowiadał na moje pytania. W stosunku do uczniów był bardzo stanowczy co pozwoliło zachować dyscyplinę.

Pozytywnie. Uwagi były szczegółowo i szczerze omawiane, rady pomocne. Dodatkowo była możliwość korzystania z materiałów od prowadzącego w przygotowywaniu zajęć. Patrzenie prowadzącego było wieloaspektowe i z indywidualnym podejściem do działań uczniów.

Opiekun bardzo rzetelnie wypełniał swoje obowiązki zawsze przygotowany, służył pomocą przygotowywał dla nas materiały, które są dla nas trudno dostępne i naprawdę bardzo doceniam wkład w jego pracę z nami.

Swojego opiekuna praktyk w module psychologiczno- pedagogicznym oceniam bardzo wysoko. Chętnie służył nam pomocą, dzielił się swoją wiedzą i doświadczeniem. Miał bardzo dobry kontakt ze studentami, a także swoimi uczniami. Był punktualny i bezkonfliktowy.

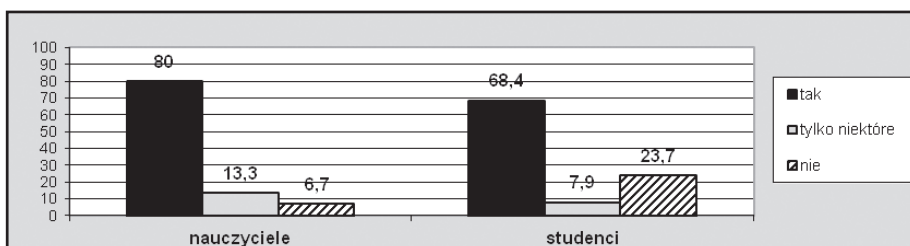
Wskazówki opiekuna bardzo pomogły mi opanować liczną grupę. Po każdym prowadzeniu lekcja została szczegółowo omówiona i przeanalizowana. Zostały nam również przekazane informacje o tym, jak mamy radzić sobie w nietypowych bądź trudnych sytuacjach z dziećmi np. agresja psychiczna pomiędzy uczniami. Ogólnie pracę mojego opiekuna oceniam jako bardzo dobra.

Pani opiekunka praktyk zapoznała nas z różnymi typami osobowości dzieci, mówiła jak z nimi postępować, jak radzić sobie w trudnych sytuacjach. Czuwała nad prowadzonymi przez studentów lekcjami i doradzała jak udoskonalać lekcje

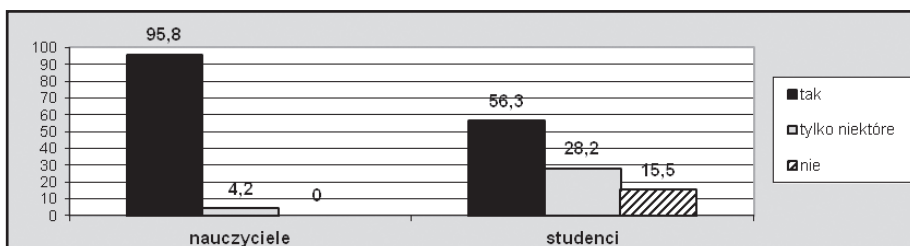
Jest to osoba bardzo kompetentna, z dużym stażem pracy na stanowisku nauczyciela. Bardzo dobrze sobie radziła ze swoimi wychowankami. Sam sobie życzyl bym takiego nauczyciela wychowania fizycznego.

e) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie

Ważnym – jak już podkreślono – elementem wspomagającym realizację zadań praktyki była platforma e-learningowa. Jak pokazują dane na wykresach 23, 24, 25, badani różnie oceniali umieszczone tam materiały pod kątem ich funkcji wspierającej realizację zadań praktyki psychologiczno-pedagogicznej oraz ich atrakcyjności.

Ryc. 23. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) (%)

Ryc. 24. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) (%)

W I edycji 68,4% studentów oraz 80% nauczycieli uznało je (wszystkie) za bardzo pomocne dla realizacji zadań praktyki, odpowiednio 7,9% i 13,3% stwierdziło, iż tylko niektóre spełniają taką pomocniczą funkcję, a 23,7% studentów i 6,7% nauczycieli oceniło je pod tym względem je negatywnie. W II edycji 56,7% studentów oraz zdecydowana większość nauczycieli (95,8%) uznała materiały umieszczone na platformie jako cenne i pomocne w realizacji zadań praktyki, 28,2% studentów i 4,2% nauczycieli wskazało na wybrane materiały, a 15,5% studentów uznało je za nieprzydatne. W III edycji z kolei, podobnie jak w poprzednich, zdecydowana większość nauczycieli

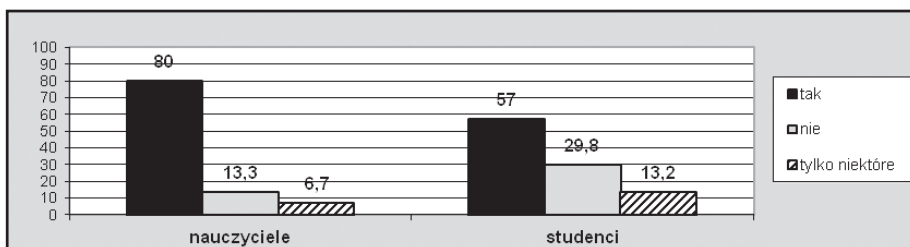
oceniła przydatność materiałów wysoko, ale też 5% z nich uznało je za nieprzydatne

Najbardziej pomocne dla studentów – w każdej edycji omawianej praktyki i podobnie jak w poprzednich praktykach – okazały się materiały metodyczne dotyczące np. projektowania i organizacji lekcji wychowania fizycznego, metod realizacji zadań lekcji i form jej organizacji, przykładowe konspekty lekcji dla klas I-III, następnie organizacji pracy opiekuńczo-wychowawczej w szkole oraz informacje dotyczące organizacji i realizacji praktyki (10,4%).

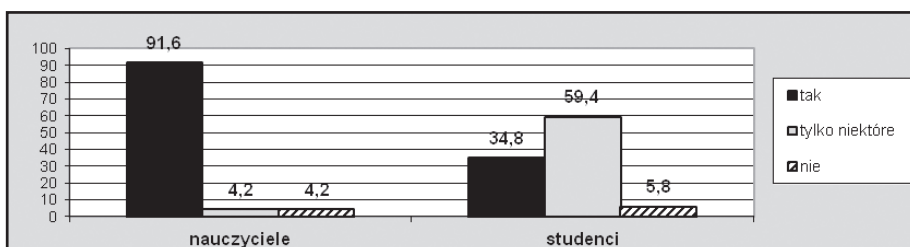
Nauczyciele wskazywali natomiast na: materiały dot. pracy z dziećmi w klasach I-III oraz pracy w świetlicy szkolnej.

Porównując wyniki oceny przydatności materiałów merytorycznych należy zwrócić uwagę zdecydowanie obniżający się poziom ocen zdecydowanie negatywnych, na co znaczący wpływ miały prowadzone w ramach projektu modyfikacje. Jednocześnie nie można porównywać ocen studentów w kolejnych latach bowiem były to różne grupy. W przypadku nauczycieli, którzy oceniali materiały w kolejnych latach można zauważyć zdecydowany wzrost ocen pozytywnych, wskazujących na coraz lepsze ich dopasowanie do potrzeb i oczekiwań.

f) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie

Ryc. 25. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) (%)

Ryc. 26. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) (%)

W I edycji omawianej praktyki – podobnie jak w przypadku praktyki wdrożeniowej – badani studenci różnie też ocenili atrakcyjność umieszczonych na platformie materiałów. Na pytanie, czy były one w ich odczuciu ciekawe, zaledwie 57% potwierdziło taką opinię, 29,8% zakwestionowało ich atrakcyjność, natomiast 13,2% stwierdziło, że tylko niektóre materiały przeczytali z zaciekawieniem. W II edycji praktyk materiały umieszczone na platformie okazały się w całości ciekawe dla 34,8% badanych, dla 59,4% tylko niektóre z nich były interesujące, ale tylko 5,8% studentów wyraziło się negatywnie na temat ich atrakcyjności.

Studenci najwyżej ocenili pod kątem atrakcyjności treści dotyczące pracy opiekuńczo-wychowawczej w szkole oraz edukacji wczesnoszkolnej. Natomiast nie zyskały większej aprobaty u studentów teksty związane z prawem w szkole. Brakowało im również konkretnych przykładów rozwiązań dot. kreowania dyscypliny w klasie, pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, doboru metod i ćwiczenia do konkretnych zadań lekcji, oraz przykładów komunikowania się (nawiązywania relacji) z uczniem.

Znacznie przychylniej ocenili materiały umieszczone na platformie nauczyciele: W I edycji 80% badanych uznało je za ciekawe, 13,3% wyraziło pozytywną opinię tylko o niektórych materiałach, a 6,7% zakwestionowało ich atrakcyjność. W II edycji natomiast aż 91,6% oceniło je jako atrakcyjne, 4,2% nauczycieli stwierdziło, że tylko niektóre były ciekawe i tyle samo wyraziło negatywną opinię na ich temat. Nauczyciele – podobnie jak studenci – za najciekawsze uznali materiały dotyczące pracy opiekuńczo-wychowawczej (jej zadań, organizacji itp). Nie wskazali natomiast materiałów, które chętnie zobaczyliby na platformie, a po prostu ich nie było.

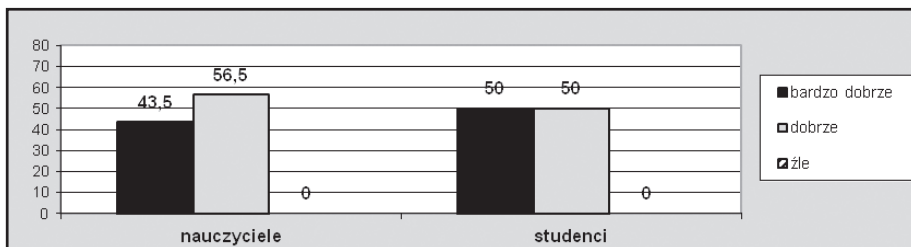
g) Ocena współpracy z metodykiem

Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej współpraca z metodykiem AWF przez zdecydowaną większość badanych została oceniona bardzo dobrze bądź dobrze.

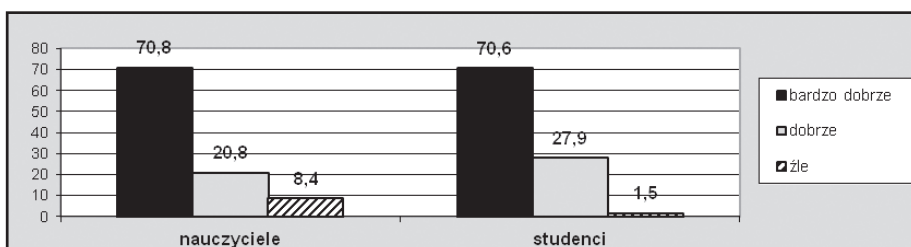
W edycji pierwszej współpracę z metodykiem bardzo dobrze oceniło 43,5% nauczycieli i 50% studentów, a dobrze 56,5% nauczycieli i 50% studentów, należy również zauważyć, brak ocen negatywnych.

W edycji drugiej nastąpił wzrost ocen bardzo dobrych, wśród nauczycieli do poziomu 70,8% a wśród studentów do 70,6%. Oceny dobre wskazało 20,8% nauczycieli i 27,9% studentów, natomiast oceny negatywne wskazane zostały przez 8,4% badanych nauczycieli i 1,5% badanych studentów.

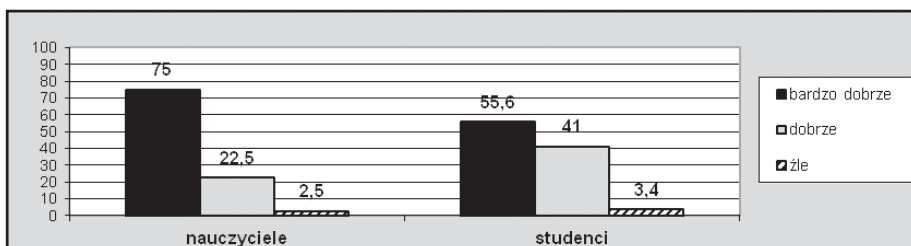
W trzeciej edycji ocena nauczycieli kształtowała się następująco: 75% ocen bardzo dobrych, 22,5% dobrych oraz 2,5% ocen negatywnych. Studenci natomiast wskazali 55,6% ocen bardzo dobrych, 41% dobrych i 3,4% wskazań negatywnych.

Ryc. 27. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 28. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

Ryc. 29. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

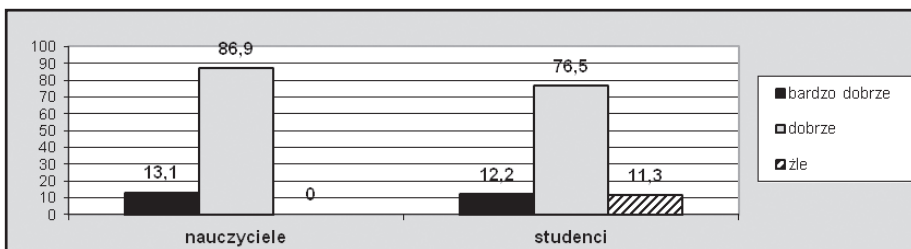
h) Ocena współpracy z organizatorami projektu

Nieco bardziej sceptycznie badani – nauczyciele i studenci odnieśli się do współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej. Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki współpraca ta przez większość badanych została oceniona dobrze, przy czym nauczyciele lepiej, w porównaniu ze studentami, odnieśli się do tej współpracy. Studenci w przeciwieństwie do nauczycieli wyrażali też negatywne opinie o tej współpracy.

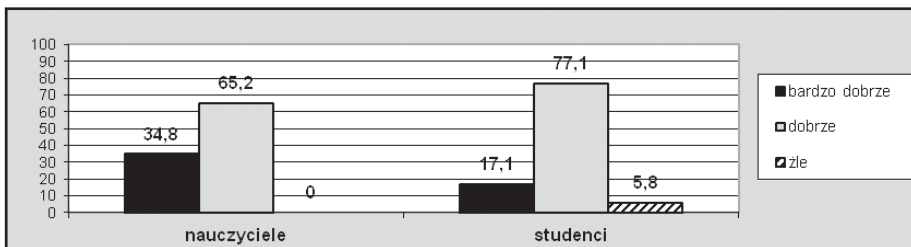
W pierwszej edycji 13,1% nauczycieli i 12,2% studentów oceniło współpracę na poziomie bardzo dobrym, 86,9% i 76,5% na poziomie dobrym dodatkowo 11,3% studentów oceniło ją negatywnie.

Wśród studentów drugiej i trzeciej edycji utrzymany został podobny rozkład ocen, oceny bardzo dobre wskazało 17,1% oraz 23,9% studentów, oceny dobre 77,1% i 68,4% negatywnie współpraca została oceniona przez 5,8% i 7,7% studentów.

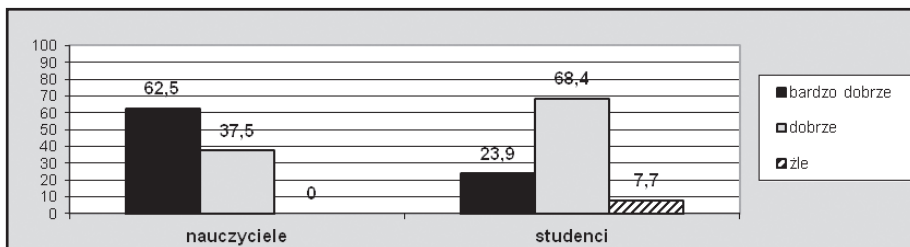
Wśród nauczycieli dwie kolejne edycje to przyrost ocen pozytywnych, w edycji drugiej 34,8% nauczycieli oceniło współpracę bardzo dobrze, a 65,2% dobrze, w edycji trzeciej ocenę bardzo dobrą wskazało 62,5% nauczycieli, a dobrą 37,5%. Ocen negatywnych nie wskazał żaden nauczyciel w żadnej z realizowanych edycji.

Ryc. 30. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (I edycja)

Ryc. 31. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)

Ryc. 32. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)

i) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie

Tab. 6. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki psychologiczno-pedagogicznej, w poszczególnych jej edycjach

Badani	I edycja		II edycja		III edycja	
	tak	nie	tak	nie	tak	nie
nauczyciele	95,6	4,4	95,8	4,2	100	-
studenci	98,3	1,7	100	-	95,7	4,3

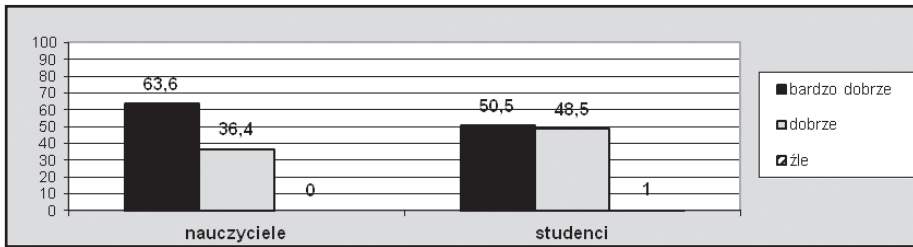
Po pewnych niedociągnięciach i błędach w przekazie informacji przed praktyką wdrożeniową, na bazie dotychczasowych doświadczeń, w kolejnej praktyce (psychologiczno-pedagogicznej) zadbano o właściwy – odpowiednio umieszczony w czasie oraz wyczerpujący i precyzyjny przekaz informacji. Informacje te przekazywano zarówno na zebraniu organizacyjnym, jak i za pomocą platformy e-learningowej. Najważniejsze z nich przekazane też były – podobnie jak podczas praktyki wdrożeniowej – drogą mailową (elektroniczną). Jak widać w tabeli 6, w każdej edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej zdecydowana większość badanych nauczycieli i studentów doceniła taki przekaz informacji.

3. Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w szkole podstawowej

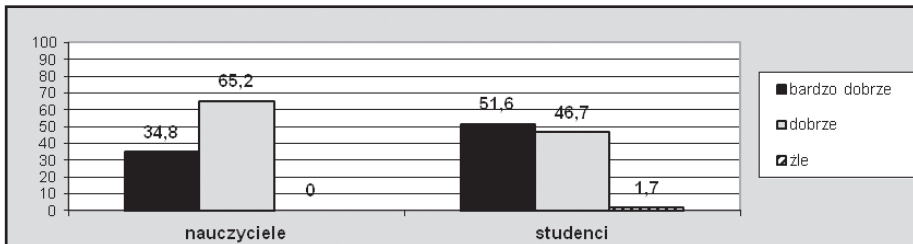
a) Ocena programu praktyki

Podobnie, jak w poprzednich praktykach, badani dokonali oceny programu realizowanej w szkole podstawowej praktyki. Jak widać na poniższych wykresach w każ-

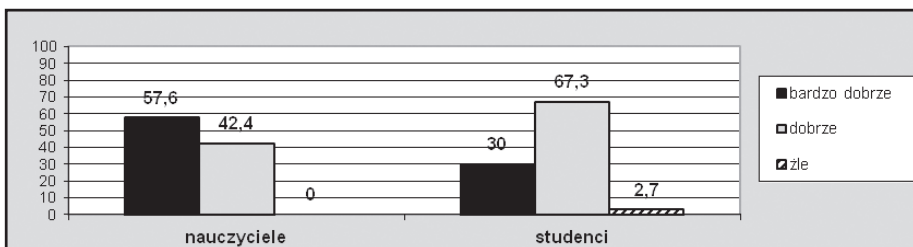
dej kolejnej edycji, nauczycielskie opinie o programie praktyk były pozytywne, przy czym w I i III edycji dominowały opinie bardzo dobre (odpowiednio: 63,6% i 57,6%), natomiast w II edycji – dobre (65,2%). Żaden z badanych nauczycieli nie ocenił programu praktyk negatywnie. Również badani studenci pozytywnie wyrazili się o programie praktyk. Jednak, o ile w I i II edycji oceny studentów były podzielone – mniej więcej taki sam odsetek badanych ocenił program praktyk bardzo dobrze i dobrze, to w III edycji, dominowały opinie dobre. Negatywne opinie o programie wyrazili pojedynczy praktykanci.

Ryc. 33. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 34. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

Ryc. 35. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

Nauczyciele w swoich pozytywnych uwagach o programie praktyk najczęściej podkreślali jej kompletność, różnorodność realizowanych w niej zadań oraz właściwe rozłożenie ich czasie.

Program daje duże możliwości zapoznania z pracą nauczyciela w szkole oraz z funkcjonowaniem szkoły, Zadania do realizacji dobrze zaplanowane i rozłożone w czasie.

Program zawierał zarówno obserwację zajęć jak ich prowadzenie / różne typy zajęć w różnych warunkach /, przygotowanie konspektów, omówienie zajęć zadawanie pytań itd. Był czas przewidziany na pracę z dokumentacją, dotyczącą nie tylko pracy nauczyciela wychowania fizycznego, ale tą szerszą - szkolną.

Program praktyki bardzo dobrze przygotowany. Myślę, że zawarta w niej była większość aspektów pracy nauczyciela wf i wychowawcy

Program praktyki dla studentów został bardzo dobrze przygotowany. Uwzględnił różnorodność dziedzin pracy w szkole, z którymi praktykant (w przyszłości nauczyciel) będzie miał do czynienia.

W planie do realizacji znalazły się praktycznie wszystkie aspekty pracy nauczyciela rozpoczynającego pracę w placówce. Studenci mogli poznać pracę szkoły, dogłębnie zapoznać się z pracą nauczyciela.

Natomiast w krytycznych opiniach na temat programu praktyki zwracali uwagę na zwiększenie – wśród zajęć prowadzonych przez studentów – form pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym organizacji imprez sportowo-rekreacyjnych w szkole, konkursów, wycieczek, a także poszerzenia zakresu zadań skoncentrowanych na problemach wychowawczych, pojawiających się nie tylko podczas lekcji, ale też podczas przerw w szatani, na korytarzu szkolnym itp.

Obowiązkowego udziału w zawodach sportowych razem z nauczycielem opiekunem, pomoc podczas organizowania imprez sportowych w szkole.

W programie praktyki czwartkowej skoncentrowaliśmy się głównie na obserwacji i prowadzeniu zajęć a także dokumentacji różnego rodzaju. Akurat brakło (nie było okazji) do podejmowania innych działań, inicjatyw typu: imprezy, konkursy, wyjścia, wycieczki itd., które zawsze stanowią ważną część życia każdej szkoły i każdy praktykant powinien ją poznać.

Studenci natomiast w swoich opiniach na temat programu praktyk najczęściej zwracali uwagę na atrakcyjność programu, możliwość prowadzenia dostatecznie dużej liczby różnorodnych zajęć ruchowych z dziećmi oraz możliwość sprawdzenia się w pracy nauczyciela i poznania funkcjonowania szkoły.

Program praktyk prosty, jasny bez zbędnych dodatków, zadań, jak na już tak zaawansowany etap praktyki

Moja ocena programu jest pozytywna, ponieważ uważam że nie wszystko jest ze sobą zgrane, uczelnia ma mały wpływ na to co dzieje się w szkole i czego nauczyciel opiekun wymaga od studentów.

Myślę, że program praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej dobrze przygotował mnie do dalszych praktyk w szkołach wyższych niż szkoła podstawowa.

Uważam, że praktyka była bardzo dobrze zaplanowana, umożliwiła mi jako przyszłemu nauczycielowi wfs oswoić się z pracą z dziećmi, poznać jak organizuje się i jak wygląda praca nauczyciela wfs od tej drugiej strony.

Program praktyki oceniam dobrze, podział na lekcje obserwowane i prowadzone był prawidłowy, liczba godzin była wystarczająca

Program praktyk odpowiadał mi w 100%, nie mam zastrzeżeń

Program w wystarczającym stopniu pokazał na czym polega praca nauczyciela wychowania fizycznego, a także pozwolił zdobyć doświadczenie w tym kierunku.

Myślę że program który mieliśmy do zrealizowania, był kolejnym przydatnym etapem na drodze do pracy w zawodzie nauczyciela.

Jedynie krytyczne uwagi studentów pod kątem programu praktyk dotyczyły jej dokumentacji, która – w opinii niektórych z nich – jest zbyt szczegółowa i obszerna. Ten aspekt praktyki nie był już jednak tak negatywnie oceniony, jak podczas praktyki wdrożeniowej. Prawdopodobnie studenci, podczas kolejnych praktyk na tyle „oswoili” się z dokumentacją, że nie sprawiała im ona większych trudności, a też znacznie dłuższy – semestralny okres praktyki – pozwolił pracę nad dokumentacją rozłożyć w czasie.

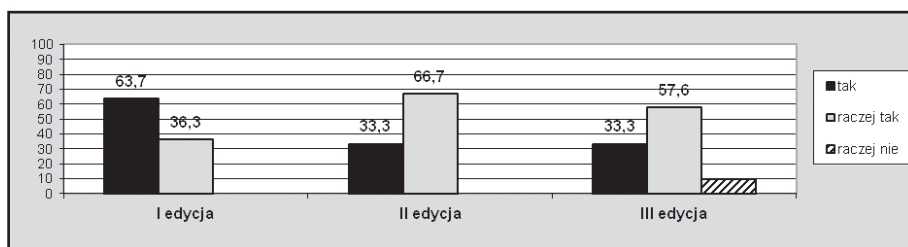
Moim zdaniem praktyki te wiążą się ze zbyt dużą ilością dokumentacji. Tę biurokrację, dokumenty, pieczątki i podpisy powinno się ograniczyć.

Wszystko fajnie, tylko zdecydowanie za dużo „papierologii”.

b) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf

Podczas poprzedniej praktyki (psychologiczno-pedagogicznej) praktykanci zapoznawali się nie tylko z pracą nauczycieli wychowania fizycznego, ale też pracą osób wspierających szkolną edukację dzieci i młodzieży (np. pedagog/i/lub psycholog szkolny). Podejmowali też pierwsze próby prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi z klas I-III. W obecnie analizowanej praktyce zadania realizowane przez studentów koncentrowały się na organizacji i prowadzeniu różnych – lekcyjnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych zajęć wychowania fizycznego. Realizacja tak różnorodnych form zajęć ruchowych z dziećmi wymaga przygotowania studentów w zakresie działań nauczyciela wf związanych z szeroko rozumianą organizacją i realizacją zajęć ruchowych w szkole (gruntownego poznania warsztatu pracy nauczyciela wf). O to, czy studenci byli wystarczająco przygotowani do realizacji ww. zadań praktyki zapytano nauczycieli – opiekunów praktyk. O ocenę swoich praktycznych umiejętności m.in. planowania, organizacji i realizacji zajęć ruchowych zapytano też praktykantów.

Nauczyciele odpowiadając na pytania dot. różnych kompetencji studentów mieli do wyboru 4 kategorie: tak, raczej tak, raczej nie, nie. Ze względu na to, że w zdecydowanej większości nauczycielskich ocen kategoria: nie, nie wystąpiła, oceny te włączono do kategorii: *raczej nie*.

Ryc. 36. Przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć (konspekt, planowanie lekcji, przygotowanie sprzętu, właściwy ubiór itp.) w opinii nauczycieli (%)

Jak widać na rycinie 36, w każdej edycji omawianej praktyki przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi ocenione zostało przez nauczy-

cieli pozytywnie. Najwyżej to przygotowanie zostało ocenione w I jej edycji, gdzie zdecydowana większość nauczycieli (63,7%) stwierdziła, iż studenci zawsze pod wymaganymi względami (właściwy strój, konspekt, przygotowanie sprzętu itp.) byli gotowi do realizacja zadań lekcji. W kolejnych edycjach wśród nauczycielskich ocen dominowała kategoria raczej tak (II edycja – 66,7%, III edycja – 57,6%). Wysoko przygotowanie studentów oceniła jedna trzecia nauczycieli (w obu edycjach 33,3%) . W III edycji praktyk nauczyciele mieli najwięcej zastrzeżeń do przygotowania praktykantów. 9,1% opiekunów stwierdziło, że studenci nie spełniali stawianych im ww. wymagań. Zmiana proporcji ocen od pozytywnych do sceptycznych, a w III edycji nawet negatywnych (kat. raczej nie) mogła wynikać z rosnących wymagań, jakie nauczyciele stawiali swoim praktykantom w kolejnych edycjach praktyki. Prawdopodobnie w wyniku uczestnictwa nauczycieli w serii szkoleń i warsztatów dotyczących różnych aspektów pracy nauczyciela wf, również tych specyficznych dla realizacji praktyk, opiekunowie praktyk stawali się coraz bardziej świadomi jej założeń, celów i zadań.

Nauczyciele podkreślając właściwie przygotowanie studentów do prowadzenia lekcji najczęściej wskazywali na właściwy strój, punktualność, sumiennosc, zaangażowanie, właściwy stosunek do uczniów.

1. zawsze punktualni, właściwy strój do prowadzenia lekcji 2. przygotowane konspekty, sprzęt 3. właściwy stosunek do ucznia, zaangażowani w zrealizowaniu zaplanowanych zadań

Studenci byli odpowiedzialni i sumiennie podchodzili do praktyk. Nie mam zarzutów do ubioru studentów.

Wszystko było przygotowane na czas, zgodnie z umową z nauczycielem, każda sugestia była przyjmowana i stosowana.

Zawsze byli obecni, mieli właściwy ubiór, konspekty były w miarę dobrze zaplanowane.

Miałam grupę bardzo ambitnych młodych ludzi. Zawsze byli przygotowani i pod względem stroju, mieli napisane konspekty, chętnie przed prowadzeniem lekcji podpytywali o sposób rozwiązania konkretnego tematu. Dyskutowaliśmy omawiając prowadzone lekcje. dokładnie obserwowali poczynania kolegów a także analizowali własne lekcje.

Studenci samodzielnie przygotowywali konspekty lekcji, dobrze formułowali cele i prawidłowo dobierali metody realizacji zadań ruchowych i odpowiednie środki dydaktyczne. Wykazywali zainteresowanie współpracą ze mną. Byli obowiązkowi w realizacji zadań.

W swoich uwagach krytycznych nauczyciele odnosili się do braków w opracowywanych przez praktykantów konspektach, trudności w wypełnianiu przez nich arkuszy obserwacji, ale też podkreślali, że na zwróconą uwagę odnośnie niespełnianych wymagań, studenci starali się poprawiać te niedociągnięcia.

Ogólnie studenci praktykanci byli dobrze przygotowani merytorycznie do zajęć. Czasami zdarzyło się że ktoś z nich miał pewne braki w konspekcie dotyczące jednostki lekcyjnej (brak przyborów, nie wszystkie cele, itd).

Mieli problemy z opisem kart hospitacyjnych

Pojedyncze osoby nie zawsze zdążyły z przygotowaniem np. konspektu

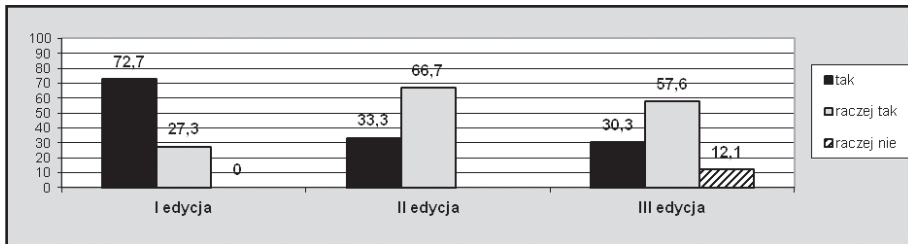
Oczywiście sposób podejścia do obowiązków zależy od człowieka, tak więc studenci nie odbiegają od normy. Ale ogólnie raczej słabo przygotowani (przynajmniej ci, którzy byli w mojej szkole). Zwłaszcza jeśli chodzi o konspekty, poszukiwanie ciekawych lekcji, planowanie zajęć oraz chęci do szukania nowych rozwiązań.

Przeważnie starali się być przygotowani. Ubiór nie zawsze był odpowiedni (np. koszulka na ramiączkach, wystające stringi, ale po zwróceniu uwagi było już dobrze.

Studenci potrafili samodzielnie przygotować konspekty. Byli odpowiednio ubrani. Trudność sprawiało im planowanie lekcji i szybka modyfikacja planu w momentach nieoczekiwanych zmian (np. zmiany sali ćwiczeń z dużej na małą, zmiana klasy z 4 na 6 itp.)

Nieumiejętne przygotowanie właściwego sprzętu sportowego, konspekt na pisany „na brudno”, brak gwizdka

c) Ocena poziomu metodycznego przygotowania studentów

Ryc. 37. Metodyczne przygotowanie studentów (prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli (%)

W każdej z edycji metodyczne przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi ocenione zostało przez nauczycieli pozytywnie. Najwyżej to przygotowanie – podobnie jak w przypadku poprzedniej oceny – zostało ocenione w I edycji praktyk, gdzie zdecydowana większość nauczycieli (72,7%) stwierdziła, iż studenci dobrze radzili sobie z takimi zadaniami jak: prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp. Pozytywne oceny nauczyciele wyrazili też w II edycji praktyki w szkole podstawowej, jednak i tutaj dominowały oceny umiarkowane (raczej tak – 66,7%). W kolejnej, III edycji nauczyciele byli bardziej surowi w swoich ocenach, większość z nich (57,6%) sceptycznie odniosła się do ww. studenckich umiejętności (kategoria: raczej tak), 30,3% badanych oceniła je dobrze (kategoria: tak), a 12,1% nauczycieli oceniła te umiejętności negatywnie (połączone kategorie: raczej nie i nie). I tu obserwujemy zmiany w nauczycielskiej ocenie i bardziej krytyczne – w porównaniu z I edycją – spojrzenie na metodyczne przygotowanie studentów do realizacji zadań zajęć wf.

Nauczyciele podkreślając właściwie przygotowanie studentów do prowadzenia lekcji najczęściej podkreślali ich przygotowanie w zakresie właściwego doboru ćwiczeń, zadań, metod itp. do potrzeb uczniów i typu lekcji. W opiniach pozytywnych przeważały:

1. bardzo dobry dobór zadań lekcji do określonych wcześniej celów 2. bardzo dobrze dobrane metody 3. niekiedy ciekawe zabawy i ćwiczenia 4. słaba strona – nazewnictwo

Praktykanci chętnie realizowali wszystkie zalecenia. W razie wątpliwości konsultowali się z opiekunem. Posiadali już sporą wiedzę i dobre przygotowanie metodyczne. Widoczne było zamiłowanie do pracy z dziećmi.

Różnorodne formy dostosowane do lekcji, wieku i możliwości uczniów, ciekawe zestawy ćwiczeń, indywidualizacja zadań dla uczniów z problemami, duża inwencja własna.

Byli całkiem przyzwoicie przygotowani, w niektórych przypadkach były oczywiście potknięcia, ale wszystko zostało wyjaśnione i poprawione

Studenci znali metody, zasady nauczania. Umieli dobrać odpowiednie formy lekcji. Dobierali właściwie zadania do tematu zajęć.

Studenci rozpoznawali wcześniej klasę, z którą mieli prowadzić lekcje. Robili wywiad. Stopniowali trudność, sami najpierw nauczali a potem oceniali nauczany element.

Studenci dość swobodnie poruszali się w temacie doboru ćwiczeń, zadań i metod dostosowanych do odpowiedniego typu lekcji

Studenci byli dobrze przygotowani do prowadzenia lekcji pod względem metodycznym. Dobór ćwiczeń zabaw, gier ruchowych oraz metod nauczania był dopasowany do wieku dzieci biorących udział w lekcji.

W opiniach krytycznych na temat metodycznego przygotowania studentów do realizacji zadań lekcji w/n nauczyciele dostrzegali (szczególnie w III edycji praktyk) błędy w doborze zadań lekcji, ćwiczeń, odpowiednich metod nauczania czy doskonalenia, a także mieli zastrzeżenia dotyczące schematyzmu w postępowaniu praktykantów, braku kreatywności itp.

Brakowało właściwej asekuracji na lekcjach gimnastyki

czasami były błędy w zadaniach lekcji, co rzutowało na dobór ćwiczeń i zabaw.

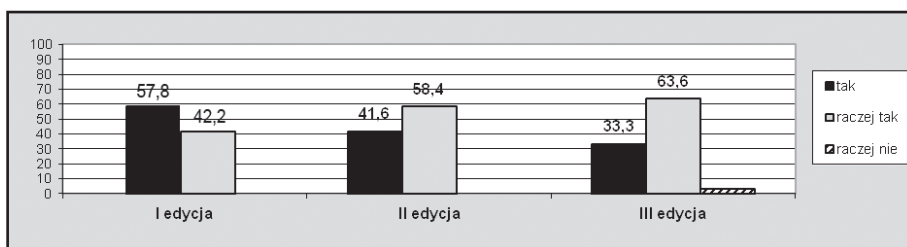
Studenci mieli kłopoty z rozróżnianiem metod nauczania, nie zawsze potrafili odpowiednio dobrać zadania lekcji, mają raczej mały zasób zabaw i gier ruchowych, a poszukiwać nowych nie bardzo chcą.

Czasami widać było że lekcja nie do końca jest przemyślana, za dużo ćwiczeń, za trudne.

Studenci idą na łatwiznę. Powielają konspekty, często z błędami, brakuje im kreatywności. Nie chce im się sięgnąć do książek metodycznych.

Prowadzone lekcje były prawidłowe, lecz nie zaskakujące

d) Ocena poziomu organizacyjnego przygotowania studentów

Ryc. 38. Organizacyjne przygotowanie studentów (punktualne rozpoczynanie lekcji, organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli (%)

W pierwszej edycji praktyki nie prowadzono oceny w zakresie organizacyjnego przygotowania studentów, jednakże po rozmowach prowadzonych z opiekunami praktyk rozszerzono prowadzone badania o tę kategorię.

Organizacyjne przygotowanie studentów do realizacji zadań lekcji w każdej kolejnej edycji omawianej praktyki – podobnie jak w przypadku poprzednich kompetencji – generalnie ocenione zostało pozytywnie. Jednak i tutaj można zauważyć podobne, jak w poprzednich aspektach przygotowania studentów, coraz bardziej krytyczne tendencje w nauczycielskich ocenach. Najwyżej to przygotowanie zostało ocenione w I edycji praktyk, gdzie zdecydowana większość nauczycieli (57,8%), stwierdziła (iż studenci dobrze (kategoria: tak) radzili sobie z takimi zadaniami jak: organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp. Pozytywne oceny nauczyciele wyrazili też w II edycji praktyki w szkole podstawowej, jednak tutaj dominowały oceny umiarkowane (raczej tak – 58,4%), ale też nie było ocen negatywnych. W III edycji nauczyciele byli najbardziej krytyczni w swoich ocenach. Umiarkowanie (kategoria: raczej tak) organizacyjne umiejętności praktykantów oceniło 63,6% nauczycieli, dobrze (kategoria: tak) – 33,3%, natomiast negatywne uwagi na temat organizacyjnych umiejętności studentów wyraziło 3% opiekunów praktyk.

Wskazując na pozytywne aspekty w tej kategorii umiejętności studentów nauczyciele podkreślali: punktualne rozpoczynanie lekcji, umiejętność wykorzystania sprzętu i przyborów, właściwy dobór form organizacyjnych.

1. dobrze zorganizowani, punktualni, dobrze czujący się w sali gimnastycznej 2. dobry kontakt z dziećmi byli bardzo lubiani 3. dobrze dobrane formy lekcji

Studenci byli punktualni, zdyscyplinowani, kreatywni i bardzo dobrze zorganizowani.

Studenci punktualnie zaczynali zajęcia, przygotowywali sprzęt potrzebny do zajęć, formy organizacyjne czasami nie były odpowiednio dobrane.

Studenci byli wystarczająco przygotowani pod względem organizacyjnym do prowadzenia lekcji. Punktualnie rozpoczynali lekcje, odpowiednio organizowali miejsce ćwiczeń, poprawnie operowali sprzętem, prawidłowo dobierali formy organizacyjne.

Studenci punktualnie rozpoczynali lekcje, zawsze przed rozpoczęciem lekcji przygotowywali sprzęt potrzebny do jej przeprowadzenia, w razie potrzeby dyscyplinowali grupę, formy organizacyjne były jak najbardziej dopasowane do prowadzenia lekcji.

dobrze planowane zajęcia mieszczące się w czasie, dobrze utrzymana dyscyplina grupy.

Byli punktualni. Na początku mieli kłopoty z opanowaniem niektórych grup, ale z czasem było coraz lepiej.

Studenci z lekcji na lekcję doskonalili te umiejętności. Sami widzieli błędy i szybko wyciągali wnioski.

Punktualni, dobrze zorganizowani, wykorzystywali różnorodny sprzęt, prowadzili ciekawe i urozmaicone lekcje.

Zawsze punktualnie, pilnowali dyscypliny na zbiórce oraz podczas lekcji). Wyjątkiem było czasem doniesienie dodatkowego sprzętu z magazynu (przez niećwiczących lub przez praktykantów obserwujących).

Wśród negatywnych uwag najczęściej pojawiały się zastrzeżenia do punktualności praktykantów, problemy z właściwym wykorzystaniem (rozplanowaniem) czasu lekcji i organizacją miejsca ćwiczeń.

Tak, choć mieli oni pewne problemy ze „zmieszczeniem: się w 45 min, jednostce czasu. Zdarzało się, że nie potrafili przestrzenie dobrze zorganizować lekcji lub nie zwracali na to uwagi.

Punktualność to dramat !!! Pojawiały się problemy z organizacją grupy

Czasami mieli problemy z dyscypliną słaba praca głosem, złe ustawienie dzieci. Studenci czasami sami przeszkadzali sobie głośno rozmawiając „bawiąc się” telefonami

Z punktualnością nie zawsze było dobrze. Jeśli chodzi o pozostałe elementy to nie mam zastrzeżeń

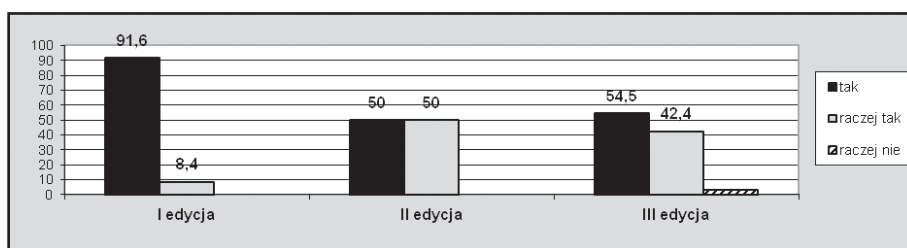
Czasami gubią się w organizacji lekcji i czasie.

czasami elementy organizacyjne sprawiały trudności, problemy z właściwym rozplanowaniem czasu jednostki lekcyjnej oraz z organizacją miejsca ćwiczeń

Na początku praktyki nie potrafili reagować na bieżąco. Jakby nie widzieli problemu. Dopiero po kilku podsumowaniach i uwagach zaczęli sobie radzić.

Czasami przychodzili troszeczkę za późno i zdarzało się, że zapominali jakiś przyborów potrzebnych do lekcji, ale było to sporadycznie.

e) Ocena poziomu komunikacyjnych umiejętności studentów

Ryc. 39. Komunikacyjne umiejętności studentów w opinii nauczycieli (%)

W I edycji praktyk, spośród różnych aspektów przygotowania studentów do realizacji zadań lekcji, umiejętności komunikacyjne praktykantów (umiejętność dialogu z uczniem, nawiązywanie z nim właściwych relacji, skutecznych zachowań – werbal-

nych i niewerbalnych, itp.), nauczyciele ocenili najwyżej. Ponad 90% nauczycieli wyraziła się bardzo dobrze o komunikacyjnych umiejętnościach praktykantów. W II edycji ich opinie na ten temat już były bardziej umiarkowane i podzielone: 50% oceniło jest wysoko (kategoria: tak) i 50% - umiarkowanie (kategoria: raczej tak). W III edycji oceny te były podobne – 54,5% oceniło umiejętności komunikacyjne studentów wysoko, 42,4% umiarkowanie, a tylko 3,1 % – negatywnie.

Nauczyciele w swoich dodatkowych uwagach na temat komunikacyjnych umiejętności najczęściej podkreślali: klarowność i czytelność komunikatów kierowanych do uczniów, używanie poprawnego języka, umiejętność motywowania uczniów, reagowania na ich potrzeby, odpowiedzi na zadawane przez uczniów pytania.

1.konkretne komunikaty do uczniów, krótkie i zwięzłe sformułowane zadania 2. posługiwali się poprawnym językiem

Praktykanci zyskali sympatię uczniów. Używali prawidłowego słownictwa, cechowała ich wrażliwość i wysoka kultura.

Precyzyjnie określali zadania, dokładnie tłumaczyli rzeczy nowe, sygnalizowali już znane, stwarzali sympatyczną atmosferę na lekcji, byli mili, uprzejmi.

komunikaty werbalne właściwe, słownictwo adekwatne do wieku i możliwości uczniów, swoją postawą pozytywni wpływali na relacje prowadzący – uczeń

Właściwe, konkretne komunikaty były zrozumiałe dla uczniów.

Studenci mieli bardzo dobry kontakt z grupami z którymi prowadzili zajęcia ,dzieci wykonywały wszystkie polecenia, studenci odpowiednio motywowali ćwiczących i nadzorowali czy ćwiczenia wykonywane są poprawnie oraz korygowali w razie potrzeby.

Kulturalna postawa, jasne i czytelne formułowanie wypowiedzi, powtórzenia w razie potrzeby, zwracanie uwagi na poprawność wykonywania ćwiczeń.

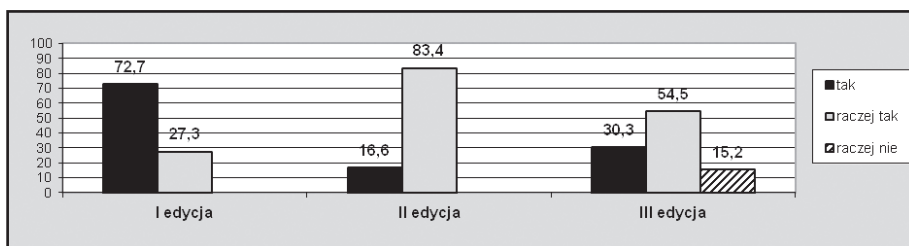
Studenci mieli dobry kontakt z uczniami, chętnie włączali się do ćwiczeń, starali się wzbudzić zainteresowanie uczniów realizowanymi zajęciami.

Bardzo dobry kontakt z dziećmi, takt, kultura osobista, umiejętność szybkiej i właściwej reakcji w nietypowych sytuacjach.

Stosowali prawidłową terminologię i nazewnictwo. Miałem na początku zastrzeżenia do poziomu głośności przekazywanych informacji, ale sytuacja uległa zdecydowanej poprawie podczas następujących, przeprowadzanych samodzielnie lekcji.

Bardzo dobrze porozumiewali się z uczniami, starali się wzbudzać zainteresowanie uczniów lekcją, mieli łatwość w przekazywaniu i pokazywaniu nowych ćwiczeń, zadań do wykonania przez ucznia. Na lekcji panowała miła i serdeczna atmosfera.

f) Ocena poziomu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych

Ryc. 40. Prezentowane przez studentów umiejętności radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach w opinii nauczycieli (%)

W I edycji praktyk, podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych umiejętności studentów, nauczyciele (72,7%) wysoko ocenili prezentowane przez studentów umiejętności radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach. W II edycji przeważały już opinie umiarkowane (83,4%), natomiast w III edycji pojawiły się też oceny negatywne (15,2%). Niemniej jednak w tej edycji prawie jedna trzecia nauczycieli oceniła je wysoko (30,3%), a ponad połowa (54,5%) – umiarkowanie.

Jeżeli chodzi o radzenie sobie w sytuacjach trudnych wychowawczo, nauczyciele podkreślali społeczne umiejętności i starania, jakie studenci podejmowali w tym względzie, ale częściej, niż w przypadku ich umiejętności komunikacyjnych, zwracali uwagę na problemy związane np. utrzymaniem dyscypliny w klasie oraz konieczność reagowania i pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się, często zaskakujących studentów, sytuacji wychowawczych.

Myślę, że podczas praktyki nabyli odpowiednie umiejętności, które umożliwiają radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych.

To bardzo trudne zadanie na początku ich przyszłej pracy. Na pewno starali się jak tylko potrafili, a w przypadkach spornych i trudnych zawsze zwracali się o radę i pomoc do nauczyciela.

Z każdą lekcją lepiej. Sądzę, że to czego nauczyciel często uczy się na różnorodnych kursach typu praca z dzieckiem o specyficznych problemach czy z różnymi deficytami, student powinien nabywać na studiach; jak reagować na trudne dzieci, jak motywować je do pracy na lekcjach wf.

Z reguły radzili sobie, ale czasami musiał wkroczyć nauczyciel.

Zdarzało się, że nie potrafili wyegzekwować ciszy i zbyt nerwowo reagowali na sytuacje konfliktowe. Starali się bardzo kontrolować grupę i nie dopuszczać do sytuacji konfliktowych. Czasem brakowało siły głosu.

W trudnych momentach wychowawczych radzili sobie dobrze. Z intuicją potrafili rozwiązać problem. Po lekcjach omawialiśmy sposoby, które można zastosować. Wykorzystywali je w następnych lekcjach podczas rozwiązywania problemów.

Potrafili zapanować nad klasą trudną wychowawczo (brak dyscypliny).

W zależności od zespołu klasowego i studenta. Niektórzy mieli problem z dyscypliną .W sytuacjach konfliktowych wkraczał nauczyciel.

Czasami potrzebna była pomoc nauczyciela w trudnych sytuacjach w celu zapanowania nad grupą.

Dyscyplina na lekcji bez zastrzeżeń. W sytuacjach trudnych wychowawczo inicjatywę przejmował nauczyciel.

g) Przygotowanie do realizacji praktyki w ocenie studentów

W I edycji omawianej praktyki swoje najmocniejsze strony studenci lokowali, w zdecydowanej większości, w obszarze organizacji i realizacji (prowadzenia) lekcji wf

(83,5%), rzadziej wskazywali na takie aspekty jak: przygotowanie konspektów lekcji (7,7%) czy organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (3,3%). Natomiast swoje braki widzieli najczęściej w utrzymywaniu dyscypliny w klasie (18,5%), prowadzeniu wybranych rodzajów lekcji np. z gimnastyki czy lekkiej atletyki (10,7%) i dokumentowaniu (obserwacji) lekcji (9,2%). Ponad połowa studentów (53,9%) uznała, że zawsze była przygotowana do zajęć i trudno im wskazać ewentualne braki lub niedociągnięcia w realizacji przez nich zadań praktyki

W II edycji praktyk 50,9% studentów również najwyższej oceniła swoje przygotowanie w zakresie prowadzenia różnego rodzaju i typów lekcji wf, prawie jedna czwarta (24,2%) wskazała na dobre przygotowanie w zakresie planowania lekcji (głównie przygotowywanie konspektów i scenariuszy lekcji). Natomiast do realizacji tylko wybranych rodzajów lekcji (np. z gimnastyki czy gier zespołowych) czuło się przygotowanych 13,8% badanych. Swoje niedociągnięcia i braki studenci najczęściej widzieli w wypełnianiu arkuszy obserwacji (28%), umiejętnościach metodycznych (dostosowywanie celów, zadań itp. lekcji do poziomu umiejętności uczniów, gospodarowanie czasem lekcji – 13,2%), utrzymaniu dyscypliny w klasie (9,6%), pisaniu konspektów (3,5%), realizacji zajęć ruchowych trudnych warunkach (2,6%). Do wszystkiego czuło się przygotowanych 10,3% osób.

W III edycji praktyki nauczycielskiej 60% badanych oceniając swoje przygotowanie do realizacji różnych zadań praktyki, za swój najmocniejszy atut uznało organizację i realizację (prowadzenia) lekcji wf, 21% wskazało na planowanie lekcji, czyli opracowywanie konspektów (scenariuszy) zajęć ruchowych, 5,7% wskazało na wybrane rodzaje lekcji, w dokumentowaniu praktyk czuło się najlepiej również 5,7%. Swoje niedociągnięcia i braki badani widzieli przede wszystkim w wypełnianiu arkuszy obserwacji (20%), umiejętnościach metodycznych (9,8%), utrzymaniu dyscypliny w grupie (8,9%), umiejętności pracy w trudnych warunkach (mało sprzętu, korytarz szkolny itp.) – 8,9%), pisaniu konspektów (4,4%), realizacji zajęć pozalekcyjnych (4,4%). 9,5% badanych stwierdziło, że do wszystkich zadań praktyki była bardzo dobrze przygotowana.

Samoocena studentów w zakresie przygotowania do realizacji zadań praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej jest bardziej optymistyczna w porównaniu z samooceną początkujących praktykantów podczas praktyki wdrożeniowej. Można przypuszczać, że duży wpływ na takie postrzeganie swoich umiejętności miała praktyka psychologiczno-pedagogiczna, która – jak wynika z opinii studentów – po zbyt krótkiej i dającej duży niedosyt bezpośredniej pracy z uczniem (prowadzenia zajęć ruchowych) praktyce wdrożeniowej, zapoznając studentów z różnymi aspektami pracy szkoły i nauczyciela, najprawdopodobniej pozwolił im poczuć się pewniej w rzeczywistości szkolnej. W końcu też mogli oni dużo więcej czasu przeznaczyć na konkretną praktykę – organizację i realizację różnych zajęć ruchowych z dziećmi.

h) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk

Jak pokazują dane w tabeli 7, studenci – podobnie jak w poprzednich praktykach – wysoko ocenili swoich opiekunów praktyk. Zdecydowanie dominują w ich opiniach pozytywne atrybuty (cechy) nauczycieli. W dodatkowych uwagach studenci wymieniaли też takie cechy swoich opiekunów praktyk jak: zawsze pomocny, pozytywnie nastawiony do dzieci i studentów, wymagający, uprzejmy, sympatyczny, zdyscyplinowany, obowiązkowy.

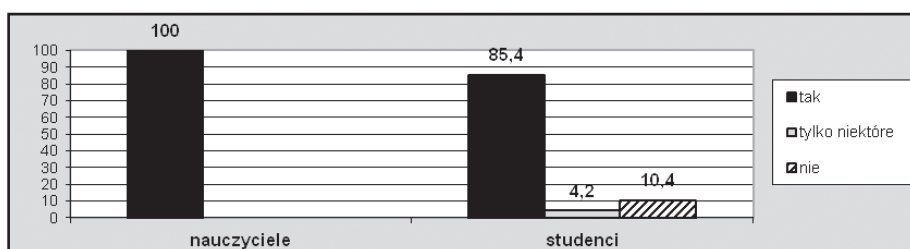
Tab. 7. Ocena nauczycieli – opiekunów praktyk dokonana przez studentów

CECHA	I edycja	II edycja	III edycja
Doświadczony	83,5	91,5	84,5
Zaangażowany w pracę	76,3	91,5	81,8
Ma dobre podejście do uczniów	71,1	88,4	86,4
Dobrze współpracuje ze studentami	83,5	86,8	87,3
Chętnie odpowiada na zadawane pytania	65	50,4	81
Niedoświadczony	-	0,8	1,8
Niezaangażowany w pracę	1	2,3	3,6
Nie ma dobrego podejścia do uczniów	2	1,6	1,8
Nie współpracuje ze studentami	1	-	5,5
Niechętnie odpowiada na zadawane pytania	1	-	1,82

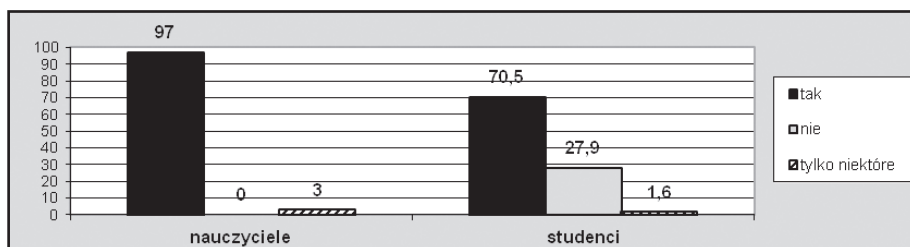
i) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie

Jak widać na umieszczonych poniżej wykresach prawie wszyscy nauczyciele w trzech kolejnych edycjach omawianej praktyki wyrazili pozytywne opinie na temat przydatności materiałów umieszczonych na platformie e-learningowej dla realizacji zadań praktyki. Pozytywne opinie na ten temat wyrazili też badani studenci. Niewielki odsetek praktykantów ocenił je pod tym względem negatywnie.

Za najbardziej pomocne dla realizacji zadań praktyki, we wszystkich jej edycjach, studenci uznali: materiały metodyczne (przykładowe konspekty lekcji, metody, formy, zasady dydaktyczne itp.), przykładowe arkusze obserwacji oraz wymagania dot. lekcji egzaminacyjnej. Nauczyciele wszystkie materiały uznali za pomocne.

Ryc. 41. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) (%)

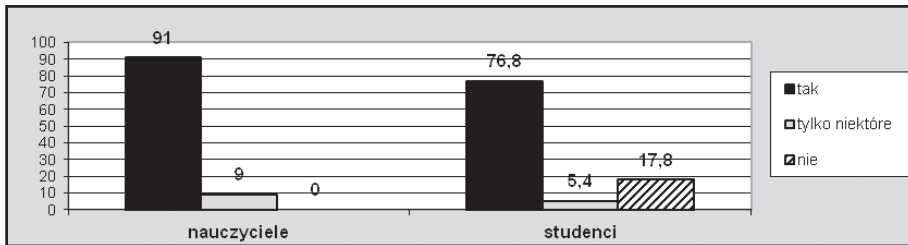
Ryc. 42. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) (%)

j) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie

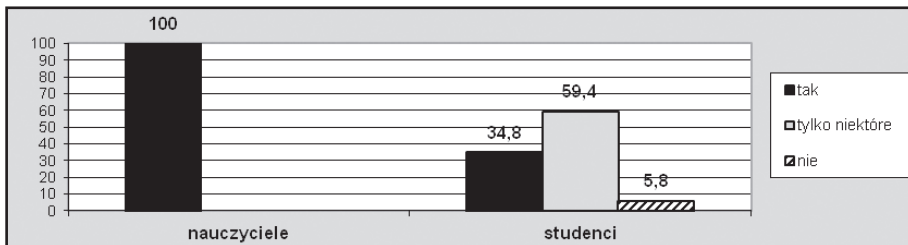
Na pytanie, czy materiały umieszczone na platformie były – w ich odczuciu ciekawe – w I edycji praktyki 76,8% studentów potwierdziło taką opinię, 17,8% zakwestionowało ich atrakcyjność, natomiast 5,4% stwierdziło, że tylko niektóre materiały przeczytali z zaciekawieniem. W II edycji praktyk materiały umieszczone na platformie okazały się w całości ciekawe dla 34,8% badanych, dla 59,4% tylko niektóre z nich

były interesujące, ale tylko 5,8% studentów wyraziło się negatywnie na temat ich atrakcyjności.

Prawie wszyscy nauczyciele, w trzech edycjach omawianej praktyki, pozytywnie ocenili atrakcyjność umieszczonych na platformie materiałów.

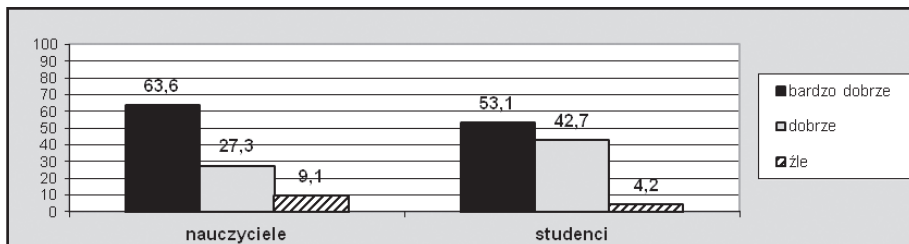
Ryc. 43. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) (%)

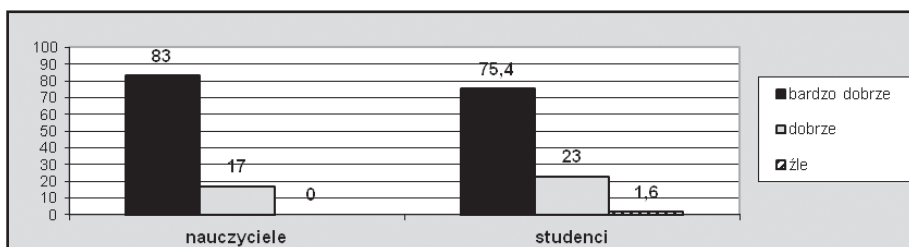
Ryc. 44. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) (%)

Studenci odpowiadając na pytanie o ewentualne uzupełnienie treści znajdujących się na platformie, najczęściej widzieliby: więcej przykładowych, wzorcowych konspektów lekcji, różnych rozwiązań zadań lekcji (chętnie w postaci filmów), praktycznych przykładów radzenia sobie z uczniem trudnym, wskazówek jak zapanować nad dużą grupą dzieci i co zrobić, gdy dziecko kategorycznie odmawia ćwiczeń, jak reagować w skrajnie trudnych przypadkach postępowania dzieci. Nauczyciele nie wskazali takich treści, które ich zdaniem, powinny dopełnić już znajdujące się na platformie materiały.

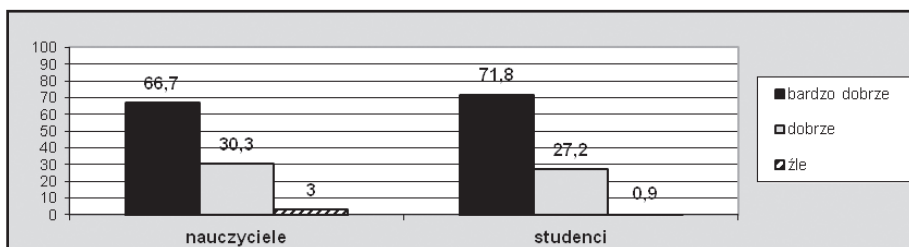
k) Ocena współpracy z metodykiem

Ryc. 45. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 46. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

Ryc. 47. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

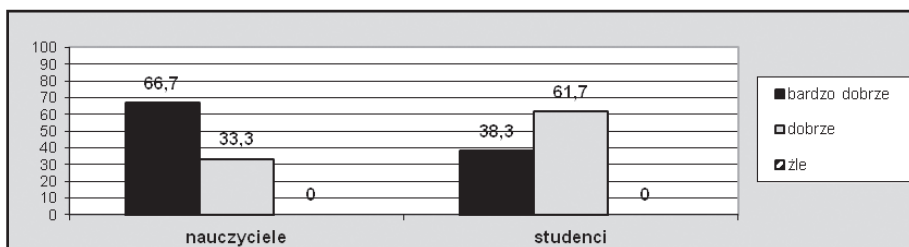
Jak widać na zamieszczonych powyżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki nauczycielskiej (pedagogicznej) współpraca z metodykiem AWF przez zdecydowaną większość badanych została oceniona bardzo dobrze bądź dobrze. Najlepiej współpracę z metodykiem badani studenci i nauczyciele ocenili w II edycji praktyk, a najbardziej sceptyczni w swoich ocenach badani byli w I jej edycji. Warto jednak podkreślić, że we wszystkich edycjach niewielki odsetek badanych ocenił tę współpracę negatywnie.

Nieco bardziej sceptycznie nauczyciele i studenci odnieśli się do współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej, Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach, w każdej kolejnej edycji praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej współpraca ta przez większość badanych nauczycieli została oceniona bardzo dobrze. Studenci w większości ocenili tę współpracę dobrze.

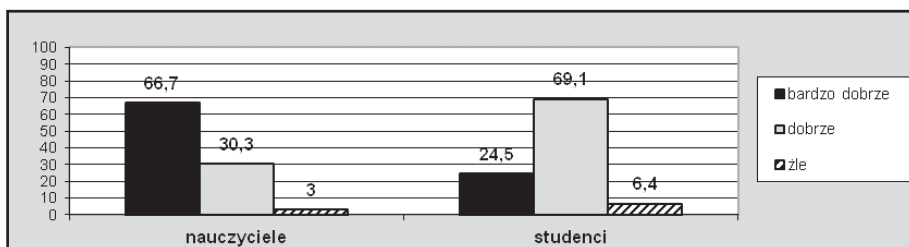
I) Ocena współpracy z organizatorami projektu

Współpraca z kadram zarządzającą została oceniona w trakcie trwania projektu w podobny sposób zarówno przez studentów, jak i nauczycieli. Nauczyciele w kolejnych edycjach ocenili współpracę bardzo dobrze – 66,7% oraz 66,7% wskazań lub dobrze 33,3% oraz 30,3% wskazań. Jedynie 3% nauczycieli oceniło współpracę negatywnie.

W przypadku ocen dokonanych przez studentów przeważała ocena dobra – 61,7% oraz 69,1% wskazań. Bardzo dobrze współpracę oceniło w kolejnych edycjach 38,3% oraz 24,5% ankietowanych studentów.

Ryc. 48. Ocena współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)

Ryc. 49. Ocena współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)

m) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie

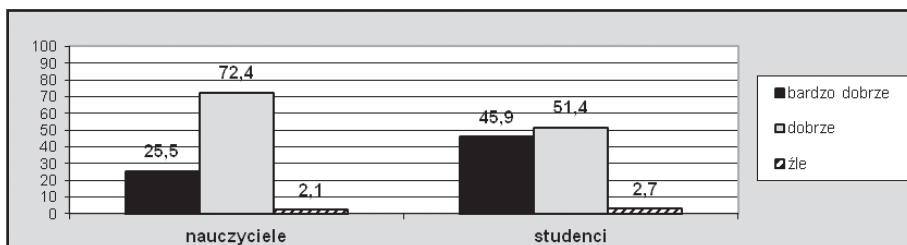
Tab. 8. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, w poszczególnych jej edycjach

Badani	II edycja		III edycja	
	tak	nie	tak	nie
nauczyciele	100	-	97	3
studenci	97,7	2,3	92,8	7,2

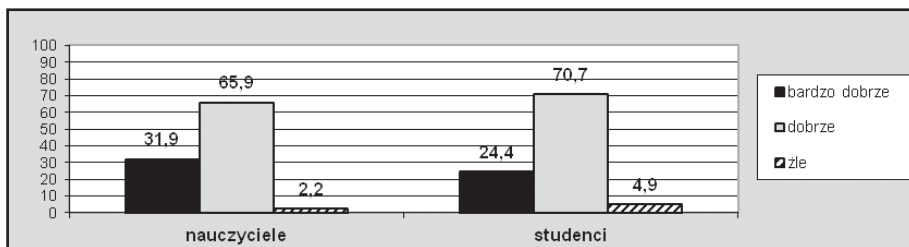
Podobnie jak w przypadku modułu psychologiczno-pedagogicznego, również w omawianej praktyce, informacje o jej organizacji, zadaniach, celach itp., zostały przekazane – w opinii nauczycieli i studentów – w sposób jasny i wyczerpujący. Jak pokazują dane w tabeli 8, takie opinie wyraziła w dwóch edycjach (II i III) omawianej praktyki zdecydowana większość nauczycieli i realizujących pod ich opieką praktykę studentów.

4. Praktyka pedagogiczna (nauczycielska) w gimnazjum

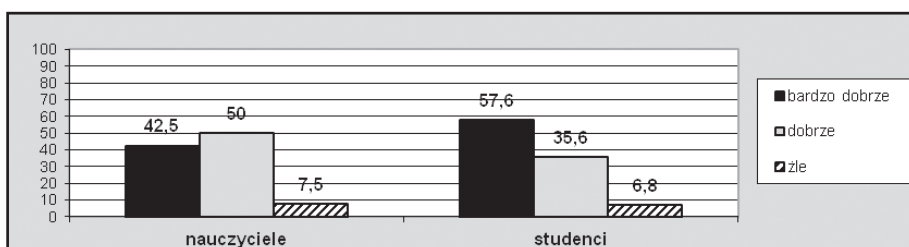
a) Ocena programu praktyki

Ryc. 50. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 51. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

Ryc. 52. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

Jak widać na powyższych wykresach, we wszystkich edycjach omawianej praktyki, oceny jej programu przez zdecydowaną większość badanych studentów i nauczycieli były przychylne. W I edycji zarówno nauczyciele, jak i studenci ocenili bardzo dobrze (odpowiednio: 25,5% i 45,9%) lub dobrze (odpowiednio: 72,4% i 51,4%) program praktyki pedagogicznej w gimnazjum. Niewielki odsetek badanych (2,1% nauczycieli i 2,7% studentów) wyraził negatywne opinie o programie praktyk. W II edycji bardzo dobre oceny wyraziła na temat praktyki prawie jedna trzecia nauczycieli (31,9%) i prawie jedna czwarta studentów (24,4%), a oceny dobre przypisało praktyce 65,9% nauczycieli oraz 70,7% studentów. Negatywnie oceniło program praktyki 2,2% nauczycieli oraz 4,9% studentów. W III edycji bardzo dobrze program praktyki oceniło 42,5% nauczycieli, dobrze – połowa badanych, a negatywne oceny o praktyce wyraziło 7,5% nauczycieli. Natomiast studenci w większości ocenili program praktyk bardzo dobrze (57,6%), dobre opinie na ten temat wyraziło 35,6% badanych, natomiast negatywnie o programie praktyk wypowiedziało się 6,8% praktykantów.

Opinie studentów:

Mieliśmy okazję prowadzić samodzielnie sporo lekcji (15) w ciągu 10 dni praktyki. Każdy mógł sprawdzić się i dojść do wniosku czy w przyszłości taka praca będzie mu odpowiadała. Prowadzenie różnych dyscyplin, z młodzieżą w dość specyficznym wieku mogło okazać się sporym wyzwaniem, jednak mimo nienajlepszego nastawienia moje odczucia były pozytywne.

Program praktyki był przygotowany bardzo dobrze, mi osobiście bardziej odpowiadała praktyka ciągła przez 2 tygodnie, jak to miało miejsce w gimnazjum, niż czwartkowa w SP. Z organizacji i realizacji praktyki jestem bardzo zadowolony.

Uważam, że program praktyki pedagogicznej w gimnazjum był dobry, ponieważ dzięki niemu mogliśmy przeprowadzić wystarczającą ilość lekcji z dziećmi, zarówno z chłopcami, jak i dziewczętami. Pokazano nam różnice i inne problemy w stosunku do szkoły podstawowej.

Praktyka przebiegła bardzo dobrze, w programie powinno być więcej czasu na zapoznanie z dodatkowymi obowiązkami nauczyciela.

Mieliśmy dużo lekcji do prowadzenia i praktyka była ciągła (a nie raz w tygodniu), co pozwoliło szybko wdrożyć się w nasze obowiązki

Program praktyki był uporządkowany, wszystko zostało zrealizowane. Dobrze przygotowała mnie do (prawdopodobnie) przyszłej pracy.

Nauczyciele w swoich pozytywnych uwagach o programie praktyk najczęściej podkreślali jej kompletność i różnorodność realizowanych w niej zadań, ale też mieli zastrzeżenia do ilości zadań, których – w opinii niektórych nauczycieli – było za dużo w stosunku do czasu trwania praktyki (2 tygodnie).

A oto najbardziej typowe opinie nauczycieli o programie praktyk:

Program wymaga od studentów zapoznania się z wieloma aspektami pracy nauczyciela, daje im obraz pracy szkoły.

Dla mnie jest to bardzo dobre doświadczenie. Mam też satysfakcję, że mogę przekazać innym wiedzę którą wciąż zdobywam. Program i szkolenia dla nas to kolejne cegiełki do wiedzy. Myślę tylko, że program jest dość obszerny jak na 2 tygodnie praktyki, a studenci przychodzą z brakami, które trzeba wprawdzie nadrobić.

Wyczerpujący program praktyki.

Program praktyk oceniam dobrze. Ilość przeprowadzonych i obserwowanych lekcji przez studentów uważam za wystarczającą.

Program zawiera wszystkie niezbędne założenia i cele.

Praktyka trwa zdecydowanie zbyt krótko, aby w pełni zrealizować ten program.

Program moim zdaniem dobrze przygotowany, ale sama praktyka w szkole powinna trwać trochę dłużej aby studenci mogli lepiej poznać pracę w szkole. dwa tygodnie to za mało.

Program jest bardzo jasny, treściwy i rzetelny.

Program przewiduje zapoznanie studenta z podstawowymi aspektami pracy nauczyciela wychowania fizycznego w gimnazjum. Przy zaangażowaniu praktykanta i opiekuna praktyk daje szansę na zrozumienie przez studenta wyzwań stojących przed przyszłym nauczycielem.

Program praktyki pedagogicznej był dobrze opracowany. Studenci mogli się wykazać swoimi wiadomościami i swoimi predyspozycjami. Mogli pokazać swoje mocne i słabe strony.

Uważam że praktyka pedagogiczna w gimnazjum była za krótka aby studenci mogli w pełni poznać pracę w szkole, tym bardziej że odbywała się ona głównie we wrześniu kiedy sami nauczyciele jeszcze niewiele mogli powiedzieć o nowych uczniach.

2 tygodnie to krótki czas, aby zapoznać się w pełni ze specyfiką pracy w gimnazjum. Studenci, którzy rzetelnie przepracowali ten czas, zdobyli kolejne doświadczenie pracy w szkole.

Okres praktyk w gimnazjum jest zdecydowanie za krótki, aby studenci mogli w pełni poznać pracę z młodzieżą w tym wieku. Jak wiadomo jest to najtrudniejszy okres i studenci przychodzą z ogromnymi obawami i nie są w stanie w tak krótkim czasie nauczyć się radzić sobie podczas lekcji z pojawiającymi się problemami.

A czego brakowało – zdaniem nauczycieli:

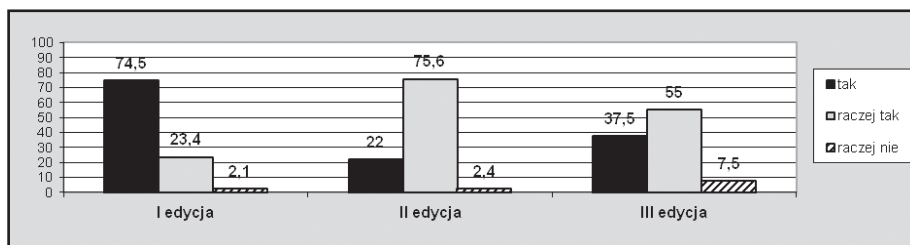
Studenci nie czują się przygotowani do prowadzenia zajęć z zakresu edukacji zdrowotnej, zwłaszcza dotyczących zdrowia psychicznego i emocjonalnego.

Więcej na temat dyscypliny wśród uczniów

Dostosowanie programu praktyk do planu pracy nauczyciela, np. jak zrealizować rzetelnie program praktyk w przypadku wyjazdu na zawody, itp. ...

Rozszerzenie zagadnień dotyczących aspektu pracy pedagogiczno-wychowawczej nauczyciela w gimnazjum, gdy nauczyciel wychowania fizycznego jest jednocześnie wychowawcą klasy.

b) Ocena przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf

Ryc. 53. Przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć (konspekt, planowanie lekcji, przygotowanie sprzętu, właściwy ubiór itp.) w opinii nauczycieli (%)

W każdej z edycji przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi ocenione zostało przez nauczycieli pozytywnie. Najwyżej to przygotowanie zostało ocenione w I edycji praktyk, gdzie zdecydowana większość nauczycieli (74,5%) stwierdziła, iż studenci zawsze pod wymaganymi względami (właściwy strój, konspekt, przygotowanie sprzętu itp.) byli gotowi do realizacja zadań lekcji. W kolejnych edycjach (II i III) wśród nauczycielskich ocen dominowała kategoria raczej tak (II edycja – 75,6%, III edycja – 55%). Wysoko przygotowanie studentów oceniło w I edycji

– 74,5%, w II – 22%, natomiast w III – 37,6% nauczycieli. Opiekunowie praktykantów sporadycznie wyrażali negatywne opinie o ich przygotowaniu do prowadzenia zajęć (I edycja – 2,1%, II edycja – 2,4%, III edycja – 7,5%). W III edycji praktyk nauczyciele mieli najwięcej zastrzeżeń do przygotowania praktykantów. 7,5% badanych stwierdziła, że studenci nie spełniali stawianych im ww. wymagań, ale też więcej nauczycieli (37,5%), w porównaniu z edycją II, wysoko oceniło przygotowanie studentów do realizacji zadań lekcji.

Zmiana proporcji ocen od pozytywnych do umiarkowanych, a w III edycji nawet sceptycznych (negatywnych) mogła wynikać z rosnących wymagań, jakie nauczyciele stawiali swoim praktykantom w kolejnych edycjach praktyki. Prawdopodobnie – jak już wcześniej podkreślono – w wyniku szkoleń, warsztatów itp. nauczyciele stawali się coraz bardziej świadomi założeń, celów i zadań praktyki, a także swoich obowiązków jako opiekunów praktyk.

Dodatkowe opinie (uwagi) na temat przygotowania studentów do prowadzenia zajęć (konspekt, planowanie lekcji, przygotowanie sprzętu, właściwy ubiór itp.) były zróżnicowane. Badani z jednej strony podkreślali zaangażowanie studentów, właściwy strój, umiejętności planowania, z drugiej zaś :niesystematyczne prowadzenie dokumentacji, brak przygotowania sprzętu przed lekcją, brak odpowiedniego stroju i sprzętu (strój sportowy, długopis, gwizdek).

Część konspektów jest wprost wydrukowana z Internetu i brak w nich nawet podstawowych poprawek w związku z tym jest dużo błędów merytorycznych i „literówek”! U innej osoby konspekty wzorowe. Przygotowanie sprzętu przed zajęciami i ubiór bez zarzutu.

Studenci do zajęć byli przygotowani dobrze. Potrafili planować i dokumentować zajęcia ruchowe, samodzielnie przygotowywali konspekty zajęć, poprawnie formułowali cele i zadania lekcji. Każdy student miał właściwy ubiór, właściwie dobierał sprzęt sportowy oraz dbał o porządek w swoim miejscu pracy.

Studenci zawsze byli przygotowani do zajęć i dobrze reagowali na wszelkie uwagi i wskazówki

Studenci mają konspekty, ale korzystając z nich w trakcie prowadzenia lekcji nie skupiają się na uczeniu i poprawianiu ćwiczących, tylko na wprowadzaniu następnego ćwiczenia.

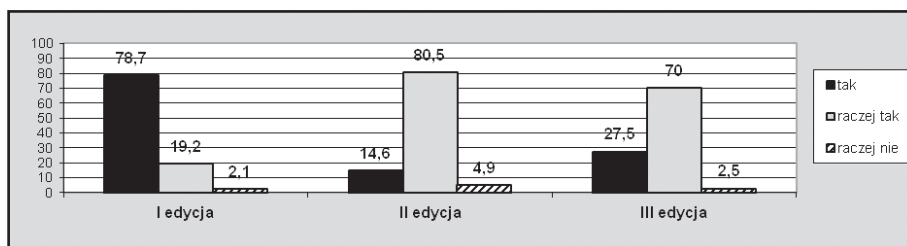
Problem ze schludnym ubiorem przyszłych nauczycieli!

Studenci byli dobrze przygotowani do zajęć, czasami z planowaniem zadań lekcji mieli małe problemy.

Studenci, nie wykazywali inicjatyw, zaangażowania w zajęcia. Bardzo słabe przygotowanie merytoryczne.

Studenci byli przygotowani do pisania prawidłowych konspektów zgodnie z tokiem lekcyjnym. Planowane zadania czasem były za trudne dla niektórych uczniów, ale wiąże się to z tym, że nie znali wystarczająco grupy. Dobór sprzętu sportowego był zawsze trafiony, różnorodny i dobrze przygotowany. Studenci mieli zawsze właściwy ubiór na zajęciach.

c) Ocena poziomu metodycznego przygotowania studentów

Ryc. 54. Metodyczne przygotowanie studentów (prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli (%)

Pozytywnie też, w każdej edycji praktyki w gimnazjum, ocenione zostało metodyczne przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi. Najwyżej to przygotowanie – podobnie jak w przypadku poprzedniej oceny – zostało ocenione w I edycji praktyki, gdzie zdecydowana większość nauczycieli (78,7%) stwierdziła, iż studenci dobrze radzili sobie z takimi zadaniami jak: prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp. Wątpliwości co do przygotowania metodycznego studentów wyraziło 19,2% nauczycieli, a 2,1% oceniła je negatywnie. Pozytywne oceny nauczyciele wyrazili też w II i III edycji praktyki w gimnazjum, jednak tutaj zdecydowanie dominowały oceny umiarkowane (raczej tak: 80,5% w II edycji i 70% w III edycji) Negatywnie o metodycznym przygotowaniu studentów wypowiedziało się w II edycji praktyki – 4,9% nauczycieli, a w III – tylko 2,5% badanych. I tu obserwujemy – podobnie jak w ocenie ogólnego przygotowania studentów do realizacji zadań lekcji – bardziej krytyczne, szczególnie

w II edycji, spojrzenie na umiejętności metodyczne praktykantów.

Nauczyciele podkreślając właściwe metodyczne przygotowanie studentów do prowadzenia lekcji, jednocześnie wskazywali na problemy praktykantów m.in. z doborem atrakcyjnych metod do wieku i właściwego etapu kształcenia, mały zasób ćwiczeń, brak znajomości przepisów sportowych, brak korelacji poszczególnych części lekcji.

Większość lekcji została przeprowadzona prawidłowo pod względem merytorycznym (gdy konspekt był napisany, a nie wydrukowany z Internetu!). Widoczne są jednak pewne braki w sędziowaniu gier sportowych (najczęściej: brak reakcji na faule). Zabawy - ciekawe, jednak ćwiczenia uspokajające i korekcyjne w III części lekcji powtarzają się. Ćwiczenia nauczające i doskonalące umiejętności - prawidłowe, ciekawe i urozmaicone.

Praktykanci byli dobrze przygotowani pod względem metodycznym. Każdy miał swoje mocniejsze i słabsze strony jeżeli chodzi o typ lekcji. W prowadzonych lekcjach widać było zainteresowanie studenta daną dyscypliną i wtedy zajęcia były bardziej interesujące. Zwykle dobór zadań lekcji, ćwiczenia, zabawy, gry ruchowe czy metody nauczania były prawidłowe. Często wykorzystywane ćwiczenia i zabawy były oryginalne i ciekawe. Widać, że dzieci były zainteresowane i zaangażowane w lekcję.

Studenci dobrze przygotowani pod względem metodycznym. Czasem zdarzało się, że nie byli w stanie wykorzystać wszystkich elementów zawartych w konspekcie ze względu na duże zróżnicowanie grupy. Dzieci słabsze pod względem ruchowym wymagały większego skupienia.

Studenci stosowali różnorodne metody nauczania ruchu i metody wychowawcze. Poprawnie dobierali ćwiczenia, zabawy oraz gry dostosowane były do możliwości uczniów.

Miałem bardzo ambitną parę studentów, którzy się naprawdę wyjątkowo starali i byli elastyczni podczas planowania i prowadzenia zajęć. Największe wątpliwości budziło sędziowanie ???

Przygotowanie studentów wypadło dobrze, wykazali się nowatorskim podejściem do ucznia, zaproponowali wiele nowych ćwiczeń i zabaw. Uczniowie bardzo chętnie brali udział w lekcjach prowadzonych przez studentów.

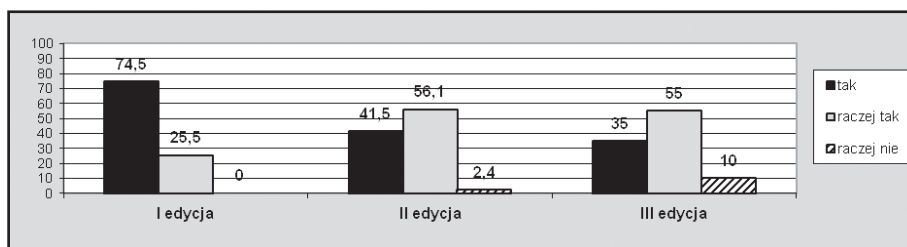
Ćwiczenia, zabawy, zadania dostosowane do poziomu grupy. Podobała mi się modyfikacja gier (przepisów gry, punktacji) w trakcie lekcji, aby osiągnąć zaplanowany cel.

Nie zawsze prawidłowo dobierają ćwiczenia. Po praktyce w podstawówce wydaje się im, że mogą stosować te same ćwiczenia, zabawy dla gimnazjum. Wgląda to czasami śmiesznie.

Studenci mają problemy z prawidłowym przygotowaniem lekcji z gimnastyki, oraz sędziowaniem ZGS,

Studenci wykazywali na zajęciach bardzo małą wiedzę metodyczną.

d) Ocena poziomu organizacyjnego przygotowania studentów

Ryc. 55. Organizacyjne przygotowanie studentów (punktualne rozpoczynanie lekcji, organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli (%)

Organizacyjne przygotowanie studentów do realizacji zadań lekcji w każdej kolejnej edycji omawianej praktyki – podobnie jak w przypadku poprzednich kompetencji – generalnie ocenione zostało pozytywnie. Jednak i tutaj można zauważyć podobne, jak w poprzednich aspektach przygotowania studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji, coraz bardziej krytyczne tendencje w ocenie ich przez nauczycieli. Najwyżej to przygotowanie zostało ocenione w I edycji praktyk – zdecydowana większość nauczycieli (74,5%) stwierdziła, iż studenci bardzo dobrze radzili sobie z takimi zadaniami jak: organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp. Jedna czwarta (25,5%) wyraziła oceny umiarkowane. W tej edycji nie było ocen negatywnych. Mniej korzystnie organizacyjne przygotowanie studentów do realizacji zadań na lekcji w nauczyciele ocenili w II i III edycji praktyki gimnazjalnej. Dominowały tu oceny umiar-

kowane (raczej tak: 56,1% w II edycji, 55% w III edycji), a także pojawiły się oceny negatywne (w II edycji 2,4%, w III edycji – 10%).

Wskazując na pozytywne aspekty w tej kategorii umiejętności studentów nauczyciele podkreślali: punktualne rozpoczynanie lekcji, umiejętność wykorzystania sprzętu i przyborów, właściwy dobór form organizacyjnych. W negatywnych zaś wskazywali na nieodpowiednią organizację grupy, miejsca ćwiczeń, brak punktualności, niewłaściwy dobór sprzętu.

Studenci przychodzili przed lekcjami, przygotowywali sprzęt, punktualnie zaczynali lekcje.

Dziewczyny korzystały ze sprzętów im dostępnych oraz stosowały różne formy organizacji zajęć.

Dobra organizacja zajęć, stosowali jednak za dużo formy ścisłej.

Studenci byli punktualni, starali się wykorzystywać do ćwiczeń możliwie dużą powierzchnię sali lub boiska. Ćwiczenia prowadzili w formach odpowiednich do rodzaju zajęć.

Punktualnie rozpoczynali lekcje, poprawnie dyscyplinowali uczniów, w prawidłowy sposób operowali sprzętem.

Widać dobre przygotowanie ze strony AWF

Punktualni, dobrze zorganizowani.

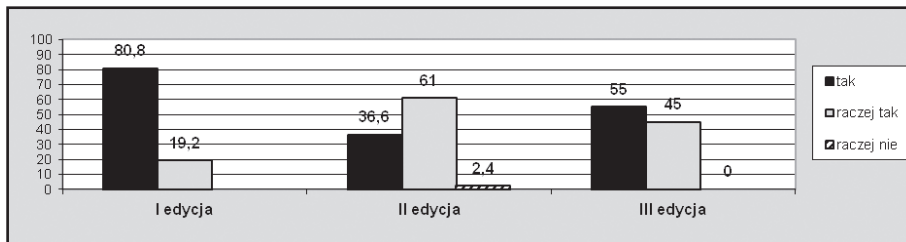
Samodzielnie bez pomocy potrafią przygotować sprzęt oraz zorganizować grupę.

Zajęcia prowadzone poprawnie, z zachowaniem odpowiedniego tempa i intensywności. Szwankowała punktualność.

Większość rzeczy jest przez studentów odpowiednio organizowana i dobierana, jednak w niektórych przypadkach podczas prowadzenia lekcji widoczne jest to, że inna koncepcja zrealizowania danego zadania byłaby o wiele lepsza i ekonomiczniejsza. Ale to jak zwykle wychodzi „w praniu” i uczy lepszej organizacji i głębszego myślenia podczas planowania lekcji.

Pojawiały się błędy organizacyjne dotyczące miejsca ćwiczeń, grupy i form organizacyjnych, ale studenci chętnie słuchali uwag i starali się na nie reagować.

e) Ocena poziomu komunikacyjnych umiejętności studentów

Ryc. 56. Komunikacyjne umiejętności studentów w opinii nauczycieli (%)

W I edycji praktyk, w porównaniu z innymi aspektami organizacji i realizacji zadań lekcji, umiejętności komunikacyjne studentów (m.in. nawiązywanie właściwych relacji z uczniem) nauczyciele ocenili wysoko. Najwyższe umiejętności te opiekunowie praktyk ocenili w I edycji (80,8% nauczycieli). Wśród opinii nauczycieli nie było też ocen negatywnych. W II edycji nauczycielskie opinie na ten temat były już bardziej umiarkowane: 36,6% badanych komunikacyjne umiejętności studentów oceniło wysoko (kategoria: tak), 61% – umiarkowanie (kategoria: raczej tak), a 2,4% nauczycieli wraziło opinie negatywne na ten temat. W III edycji omawianej praktyki 55% badanych ww. umiejętności studentów oceniło wysoko, 45% – umiarkowanie, i podobnie jak w I edycji – żaden nauczyciel nie zakwestionował komunikacyjnych umiejętności praktykantów.

Nauczyciele w swoich dodatkowych uwagach na temat omawianych umiejętności najczęściej podkreślali: klarowność i czytelność komunikatów kierowanych do uczniów, używanie poprawnego języka, umiejętność motywowania uczniów, reagowania na ich potrzeby, odpowiedzi na zadawane przez uczniów pytania. W negatywnych zaś: problemy z konstruowaniem poleceń, brak wykorzystywania informacji zwrotnej, niewłaściwe operowanie głosem.

Podczas zajęć lekcyjnych każdy student przestrzegał zasad kulturalnego zachowania się. We właściwy sposób komunikowali się z uczniami.

Dobrze dogadywali się z uczniami i w jasny czytelny sposób komunikowali się z grupą.

Szybko nawiązywali dobre kontakty z uczniami.

Kulturalna rozmowa, jasne i czytelne komunikaty.

Komunikacja z uczniami nie sprawiała im trudności.

Komunikacja różna, w zależności od studenta. Dwóch studentów (na czterech) - bardzo dobra komunikacja, przyjaźni, pozytywni, interaktywni, krótkie, proste polecenia, ton głosu spokojny.

Większość informacji przekazywanych uczniom była poprawna i zrozumiała, ale nie wszystkie.

Część studentów była zbyt spięta, ale na tym etapie to chyba naturalne

Nie zauważyłam problemów w porozumiewaniu się studentek z uczniami. Należy jednak pamiętać, że studentki prowadziły lekcje, w których uczestniczy nauczyciel. Prawdziwe wyzwania czekają na nie dopiero w okresie stażu.

Odpowiednie zachowanie dystansu nauczyciel (student) - uczeń, poprawne nazewnictwo wykonywanych ćwiczeń, odpowiednie motywowanie do wykonywania zadań, przyjazna atmosfera.

Większość na dobrym poziomie komunikowała się z uczniami, ale byli i tacy, którzy mieli z tym problemy.

Studentki bardzo łatwo nawiązały dobry kontakt z uczniami.

Uczniowie fantastycznie reagowali na każdą propozycję lekcji. Panowała atmosfera radości, zaangażowania i wzajemnej pozytywnej wymiany emocji.

Do komunikacji z uczniem nie mam zastrzeżeń. Jedynie brak umiejętności posługiwania się głosem /cichy głos u jednej ze studentek/ może budzić zastrzeżenia w pracy z uczniem.

Objaśnienie ćwiczeń jasne, komunikatywne.

Objaśnienie ćwiczeń jasne, komunikatywne.

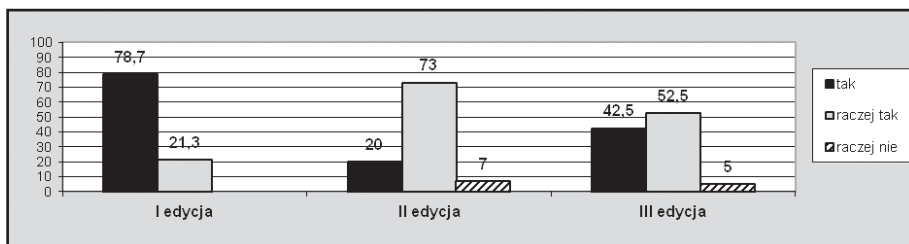
Wiele w komunikacji zależało od osobowości studentów, relacji jakie powstały w poszczególnych klasach. Raczej dobrze komunikowali się z uczniami. Potrafili motywować poprzez pochwały, czy poprawianie ćwiczeń, jasność wypowiedzi.

Dla praktykantów trudna jest komunikacja z uczniami sprawiającymi kłopoty. Może warto poświęcić temu zagadnieniu więcej czasu?

Brak uwag jeśli chodzi o kulturę i szacunek dla ucznia. Właściwe reagowanie na sytuacje wychowawcze.

Myślę, że studenci mieli bardzo dobry kontakt z uczniami i byli lubiani.

f) Ocena poziomu umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych

Ryc. 57. Prezentowane przez studentów umiejętności radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach w opinii nauczycieli (%)

W I edycji praktyki, podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych umiejętności studentów, nauczyciele wysoko (78,7%) ocenili też starania studentów w rozwiązywaniu trudnych wychowawczo sytuacji (w tej edycji nie było też ocen negatywnych). W II edycji przeważały już opinie umiarkowane (73,2%), a 7% nauczycieli zakwestionowała ww. umiejętności studentów. W III edycji również dominowały oceny umiarkowane (52,5%), ale też ponad 40% nauczycieli wysoko oceniło przygotowanie studentów do realizacji wychowawczych zadań lekcji. Niewielki odsetek badanych (5%) ocenił to przygotowanie negatywnie.

Jeżeli chodzi o radzenie sobie w sytuacjach trudnych wychowawczo, nauczyciele podkreślali starania studentów w tym względzie i ich społeczne umiejętności, ale jednocześnie w swoich krytycznych opiniach zwracali uwagę na trudności z utrzy-

maniem dyscypliny i bezpieczeństwa w czasie zajęć, problemy z liderowaniem, a także podkreślali konieczność osobistej interwencji i pomocy w rozwiązywaniu – często zaskakujących studentów – sytuacji i problemów.

Dziewczyny potrafią zdyscyplinować grupę lub pojedynczego ucznia.

Odpowiednio reagowali na brak dyscypliny na lekcji.

Brak poważniejszych, trudnych wychowawczo sytuacji. W drobnych „pyskówkach” studenci szybko reagowali (z drobną pomocą nauczyciela).

W sposób właściwy reagowali na zaistniałe sytuacje konfliktowe. Rozmawiali z uczniami oraz pomagali rozwiązać zaistniały problem.

Stosowali momenty wychowawcze na podsumowanie każdych zajęć. W razie potrzeby w środku zajęć, aby zdyscyplinować klasę.

W dużej mierze bardzo dobrze radzili sobie z młodzieżą. Niektórzy praktykanci potrzebowali pomocy, ale szybko nauczyli się dyscyplinować uczniów.

W dużej mierze bardzo dobrze radzili sobie z młodzieżą. Niektórzy praktykanci potrzebowali pomocy ale szybko nauczyli się dyscyplinować uczniów.

Na bieżąco rozwiązywali problemy, nie dopuszczając do poważnych konfliktów.

W związku z tym, że mieli słaby kontakt z młodzieżą, nie byli w stanie właściwie rozwiązywać trudnych sytuacji.

W większości praktykanci reagowali prawidłowo na sytuacje trudne, choć nie do końca potrafili je wszystkie dostrzec.

Studenci starali się interweniować, ale przy klasach trudnych mieli problemy z dyscypliną

Niechęć do ćwiczeń ze strony uczniów paraliżowała studentów

Reagowali na wszystkie trudne sytuacje. Czasami mieli problem z ich rozwiązywaniem.

Na skutek trudności w komunikacji z uczniami oraz braku doświadczenia, ten aspekt pracy na lekcji sprawiał kłopoty.

g) Przygotowanie do realizacji praktyki w ocenie studentów

Biorąc pod uwagę różne zadania praktyki nauczycielskiej w gimnazjum, w I jej edycji, zdecydowana większość badanych studentów (91%) czuła się najlepiej przygotowana do organizacji i realizacji zajęć ruchowych z dziećmi. Natomiast niewielki odsetek badanych wskazało na takie zadania, jak: opracowywanie konspektów i scenariuszy lekcji (9,9%) czy jej dokumentowania (11,3%). Natomiast swoje niedociągnięcia i braki badani najczęściej lokowali w obszarach: dyscypliny i organizacji grupy – 18,5%, prowadzenia określonych rodzajów lekcji (gimnastyki, ZGS, lekkiej atletyki, lekcji na siłowni czy w zakresie edukacji zdrowotnej) – (15,5%), dokumentowania zajęć (hospitacja, wypełnianie arkuszy obserwacji) – 11,3%, realizacji zadań lekcji w trudnych warunkach – 6,2%, przygotowania konspektów zajęć ruchowych – 2,1%.

W II edycji omawianej praktyki 59% studentów najwyżej oceniła swoje przygotowanie w zakresie organizacji i realizacji zajęć ruchowych z dziećmi. Praktykanci wskazywali też na opracowywanie konspektów i scenariuszy lekcji (17%), nawiązywanie właściwych relacji z uczniami (13,6%), realizację zajęć z wybranych dyscyplin sportowych (8%) oraz na umiejętność dokumentowania lekcji (5,7%). Natomiast swoje niedociągnięcia i braki badani widzieli najczęściej w utrzymaniu dyscypliny (18,5%) oraz prowadzeniu określonych rodzajów lekcji (15,5%).

W III edycji praktyki w gimnazjum – podobnie jak w pierwszej – aż 94,3% studentów najlepiej oceniło swoje przygotowanie do organizacji i realizacji zajęć ruchowych z dziećmi. Natomiast niewielki odsetek badanych wskazał na takie zadania jak opracowywanie konspektów i scenariuszy lekcji (11,4%) czy dokumentowanie zajęć (5,7%). Swoje niedociągnięcia i braki praktykanci najczęściej lokowali w następujących obszarach: utrzymanie dyscypliny w klasie (11,8%), dokumentowanie zajęć (5,9%), dobór zadań do potrzeb i zainteresowań uczniów (3,9%).

h) Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk

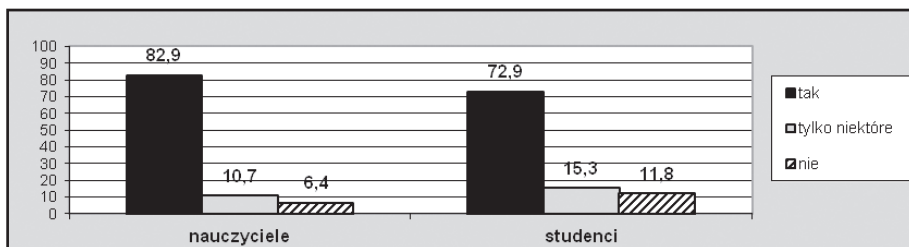
Jak pokazują dane w tabeli 9 studenci – podobnie jak w poprzednich praktykach – wysoko ocenili swoich opiekunów praktyk. Zdecydowanie dominują w ich opiniach pozytywne atrybuty (cechy) nauczycieli. W dodatkowych uwagach studenci wymieniali też takie cechy swoich opiekunów praktyk jak: zawsze pomocny, umiejący utrzymać dyscyplinę w klasie, dobrze zorganizowany i zmotywowany do pracy, pozytywnie nastawiony do uczniów i studentów.

Tab. 9. Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk dokonana przez studentów

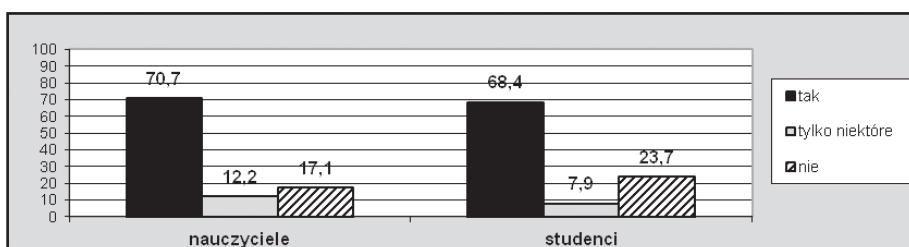
CECHA	I edycja	II edycja	III edycja
Doświadczony	84,7	89	83,1
Zaangażowany w pracę	78,4	91,2	83,1
Ma dobre podejście do uczniów	68,5	86,8	78
Dobrze współpracuje ze studentami	84,7	89	84,7
Chętnie odpowiada na zadawane pytania	62	90,1	84,7
Niedoświadczony	1,8	-	1,7
Niezaangażowany w pracę	0,9	1,1	1,7
Nie ma dobrego podejścia do uczniów	1,8	5,5	3,4
Nie współpracuje ze studentami	0,9	2,2	3,4
Niechętnie odpowiada na zadawane pytania	0,9	1,1	1,7

i) Ocena przydatności materiałów merytorycznych na platformie

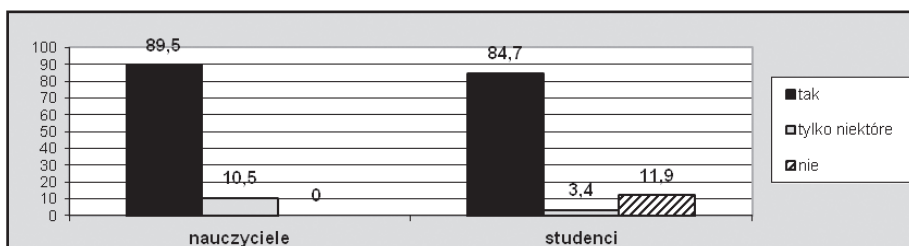
Ważnym – jak już podkreślono – elementem wspomagającym realizację zadań praktyki była platforma e-learningowa. Jak pokazują dane na wykresach 63, 64 i 65, badani różnie oceniali umieszczone tam materiały pod kątem ich funkcji wspierającej realizację zadań praktyki nauczycielskiej w gimnazjum oraz ich atrakcyjności.

Ryc. 58. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) (%)

Ryc. 59. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) (%)

Ryc. 60. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) (%)

W I edycji 72,9 % studentów oraz 82,9% nauczycieli uznało je (wszystkie) za bardzo pomocne dla realizacji zadań praktyki, odpowiednio 10,7% i 15,3% stwierdziło, iż tylko niektóre spełniają taką pomocniczą funkcję, a 11,8% studentów i 6,4% nauczycieli oceniło je pod tym względem je negatywnie. W II edycji 64,8% studentów oraz 70,7% nauczycieli uznało materiały umieszczone na platformie jako cenne i pomocne w realizacji zadań praktyki, 12,2% studentów i 7,9% nauczycieli wskazało na wybrane materiały, a odpowiednio 23,7% oraz 17,1% uznało je za nieprzydatne. W III edycji z kolei ponad 80% nauczycieli i studentów wyraziło pozytywne opinie o przydatności materiałów umieszczonych na platformie dla realizacji zadań praktyki. 5%

nauczycieli i 3,4% studentów wskazało na niektóre, a odpowiednio 12,5% oraz 11,8% zakwestionowało ich przydatność.

W każdej edycji omawianej praktyki **studenci** za najbardziej pomocne w realizacji zadań praktyk uznali:

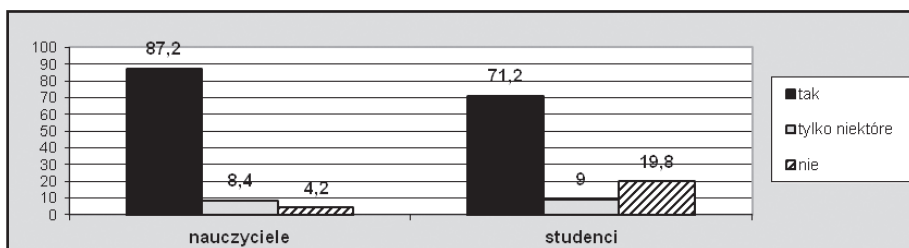
- materiały zawarte w poradniku metodycznym (głównie o lekcji, jej tokach, zapisie itp),
- przykładowe arkusze obserwacji lekcji,
- materiały dot. komunikacji w pracy nauczyciela,

Nauczyciele natomiast najczęściej wskazywali na:

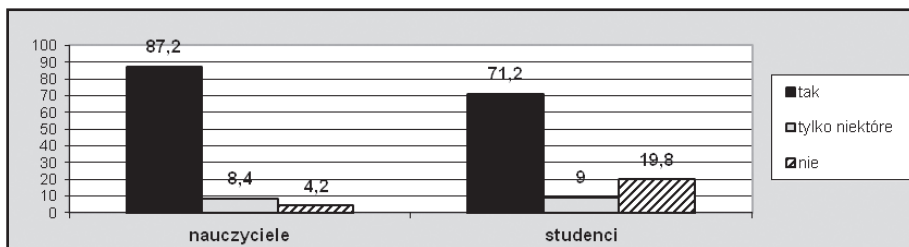
- informacje dotyczące organizacji i realizacji praktyki,
- poradnik metodyczny.

Podobnie jak w poprzednich praktykach nauczyciele i studenci chętni widzieliby na platformie e-learningowej więcej: materiałów metodycznych, a w szczególności przykładowych konspektów lekcji w trudnych warunkach, z nietypowymi przybarami, zajęciami pozalekcyjnymi i pozaszkolnymi, lekcji dwugodzinnej itp. oraz treści psychologiczno-pedagogicznych dotyczących pracy z uczniem trudnym i dysfunkcyjnym.

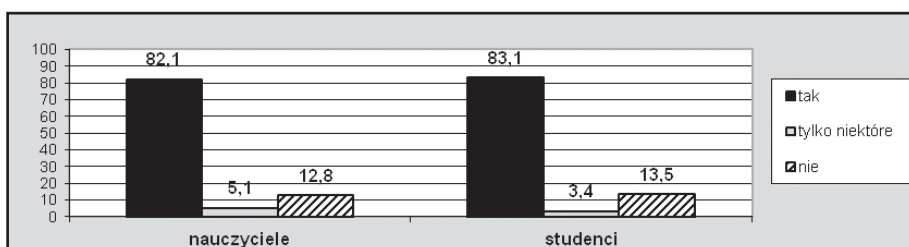
j) Ocena atrakcyjności materiałów merytorycznych na platformie

Ryc. 61. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) (%)

Ryc. 62. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja)

Ryc. 63. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (III edycja) (%)

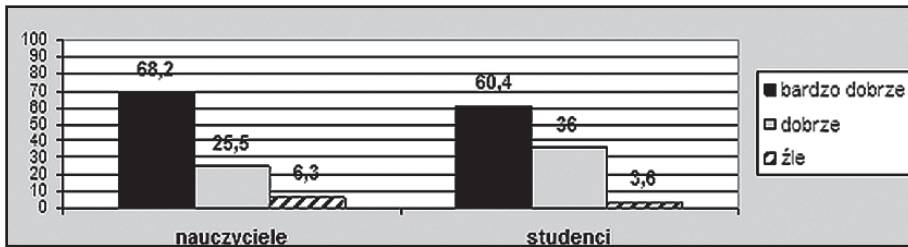
Na pytanie, czy materiały umieszczone na platformie były – w odczuciu badanych – ciekawe, w I edycji praktyki 71,2% studentów oraz 87,2% nauczycieli potwierdziło taką opinię, odpowiednio 19,8% i 4,2% zakwestionowało ich atrakcyjność, natomiast 9% studentów i 8,4% nauczycieli stwierdziło, że tylko niektóre materiały przeczytali z zaciekawieniem. W II edycji praktyk materiały umieszczone na platformie okazały się w całości ciekawe dla 76,3% studentów i 84,5,2% nauczycieli, dla 8,3% studentów i nauczycieli tylko niektóre z nich były interesujące. W III edycji zaś 83,1% studentów i 82,1% nauczycieli w pełni zaakceptowało materiały umieszczone na platformie, odpowiednio – 3,4% i 5,1% wskazało na wybrane, a 13,5% studentów i 12,8% zakwestionował ich atrakcyjność.

k) Ocena współpracy z metodykiem

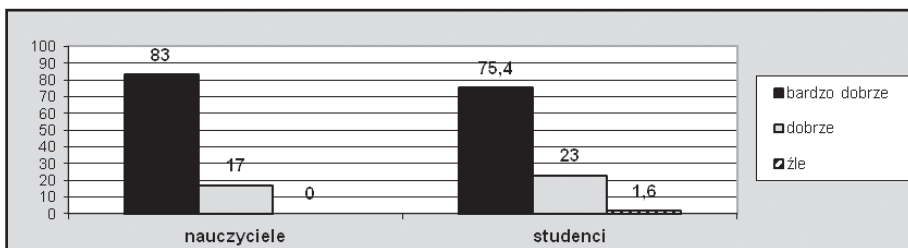
Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki nauczycielskiej w gimnazjum współpraca z metodykiem AWF przez zdecydowaną większość badanych została oceniona bardzo dobrze bądź dobrze, przy czym nauczyciele – podobnie jak w poprzednich praktykach – lepiej, w porównaniu ze studentami, odnieśli się do tej współpracy. Warto też podkreślić, że we wszystkich edycjach niewielki odsetek badanych ocenił tę współpracę negatywnie.

Nauczyciele ocenili w większości współpracę na poziomie bardzo dobrym – 68,2%, 83% oraz 90% - w kolejnych edycjach, wzrost ocen bardzo dobrych był dominującym trendem, co istotne oceny negatywne pojawiły się jedynie w pierwszej edycji - 6,3%.

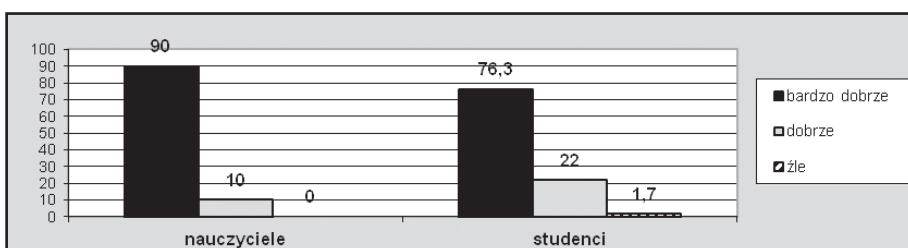
Również wśród ocen studentów przeważały oceny bardzo dobre: 60,4%; 75,4% oraz 76,3% w kolejnych edycjach. Znaczemu obniżeniu uległa też ilość ocen negatywnych, z 3,6% w pierwszej do 1,7% w trzeciej edycji praktyk.

Ryc. 64. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) (%)

Ryc. 65. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) (%)

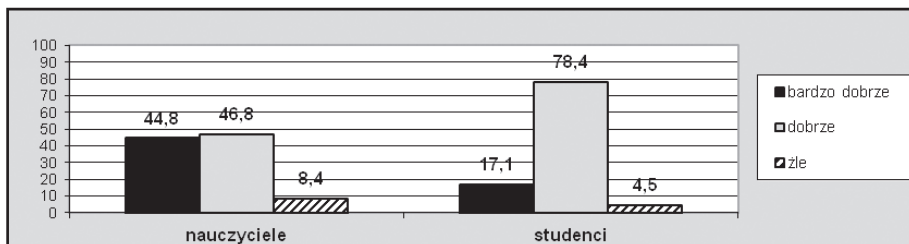
Ryc. 66. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) (%)

I) Ocena współpracy z organizatorami projektu

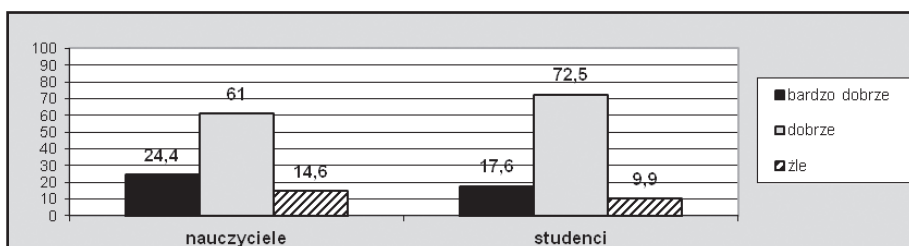
Bardziej sceptycznie badani – nauczyciele i studenci, odnieśli się do współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej, Jak widać na zamieszczonych poniżej rycinach w każdej kolejnej edycji praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej współpraca ta przez większość badanych (nauczycieli i studentów) została oceniona dobrze.

W pierwszej edycji bardzo dobrze współpracę oceniło 44,8% badanych nauczycieli i 17,1% studentów, dobrze 46,8% nauczycieli i 78,4% studentów. Oceny negatywne zostały wskazane przez 8,4% nauczycieli i 4,5% studentów.

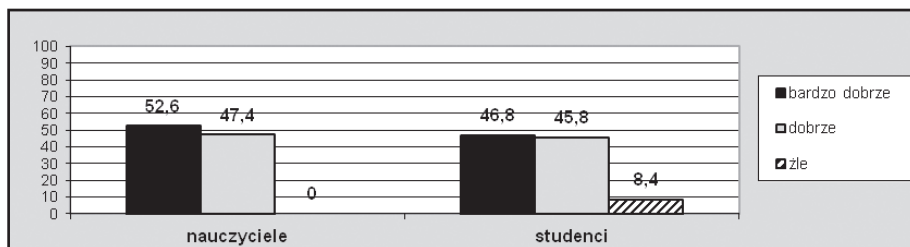
W kolejnych edycjach nauczyciele ocenili współpracę z kadram zarządzającą bardzo dobrze (24,4% oraz 52,6%), dobrze (61% oraz 47,4%). Wśród studentów również przeważały oceny pozytywne: bardzo dobre (17,6% oraz 46,5%) oraz dobre (72,5% oraz 45,8%).

Ryc. 67. Ocena współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum, dokonana przez badanych (I edycja) (%)

Ryc. 68. Ocena współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum, dokonana przez badanych (II edycja) (%)

Ryc. 69. Ocena współpracy z biurem projektu (kadram zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum dokonana przez badanych (III edycja) (%)

m) Ocena sposobu przekazu informacji w projekcie

W każdej edycji praktyki w szkole gimnazjalnej przekaz informacji – w opinii zdecydowanej większości nauczycieli i studentów – był wyczerpujący. Nauczyciele, w porównaniu ze studentami, bardziej przychylnie ocenili ten przekaz. Studenci najwięcej negatywnych ocen na ten temat wyrazili w III edycji omawianej praktyki.

Tab. 9. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki pedagogicznej w gimnazjum, w poszczególnych jej edycjach

Badani	I edycja		II edycja		III edycja	
	tak	nie	tak	nie	tak	nie
nauczyciele	89,9	10,1	97,6	2,4	95	5
studenci	91	9	95,6	4,4	79,7	20,3

V. Rezultaty i produkty projektu

a) Produkty

1. Opracowanie i wydanie podręcznika i 2 poradników praktyk.
2. Zorganizowanie 2 konferencji i 3 seminariów dla środowiska oświatowego i akademickiego, popularyzujących rolę szkół w procesie podnoszenia jakości kształcenia.
3. Opracowanie i wydanie raportu dotyczącego jakości praktyk.
4. Wyposażenie 65 szkół Gminy Miejskiej Kraków w sprzęt niezbędny do prawidłowego realizowania zajęć ruchowych.
5. Opracowanie Programu Praktyk Pedagogicznych wprowadzającego zmianę jakościową dotyczącą programu o zakresie merytorycznego poszczególnych praktyk.

Tab. 10. Poziom zrealizowania wskaźników produktów

WSKAŹNIKI PRODUKTÓW	PLANOWANE	ZREALIZOWANE	% REALIZACJI
Liczba opracowanych i wydanych podręczników praktyk	1	1	100 %
Liczba opracowanych i wydanych poradników	2	2	100 %
Liczba zorganizowanych konferencji	2	2	100 %
Liczba zrealizowanych seminariów	3	3	100 %
Liczba opracowanych i wydanych raportów	1	1	100 %
Liczba szkół GMK wyposażonych w sprzęt sportowy	65	65	100 %
Liczba opracowanych i wdrożonych Programów Praktyk Pedagogicznych	1	1	100 %

b) Rezultaty twarde projektu

1. Przeszkolenie w ramach kursu blended-learningowego 130 nauczycieli - opiekunów praktyk (w tym min. 35% mężczyzn), w tym 7 150 uczestnikogodzin kursu eL oraz 4 160 uczestnikogodzin szkoleń.

2. Przeszkolenie 540 przyszłych nauczycieli – studentów za pomocą opracowanego kursu e-learningowego – 29 720 uczestnikogodzin.
3. Wyposażenie w umiejętności niezbędne w pracy nauczyciela – wychowawcy 540 studentów, którzy ukończą praktyki realizowane zgodnie z programem praktyk pedagogicznych.
4. Zrealizowanie w 65 szkołach (35 SP i 30 GIM) Gminy Miejskiej Kraków praktyk zgodnie z opracowanym PPP.
5. Wdrożenie mechanizmu organizacji i realizacji procesu praktyk pedagogicznych w 65 szkołach GMK w obszarze współpracy z uczelnią oraz doskonalenia opiekunów praktyk.
6. Odbycie przez 540 studentów praktyk pedagogicznych zrealizowanych zgodnie z PPP.

Tab. 11. Poziom zrealizowania wskaźników rezultatów twardych

WSKAŹNIKI REZULTATU	PLANOWANE	ZREALIZOWANE	% REALIZACJI
Liczba nauczycieli przeszkolonych w ramach kursu blended-learningowego	130	128	98,46 %
Liczba zrealizowanych przez nauczycieli uczestnikogodzin kursu eL	7150	8384	117,26 %
Liczba zrealizowanych przez nauczycieli uczestnikogodzin szkoleń	4160	4136	99,42 %
Liczba studentów, którzy zrealizowali program praktyk pedagogicznych	540	602	111,48 %
Liczba zrealizowanych przez studentów uczestnikogodzin w ramach kursu eL	29720	38677	130,14 %
Liczba szkół podstawowych, w których zrealizowano praktyk	35	35	100 %
Liczba gimnazjów, w których zrealizowano praktyki	30	30	100 %

*stan na 31.03.2015

c) Rezultaty miękkie projektu

1. Rozwój kwalifikacji – aktualizacja fachowej wiedzy i umiejętności o min. 40% u min. 60% nauczycieli pozwalających na efektywnych pełnienie roli opiekuna praktyk.
2. Wzrost motywacji oraz zaangażowania w proces przygotowania studentów do pełnia roli nauczyciela u min. 60% opiekunów praktyk.
3. Rozwój umiejętności wychowawczych niezbędnych w pracy nauczyciela i wychowawcy u min. 60% studentów.
4. Wzrost wiedzy o min. 40% u min. 60% studentów realizujących praktykę w projekcie, z obszarów obserwowania, planowania oraz dokumentowania zajęć wychowania fizycznego.
5. Nabycie przez 70% studentów realizujących w ramach praktyk moduł psychologiczno-pedagogiczny umiejętności współpracy z innymi nauczycielami – wychowawcami, pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz świetlicą.

Tab.12 Poziom zrealizowania wskaźników rezultatów miękkich

WSKAŹNIKI REZULTATU	PLANOWANE	ZREALIZOWANE	% REALIZACJI
Liczba nauczycieli opiekunów praktyk, u których nastąpił wzrost kwalifikacji	78	128	164,1 %
Liczba nauczycieli, u których nastąpił wzrost motywacji oraz zaangażowania w proces przygotowania studentów do roli nauczyciela	78	128	164,1 %
Liczba studentów, u których nastąpił rozwój umiejętności wychowawczych niezbędnych w pracy nauczyciela i wychowawcy	324	602	185,8 %
Liczba studentów, u których nastąpił wzrost wiedzy z obszarów obserwowania, planowania oraz dokumentowania zajęć WF	324	602	185,8 %
Liczba studentów, którzy nabyli umiejętności współpracy z innymi nauczycielami, pedagogiem i psychologiem szkolnym	324	602	185,8 %

Tab. 13 Wskaźniki przyrostu wiedzy studentów

WSKAŹNIKI PRZYROSTU WIEDZY		
PRAKTYKA WDROŻENIOWA	TEST PRZED	TEST PO
Edycja I	63,33 %	88,67 %
Edycja II	53,75 %	76,88 %
Edycja III	60 %	76,8 %
PRAKTYKA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA	TEST PRZED	EST PO
Edycja I	50,67 %	77,33 %
Edycja II	64,4 %	70,63 %
Edycja III	56,2 %	73,7 %
PRAKTYKA GIMNAZJALNA	TEST PRZED	EST PO
Edycja I	68,67 %	84 %
Edycja II	56,6 %	62 %
Edycja III	49,47 %	55,26 %

Wszystkie założone do realizacji w ramach projektu wskaźniki i rezultaty zostały osiągnięte, nauczyciele zostali przeszkoleni i przygotowani do efektywnego pełnienia roli opiekunów w ramach nowego programu praktyk pedagogicznych. Co potwierdziły również oceny studentów dotyczące przygotowania nauczycieli i sposobu realizowania przez nich zadań opiekuna praktyk.

Znacząco wzrosły również kompetencje przyszłych nauczycieli – studentów dzięki zmianie zakresu merytorycznego praktyk, w szczególności poprzez wdrożenie dodatkowego modułu psychologiczno-pedagogicznego.

VI. Podsumowanie

Analizując przebieg projektu oraz dane pozyskane od studentów oraz nauczycieli pełniących rolę opiekunów praktyk można z całą pewnością stwierdzić, że realizacja projektu przyczyniła się do wprowadzenia jakościowej zmiany w systemie kształcenia przyszłych nauczycieli. Zrealizowane zostały zakładane rezultaty projektu, a te najistotniejsze w stopniu znacząco wyższym od zakładanego.

Analiza zbiorcza ocen programu dokonana przez jego uczestników potwierdza prawidłowość założeń przyjętych na etapie planowania projektu. Pomimo niższych ocen na początku zaobserwowano ich zdecydowany wzrost w toku realizacji projek-

tu, co potwierdza zasadność działań związanych ze stałym monitorowaniem i modyfikowaniem zarówno programu, jaki i materiałów merytorycznych kierowanych do studentów i nauczycieli. Rosnąca ocena samej platformy wskazuje z jednej strony na prawidłowe dopasowanie do oczekiwań użytkowników, ale również na „oswojenie” się z nowym trybem pracy przez nauczycieli.

Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w zakresie kształcenia jest obecnie wymogiem – wkraczają one powoli na uczelnie wyższe, z czasem jednak nieuniknionym stanie się coraz większe wypieranie przez nie zajęć w formie tradycyjnej. Koniecznym zatem jest przygotowanie nauczycieli do ich wykorzystywania w codziennej pracy zarówno z uczniami, jak i studentami. Pamiętać należy przy tym o procesowym podejściu do wdrażania innowacji, bo tylko wtedy będzie ono efektywne i przyniesie zakładane rezultaty. Przede wszystkim proces ten musi być szczegółowo zaplanowany i przemyślany, bowiem mówimy tu o bardzo delikatnej dziedzinie, jaką jest kształcenie i wychowanie młodzieży.

Nauczyciele i studenci o programach praktyk

Bardzo istotnym elementem świadczącym o prawidłowym sposobie wdrażania innowacyjnych rozwiązań w procesie praktyk są oceny programów dokonane przez nauczycieli i studentów. W ocenach tych dominowały – w różnych proporcjach – oceny dobre i bardzo dobre. Sporadycznie badani (częściej studenci w porównaniu z nauczycielami) wrażliwi negatywne opinie o programach praktyk. W przypadku praktyki wdrożeniowej krytyczne uwagi dotyczyły, przede wszystkim nadmiaru zadań w stosunku do czasu trwania praktyki (5 dni), a w obu praktykach (wdrożeniowej i psychologiczno-pedagogicznej) – nadmiaru dokumentacji, zarówno tej, którą musieli systematycznie wypełniać sami studenci (dziennik praktyk, konspekty zajęć, ankiety ewaluacyjne itd.), jak i niezbędnej w pracy nauczyciela dokumentacji szkolnej. W obu praktykach zarówno studenci, jak i nauczyciele wysuwali sugestię zachowania właściwych proporcji pomiędzy prowadzeniem zajęć ruchowych a ich poznawaniem, obserwowaniem i dokumentowaniem.

Wyrażając pozytywne opinie o programach praktyk badani (nauczyciele i studenci) najczęściej wskazywali na ich kompletność i różnorodność realizowanych w niej zadań, a w praktyce psychologiczno-pedagogicznej – dodatkowo podkreślano jej innowacyjność.

We wszystkich praktykach do najbardziej pozytywnych i cennych zarazem doświadczeń związanych z realizacją zadań praktyki studenci (w pierwszej kolejności) wskazywali na daną im możliwość sprawdzenia się jako prowadzący zajęcia ruchowe z dziećmi, znacznie rzadziej – na doświadczenia i umiejętności wynikające z obser-

wowania uczniów i nauczycieli w ich wspólnym działaniu i towarzyszącej tej obserwacji analizie i refleksji. Najmniej atrakcyjne dla praktykantów okazało się poznanie różnych aspektów funkcjonowania szkoły, w tym – jak już podkreślono – jej administracyjnej strony. W praktyce psychologiczno-pedagogicznej wśród różnych, realizowanych podczas tej praktyki zadań (prowadzenie zajęć ruchowych z dziećmi w edukacji wczesnoszkolnej, poznanie pracy wychowawcy klasy, pedagoga, psychologa szkolnego, nauczyciela świetlicy szkolnej itd.), we wszystkich trzech edycjach omawianej praktyki największym zainteresowaniem wśród praktykantów (również w opinii nauczycieli – opiekunów praktykantów), cieszyły się zajęcia ruchowe z dziećmi w klasach I-III. Najniżej natomiast zostało ocenione spotkanie z dyrektorem szkoły.

Nauczyciele o studentach, studenci o sobie

Kolejnym elementem, który podlegał ewaluacji była ocena przygotowania studentów do realizacji stawianych im zadań, oceny tej dokonywali zarówno nauczyciele – opiekunowie praktyk jak i sami studenci, którzy dokonywali samooceny swojego przygotowania do realizacji zadań poszczególnych praktyk, wypowiadali się na temat ew. trudności im towarzyszących, a także swoich słabych i mocnych stron.

W przypadku praktyki wdrożeniowej w ocenie takich aspektów przygotowania studentów do praktyki jak: przygotowanie do lekcji (np. odpowiedni strój, przygotowana dokumentacja praktyk, punktualność), aktywne asystowanie w podczas lekcji, aktywne uczestniczenie w obserwacji lekcji itp. – nauczyciele byli najbardziej podzieleni. Najlepiej to przygotowanie ocenione zostało w I edycji omawianej praktyki. W tej edycji żaden nauczyciel nie zakwestionował też przygotowania studentów do realizacji zadań praktyki. W II i III edycji prawie połowa nauczycieli dobrze oceniła studentów pod tym względem, ale pojawiły się też opinie kwestionujące to przygotowanie. Można przypuszczać, że zmiana proporcji ocen od pozytywnych do sceptycznych, a w III edycji nawet negatywnych mogła wynikać z rosnących wymagań, jakie nauczyciele stawiali swoim praktykantom w kolejnych edycjach praktyki. Prawdopodobnie – jak już podkreślono – w wyniku uczestnictwa nauczycieli w serii szkoleń i warsztatów dotyczących różnych aspektów pracy nauczyciela wf, również tych specyficznych dla realizacji praktyk, opiekunowie praktyk stawiali się coraz bardziej świadomi jej założeń, celów i zadań, i bardziej wymagający wobec studentów

Natomiast wszyscy opiekunowie praktyk zgodnie stwierdzili, że znajdujący się pod ich opieką studenci prezentowali pozytywne postawy na praktyce, wskazując m.in. na zaangażowanie, sumienność, kulturę osobistą.

Z kolei w przypadku kolejnej praktyki – psychologiczno-pedagogicznej nauczyciele oceniali zarówno zainteresowanie studentów poszczególnymi zadaniami prak-

tyki, jaki i ich przygotowanie do prowadzenia zajęć ruchowych z dziećmi w edukacji wczesnoszkolnej.

Choć – jak już wspomniano – największym zainteresowaniem wśród praktykantów (również w opinii nauczycieli – opiekunów praktykantów) we wszystkich trzech edycjach omawianej praktyki, cieszyły się zajęcia ruchowe z dziećmi w klasach I-III, to jednak te działania praktykantów ocenione zostały przez nauczycieli najniżej. W I edycji tej praktyki ponad połowa z nich uznała, że studenci nie są przygotowani do prowadzenia zajęć w klasach I-III. Nauczyciele, w których ocenie studenci nie radzili sobie z prowadzeniem lekcji, najczęściej wskazywali na brak przygotowania psychologicznego do pracy z małymi dziećmi oraz trudności w nawiązaniu z nimi dialogu (formułowanie dostosowanych do możliwości percepcji uczniów w tym wieku komunikatów werbalnych). Najmniej krytycznych uwag kierowano pod adresem organizacji lekcji (kontrola czasu i tempa lekcji, wykorzystanie sprzętu sportowego itp.).

Tej niskiej ocenie studentów dokonanej przez nauczycieli towarzyszyła niska samoocena samych praktykantów. W I edycji aż 92,2% spośród nich stwierdziło, że samodzielne prowadzenie lekcji lub jej fragmentów w klasach I-III było dla nich trudne i najczęściej – podobnie jak nauczyciele – wskazywali na problemy z utrzymaniem dyscypliny w klasie oraz nawiązywaniem relacji z małymi dziećmi.

Niska w I edycji praktyki psychologiczno-pedagogicznej samoocena studentów oraz formułowane przez nauczycieli – opiekunów praktyki krytyczne uwagi na temat ich pracy spowodowały znaczną modyfikację programu omawianej praktyki w zakresie przygotowania studentów do organizacji i realizacji zadań wychowania fizycznego w klasach młodszych. Podjęte działania dały wymierny efekt. W drugiej i trzeciej edycji oceny nauczycielskie były znacznie przychylniejsze. Znacznie lepiej wypadła też studencka samoocena.

Studenci o opiekunach praktyk

Ewaluacji procesu praktyk nie można uznać za kompletną bez oceny opiekunów praktyk, we wszystkich edycjach praktyk studenci wysoko ocenili swoich opiekunów praktyk. W ich opiniach zdecydowanie dominują pozytywne atrybuty (cechy) nauczycieli. We wszystkich trzech edycjach każdego rodzaju praktyk, zdecydowana większość studentów w pierwszej kolejności wskazała na takie atrybuty swojego nauczyciela – opiekuna praktyk, jak: doświadczenie, zaangażowanie w pracę, umiejętność nawiązywania relacji z uczniami oraz dobrą współpracę ze studentami. W dodatkowych uwagach praktykanci wymieniali też takie cechy nauczycieli jak: zawsze pomocny, pozytywnie nastawiony do dzieci i studentów, wymagający, uprzejmy, sympatyczny, zdyscyplinowany, obowiązkowy.

Nauczyciele i studenci o platformie e-learningowej

Bardzo istotnym elementem realizowanych w projekcie praktyk była platforma e-learningowa, która zgodnie z jego ideą miała stanowić uzupełnienie i wsparcie dla poczynań edukacyjnych nauczycieli i studentów. Początkowo zarówno studenci, jak i nauczyciele, byli sceptycznie nastawieni wobec takiej formy edukacji. Wprawdzie nieco ponad połowa nauczycieli i studentów potwierdziła, że forma kursu e-learningowego jest dla nich bardziej atrakcyjna aniżeli np. tradycyjne wykłady, jednak pozostali nie byli zadowoleni z takiej formy edukacji. W II i III edycji zdecydowana większość nauczycieli i studentów potwierdziła większą atrakcyjność platformy w stosunku do tradycyjnego, bezpośredniego przekazu. Tu należy nadmienić, że platforma e-learningowa była modyfikowana w każdej edycji praktyk. Wskazaniami dla zmian były m.in. wyrażane w ankietach ewaluacyjnych opinie nauczycieli i studentów na temat jej funkcjonalności oraz przydatności umieszczanych na niej materiałów.

Choć ocena przydatności platformy e-learningowej dla realizacji zadań praktyk sukcesywnie rosła, to tak jak na każdym etapie i w każdym rodzaju praktyk, zarówno studenci jak i nauczyciele domagali się więcej zadań związanych z bezpośrednią pracą z uczniem (prowadzenia zajęć ruchowych), tak też na platformie oczekiwano więcej materiałów bezpośrednio związanych z warsztatem pracy nauczyciela wf. Studenci odpowiadając na pytanie o ewentualne uzupełnienie treści znajdujących się na platformie, najczęściej widzieliby: więcej przykładowych, wzorcowych konspektów lekcji, różnych rozwiązań zadań lekcji (chętnie w postaci filmów), praktycznych przykładów radzenia sobie z uczniem trudnym.

Wnioski

1. Prawidłowa i efektywna realizacja procesu edukacyjnego wymaga stałej ewaluacji w zakresie programów praktyk a także ich organizacji. Na tej podstawie powinna być prowadzona ewaluacja, której zakres wynika z analizy otrzymanych wyników.
2. Dla efektywnego realizowania praktyk niezbędne są systematyczne szkolenia i warsztaty z udziałem nauczycieli – opiekunów praktyk, przygotowujące ich nie tylko do właściwej organizacji i realizacji zadań, ale również rzetelnej i kompetentnej oceny pracy studentów.
3. Niezwykle ważnym elementem jest wdrażanie nowoczesnych narzędzi wspierających kształcenie i proces organizacyjny, przy czym koniecznym jest przeprowadzenie odpowiednich szkoleń skierowanych w szczególności do nauczycieli.

4. Realizacja procesu kształcenia, w którym uczestniczy więcej instytucji trzeba zsynchronizować, konieczne jest położenie nacisku na budowanie płaszczyzny trwałej współpracy pomiędzy szkołami, uczelnią oraz placówkami zaangażowanymi w przygotowanie studentów do pracy pedagogicznej.
5. Niedostateczne wyposażenie szkół w sprzęt sportowy uniemożliwia efektywną realizację programu kształcenia z uczniami oraz ogranicza realizację zadań praktyk przez studentów.
6. Należy zadbać o właściwe proporcje pomiędzy praktykowaniem a obserwowaniem pracy nauczyciela i poznawaniem funkcjonowania szkoły. Na każdym etapie i w każdym rodzaju praktyk, zarówno nauczyciele jak i studenci, czuli niedosyt działań związanych z bezpośrednią pracą z uczniem.
7. Bardzo istotnym elementem przygotowania studentów do realizacji zadań praktyk, związanych z prowadzeniem zajęć ruchowych z dziećmi, jest wyposażenie praktykantów w odpowiednie kompetencje społeczne, w tym komunikacyjne – adekwatnie do potrzeb uczniów w różnym wieku, szczególnie w klasach młodszych.
8. Najbardziej pomocne dla studentów w realizacji zadań praktyk okazały się materiały metodyczne dotyczące np. projektowania i organizacji lekcji wychowania fizycznego, metod realizacji zadań lekcji i form jej organizacji, w tym przykładowe konspekty lekcji. Jak widać oczekują oni konkretnych przepisów i recept na skuteczne działanie dydaktyczno-wychowawcze. Takie instrumentalne podejście charakteryzuje też samych nauczycieli (por. Szkudlarek i Śliwerski, 1992; Hejnicka-Bezwińska, 1995).

SPIS RYSUNKÓW

- Ryc. 1. Ocena programu praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana przez studentów
- Ryc. 2. Ocena programu praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli
- Ryc. 3. Ocena przygotowania studenta do realizacji zadań praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli
- Ryc. 4. Ocena platformy e-learningowej dokonana przez studentów – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 5. Ocena platformy e-learningowej dokonana przez nauczycieli – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 6. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 7. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 8. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 9. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 10. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 11. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (III edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 12. Opinie nauczycieli na temat praktyki wdrożeniowej w kontekście przygotowania do kolejnego etapu praktyki w szkole podstawowej
- Ryc. 13. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 14. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) – praktyka wdrożeniowa
- Ryc. 15. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) – praktyka wdrożeniowa

- Ryc. 16. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (I edycja)
- Ryc. 17. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)
- Ryc. 18. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki wdrożeniowej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)
- Ryc. 19. Ocena programu praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej dokonana przez studentów (I, II i III edycja)
- Ryc. 20. Ocena programu praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli (I, II i III edycja)
- Ryc. 21. Przygotowanie studentów do samodzielnego prowadzenia lekcji wf w klasach I-III – w opinii nauczycieli – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 22. Trudności z samodzielną realizacją zadań lekcji wf – w opinii studentów – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 23. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 24. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 25. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 26. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 27. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 28. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 29. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) – praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Ryc. 30. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (I edycja)

- Ryc. 31. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrami zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)
- Ryc. 32. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrami zarządzającą projektem) podczas praktyki psychologiczno-pedagogicznej w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)
- Ryc. 33. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja)
- Ryc. 34. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja)
- Ryc. 35. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja)
- Ryc. 36. Przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć (konspekt, planowanie lekcji, przygotowanie sprzętu, właściwy ubiór itp.) w opinii nauczycieli – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 37. Metodyczne przygotowanie studentów (prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 38. Organizacyjne przygotowanie studentów (punktualne rozpoczynanie lekcji, organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 39. Komunikacyjne umiejętności studentów w opinii nauczycieli – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 40. Prezentowane przez studentów umiejętności radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach w opinii nauczycieli – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 41. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 42. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 43. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)

- Ryc. 44. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 45. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 46. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 47. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Ryc. 48. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (II edycja)
- Ryc. 49. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, dokonana przez badanych (III edycja)
- Ryc. 50. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja)
- Ryc. 51. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja)
- Ryc. 52. Ocena praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w gimnazjum dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja)
- Ryc. 53. Przygotowanie studentów do prowadzenia zajęć (konspekt, planowanie lekcji, przygotowanie sprzętu, właściwy ubiór itp.) w opinii nauczycieli – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 54. Metodyczne przygotowanie studentów (prawidłowy dobór zadań lekcji, ćwiczeń, zabaw, gier ruchowych, metod nauczania, doskonalenia itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 55. Organizacyjne przygotowanie studentów (punktualne rozpoczynanie lekcji, organizacja miejsca ćwiczeń, organizacja grupy, operowanie sprzętem, prawidłowy dobór i zastosowanie form organizacyjnych itp.) do prowadzenia lekcji w opinii nauczycieli – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 56. Komunikacyjne umiejętności studentów w opinii nauczycieli – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 57. Prezentowane przez studentów umiejętności radzenia sobie w trudnych wychowawczo sytuacjach w opinii nauczycieli – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 58. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (I edycja) – praktyka w gimnazjum

- Ryc. 59. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (II edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 60. Opinia badanych na temat materiałów umieszczonych na platformie pod kątem ich przydatności dla realizacji zadań praktyki (III edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 61. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (I edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 62. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (II edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 63. Opinia badanych na temat atrakcyjności materiałów umieszczonych na platformie (III edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 64. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (I edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 65. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (II edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 66. Ocena współpracy z metodykiem dokonana przez nauczycieli i studentów (III edycja) – praktyka w gimnazjum
- Ryc. 67. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum, dokonana przez badanych (I edycja)
- Ryc. 68. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum, dokonana przez badanych (II edycja)
- Ryc. 69. Ocena współpracy z biurem projektu (kadrą zarządzającą projektem) podczas praktyki pedagogicznej w gimnazjum dokonana przez badanych (III edycja)

TABELE

- Tab. 1. Ocena opiekunów praktyk dokonana przez studentów – praktyka wdrożeniowa
- Tab. 2. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki wdrożeniowej w poszczególnych jej edycjach
- Tab. 3. Najbardziej atrakcyjne zadania praktyki psychologiczno-pedagogicznej w opinii studentów
- Tab. 4. Najbardziej atrakcyjne zadania praktyki psychologiczno-pedagogicznej w opinii nauczycieli
- Tab. 5. Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk dokonana przez studentów - praktyka psychologiczno - pedagogiczna
- Tab. 6. Ocena nauczycieli – opiekunów praktyk dokonana przez studentów – praktyka pedagogiczna (nauczycielska)
- Tab. 7. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki pedagogicznej (nauczycielskiej) w szkole podstawowej, w poszczególnych jej edycjach
- Tab. 8. Ocena nauczyciela – opiekuna praktyk dokonana przez studentów – praktyka w gimnazjum
- Tab. 9. Ocena przekazu informacji o udziale w projekcie i sposobie realizacji praktyki pedagogicznej w gimnazjum, w poszczególnych jej edycjach
- Tab. 10. Poziom zrealizowania wskaźników produktów
- Tab. 11. Poziom zrealizowania wskaźników rezultatów twardych
- Tab. 12. Poziom zrealizowania wskaźników rezultatów miękkich
- Tab. 13. Wskaźniki przyrostu wiedzy studentów